

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

**Збірник тез доповідей
ПІДСУМКОВОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ
І СТУДЕНТІВ**

Секція № 1

**Проблеми та перспективи службово-бойової діяльності
та всебічного забезпечення застосування
Національної гвардії України
на оперативному рівні**

([http:// nangu.edu.ua](http://nangu.edu.ua))

*31 березня 2021 року
м. Харків*

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету – перший заступник начальника Національної академії з навчально-методичної та наукової роботи генерал-майор **Морозов О.О.**

Відповідальний секретар оргкомітету:

науковий співробітник науково-організаційного відділу **Єсіпова О.О.**
(057-732-37-56, 54-76)

Члени оргкомітету:

начальник навчально-методичного центру полковник **Тробюк В.І.**;
начальник командно-штабного факультету полковник **Овчаренко В.В.**;
начальник факультету логістики полковник **Єманов В.В.**;
начальник оперативно-тактичного факультету полковник **Павлов С.П.**;
начальник гуманітарного факультету полковник **Іщенко С.О.**;
начальник Київського факультету полковник **Корнієнко Д.М.**;
начальник відділу по роботі з особовим складом підполковник **Шум В.Б.**;
начальник відділу служб полковник **Деркач О.В.**;
старший помічник начальника науково-організаційного відділу
полковник **Ніконенко О.В.**

Адреса оргкомітету: 61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3,
Національна академія Національної гвардії України, науково-організаційний відділ.

Контактні телефони: 057-732-37-56, 54-76.

Електронна адреса: nov_nangu@ukr.net

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів.
За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори.

**Підсекція № 1.1 Проблеми та перспективи службово-бойової діяльності
Національної гвардії України на оперативному рівні**

Керівник підсекції: доктор наук з державного управління, доцент полковник
Бондаренко О.Г.;
Заступник керівника підсекції: кандидат військових наук **Чернавіна О.Є.;**
Секретар підсекції: кандидат військових наук, доцент **Ткаченко М.Д.**

УДК 351.862.222

Абдрахімов О.Ф., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор;
Лавніченко О.В., кандидат військових наук доцент, професор кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України.

**ПРОБЛЕМИ БОРОТЬБИ ІЗ ДИВЕРСІЙНО-РОЗВІДУВАЛЬНИМИ
СИЛАМИ ПРОТИВНИКА**

Існує область конфлікту, в якій перетинається державне і недержавне насильство. Його учасники об'єднують і змішують методи, сили, засоби і ресурси, щоб досягти своїх цілей. У таких «гібридних» конфліктах можуть брати участь військові, які заперечують свою причетність до держави, як це зробила Росія в Криму.

Сили спеціальних операцій (ССО) Збройних Сил Російської Федерації були засновані у 2013 році на базі частин спеціального призначення й розвідки, їх застосування не тільки на території Росії, а за її межами.

Підрозділи ССО можуть застосовуватися не тільки у воєнний час, але й мирний час, в загрозовий період. В тих випадках, коли ступінь військових приготувань сторін не набуло масштабів війни або коли ступінь військових приготувань ймовірного противника і відповідно військова небезпека досягли таких меж, за якими зрив агресії можливий лише шляхом прийняття превентивних заходів.

Спеціальна операція (спеціальні дії), яка має обмежені цілі і завдання, але в той же час позбавляє противника наступального потенціалу, може стати тим фактором, який на вигідних для Росії умовах припинить подальше загострення обстановки і не допустить переростання бойових дій під час війни або створить військам вигідніші умови для проведення операцій звичайними силами і засобами. Крім того війська спеціального призначення, враховуючи точність і вибірковість поразки, що наноситься ними, мінімальної шкоди, яку завдають мирному

населенню, можуть використовуватися, коли застосовувати звичайні збройні сили неможливо або недоцільно.

ССО – це високомобільні, спеціально підготовлені, технічно оснащені і сучасно екіпіровані, угруповання сил Міністерства оборони Російської Федерації, призначені для виконання спеціальних(специфічних) завдань з метою захисту інтересів Росії(при необхідності, із застосуванням військової сили) як в середині країни, так і за її межами, як мирне, так і у воєнний час, що знаходиться в постійній і високої готовності до негайного застосування.

Спеціальна операція (спеціальні дії) – заходи, що проводяться спеціально призначеними, підготовленими і оснащеними силами, які застосовують нехарактерні для звичайних сил методи і способи бойових дій(розвідувально-диверсійні, підривні, контр терористичні, контр диверсійні, контррозвідувальні, партизанські, антипартизанські і інші дії).

Першим застосуванням командуванням ССО РФ стала анексія Криму України, особливо захоплення кримського парламенту на самому початку. Після цієї операції виникло прізвисько «зелені чоловічки», яким стали називати російські підрозділи спеціального призначення».

26 лютого 2014 року транспортні літаки Повітряно-космічних сил(ПКС) РФ доставили на аеродром у місто Гвардійське 500 спецназівців Головного розвідувального управління Генштабу РФ(диверсійні підрозділи, навідники і т.д.). Решту сил переправляли в місто Севастопіль десантними кораблями (підрозділи 45 окремого гвардійського розвідувального полку, 3 окремої бригади і 25 полку спецпризначення та інші).

Зважаючи на вирішальне значення для російської операції в Криму, фактор часу, дії спецназу переважно були зосереджені на акціях прямої дії: розвідці, блокаді й захопленні ключових державних об'єктів АРК, а також військових частин і кораблів Військово-морських сил України (ВМСУ). Акцент було зроблено на швидкості й раптовості, щоб поставити українську сторону перед фактом того, що вже відбувся, і ускладнити можливу військову відповідь. ССО очолювали захоплення важливих об'єктів ЗСУ на півострові, використовуючи не лише власні підрозділи, а й спецназ Головного управління Генштабу РФ і морську піхоту.

На відміну від Криму, використання російського спецназу на материковій частині України тривало довго. Причиною є наявність у РФ іншої мети: дестабілізації країни (без необхідності захоплення всієї території) і блокування європейської інтеграції. Тому на Донбасі ССО виконували традиційні функції: спеціальну розвідку, військову допомогу і акції прямої дії.

До того ж одним з напрямків діяльності спецназу ССО було створення на базі проросійських елементів збройних формувань псевдореспублік для реалізації РФ геополітичних проектів на кшталт створення «Новоросії». Для цього тільки спецназ ГРУ задіяв в Донбасі на ротаційній основі від 3-х до 4-х підрозділів по 250-300 бійців зі складу 7-ми бригад.

Як показує практика, російські ССО залучають до дій вже на ранніх етапах запланованих операцій, оскільки вони є важливим елементом для досягнення стратегічних цілей. Для цих формувань притаманні швидкість, ініціатива і нешаблонний спосіб дій, а завдання, які вони виконують, часто мають оперативне значення та відіграють істотну роль для досягнення головної мети всієї операції.

УДК 355.75

Асукова Т.І., курсант 1 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРЕДСТАВНИКАМИ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Сучасна державна політика забезпечення національної безпеки України здійснюється в умовах складної міжнародної, воєнно-політичної і суспільно-політичної обстановок у нашій країні, що призвело до зростання рівня поточних і прогнозованих загроз її національній безпеці та національним інтересам.

Для організації своєчасного та ефективного реагування на такі загрози органами державного управління 14 вересня 2020 року була прийнята нова Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни». Вона визначила основні напрями зовнішньополітичної та внутрішньополітичної діяльності держави для забезпечення її національних інтересів і безпеки, напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони, а також стала основою для розроблення інших документів стратегічного планування у сферах національної безпеки і оборони, зокрема стратегії воєнної безпеки, стратегії громадської безпеки та цивільного захисту, стратегії забезпечення державної безпеки тощо.

Прийняття у 2014 р. Закону «Про Національну гвардію України», що визначив статус НГУ як військового формування із правоохоронними функціями, змінило зміст напрямів її діяльності, тобто збільшилася участь НГУ у виконанні завдань із забезпечення громадської, державної безпеки, безпеки державного кордону та оборони держави у воєнний час. Водночас близько половини функцій НГУ належать до забезпечення державної безпеки.

За структурою побудови НГУ є подібною до Збройних Сил України. Проте, діяльність НГУ слід розглядати як діяльність, що охоплює службово-бойове застосування формувань НГУ, діяльність органів Головного управління (територіальних управлінь) НГУ щодо створення угруповань, їх технічного оснащення, розквартирування, усебічного забезпечення, підготовки військових кадрів, оперативної і бойової підготовки, підготовки резервів і мобілізаційних

запасів, а також як миротворчу діяльність і співробітництво з іноземними правоохоронними структурами військового спрямування, інформаційне забезпечення діяльності.

В особливий період НГУ бере участь у територіальній обороні та в операціях ЗС України.

Водночас поряд із завданнями, що визначені для НГУ у територіальній обороні, вона продовжує виконувати і завдання мирного часу.

Створення такого мобільного військового формування нового зразка, наділеного одночасно функціями захисту держави й правоохоронними функціями, була викликана анексією Криму та збройною агресією проти України з боку Російської Федерації.

Підрозділи Національної Гвардії України (далі – НГУ) сформовані на основі підрозділів Внутрішніх військ та патріотів з Майдану. Вони першими звільняли місцеві органи влади в східних областях України від проросійських бойовиків. Разом із добровольцями, в тому числі й учасниками Революції Гідності, зупинили розповсюдження агресора по території України. Тим самим НГУ забезпечила можливість Збройним силам України провести мобілізацію та набути спроможності протистояти військовій агресії за участю регулярних російських військ.

За 5 років Національна Гвардія України здолала тернистий шлях становлення та розвитку. Передусім формування у військовому плані. Підрозділи оперативного призначення НГУ були сформовані за структурою підрозділів Сухопутних військ ЗСУ та забезпечені необхідною бронетехнікою та озброєнням. Крім цього, НГУ розвинула свою спроможність забезпечувати правопорядок та безпеку громадян у будь-якій частині України з урахуванням передового досвіду аналогічних формувань країн Європи та світу.

На теперішній час НГУ – одна з основних складових сектору безпеки та оборони України. Її підрозділи готові до виконання службово-бойових завдань в умовах мирного часу, в кризовий період та в умовах запровадження воєнного стану. Головна унікальність Національної гвардії України полягає у спроможності за мінімум часу переходити зі стану очікування до повної бойової готовності.

Сьогодні понад 40 тисяч військовослужбовців НГУ виконують широке коло завдань як самостійно, так і у взаємодії з колегами з правоохоронних органів, Збройних сил України та інших структур сектору безпеки та оборони України. Зокрема, підрозділи Національної гвардії беруть участь в операції Об'єднаних сил, виконують завдання з прикриття державного кордону, борються зі злочинністю, охороняють громадський порядок, а також особливо важливі об'єкти, органи державної влади, супроводжують засуджених і осіб взятих під варту, охороняють дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав у різних куточках України, тимчасово охороняють суди, органи та установи системи правосуддя.

Для вдосконалення колективної підготовки підрозділів Національної гвардії України в 2017 році було створено Міжнародний міжвідомчий багатопрофільний центр підготовки підрозділів. На його базі проводиться підготовка підрозділів НГУ, а також вдосконалення їх взаємодії з підрозділами Державної прикордонної служби, Збройних сил України, Служби безпеки України, інших силових структур України для досягнення сумісності під час спільного виконання завдань.

УДК 355.4

Безкоровайний І.С., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор;
Ткаченко М.Д., кандидат військових наук доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України;
Подвизніков С.М., старший викладач кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

МЕТОДИКА РОБОТИ КОМАНДИРА ТА ШТАБУ МЕХАНІЗОВАНОЇ БРИГАДИ ПРИ РОЗРОБЦІ ЗАМИСЛУ ОБОРОННОГО БОЮ

Робота командира і штабу щодо планування оборонного бою залежить від конкретної обстановки, отриманого завдання і наявності часу і може проводитися різними методами.

У тому випадку, коли час обмежений, планування бою може здійснюватися по карті або на макеті місцевості. Проте і в цьому випадку командир бригади повинен знайти можливість для проведення рекогносцировки, уточнення свого рішення, завдань підрозділам і організації взаємодії на місцевості, особливо на напрямку зосередження основних зусиль. Залежно від обстановки і наявності часу послідовність роботи командира військової частини по організації бою може бути і іншою. У всіх випадках незалежно від методів роботи командир і штаб всю роботу по плануванню бою повинні проводити так, щоб забезпечити безперервне управління військами, своєчасне вироблення замислу, формулювання та прийняття рішення і постановку завдань, надати більшу частину часу підлеглим підрозділам на підготовку до виконання завдання.

Командир бригади виробляє замисел, формулює та приймає рішення в процесі усвідомлення отриманого завдання, оцінки обстановки на основі результатів проведених розрахунків і пропозицій заступників та начальників родів військ і служб.

Планування маневреної оборонного бою бригади є найбільш кропітким і важливим етапом у роботі командира і штабу з підготовки оборони. Посадові

особи штабу, для того щоб надати командирю на затвердження щонайменше два варіанти замислу, повинні зробити багато розрахунків та провести аналіз отриманих даних. Для цього потрібен час, а в умовах бойової обстановки цей фактор є вирішальним. Для того щоб в короткі терміни надати командирю варіанти замислу, з кількісно-якісними розрахунками, в *опбр* необхідна певна автоматизована система, що буде проводити розрахунки та надавати інформацію рекомендаційного характеру. Наприклад: інформаційна система підтримки та прийняття рішень (ІСППР), на яку будуть покладені завдання збору, зберігання, раціонального розподілу, інформаційно-аналітичної обробки та видачі рекомендацій щодо прийняття рішень командирами всіх ланок. Яка і буде надавати інформацію рекомендаційного характеру щодо підвищення стійкості та активності оборони.

УДК 355/359.07

Брюхно Є.В., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник;
Чухлатий А.В., доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНОРІДНИХ СИЛ
КОМАНДИРОМ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ
ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ
З ЛІКВІДАЦІЇ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ У НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ**

Відповідно до Закону України «Про Національну гвардію України», серед основних функцій Національної гвардії України (НГУ) є участь у припиненні масових заворушень, що супроводжуються насильством над громадянами.

Єдиним керівним документом для командира військової частини Національної гвардії для залучення особового складу є рішення старшого оперативного начальника (керівника спеціальної операції) де буде визначено участь військової частини НГУ у припиненні масових заворушень, що супроводжуються насильством над громадянами. Підходи, визначені в рішенні старшого оперативного начальника визначають тільки групи бойового порядку в яких залучаються підрозділи військової частини НГУ, а питання щодо способу виконання завдання та методів з підготовки роботи органу управління військової частини НГ України на участь у припиненні масових заворушень.

Аналіз подій, що відбувалися 2004 року під час “Помаранчевої революції”, 2013 року під час “Революції гідності”, показують що силові структури з завданням, щодо припинення масових заворушень не справились. Це все трапилось, не із-за слабкої підготовки особового складу, або поганого оснащення підрозділів, а завдяки невчасному прийняттю рішення керівниками.

Відсутність законної захищеності прийнятих рішень на застосування сили, надає керівникам невпевненості в своїх рішеннях (краще ризикувати здоров'ям, а навіть іноді життям особового складу, чим прийняти рішення на силове припинення масових заворушень). Так трапилось під час мітингу 2015 року біля Верховної Ради із-за невчасного прийняття рішення два військовослужбовця позбулися життя.

Аналіз вище перерахованих негативних подій, які відбувалися показує, що залучення підрозділів Національної гвардії України для припинення масових заворушень є неминучим.

Для припинення масових заворушень згідно плану при «НО», можуть бути залучені територіальні підрозділи Національної поліції України, Національної гвардії України та Державної служби з надзвичайних ситуацій. До складу оперативного штабу будуть входити представники силових структур (СБУ, Прокуратури, Національної поліції, ДСНС та ін.) та командир військової частини НГ України. Для прийняття рішення командир військової частини НГ України повинен з'ясувати у яких бойових порядках буде задіяний його особовий склад.

Під час участі в спеціальній операції з припинення масових заворушень у населеному пункті з'єднання (військові частини) НГУ можуть залучатися до виконання завдань:

- локалізації осередків масових заворушень;
- несення патрульно-постової служби;
- посилення охорони (охорона) будинків органів державної влади, державних банків, радіо-, телевізійних та телефонно-телеграфних станцій, інших важливих об'єктів, а також місць компактного проживання військовослужбовців НГУ і їхніх родин;
- охорони фільтраційних пунктів;
- конвоювання затриманих;
- розосередження юрби й витіснення її з району операції, затримання організаторів і активних учасників масових заворушень;
- участь у розбиранні завалів й інших перешкод.

З метою припинення масових заворушень в залежності від ситуації будуть створені наступні бойові порядки:

- оперативна група;
- група оточення (блокування);
- група вилучення (затримання);
- група конвоювання;
- група застосування спецзасобів;
- група документування;
- група резерву.

Таким чином, на сьогоднішній день гостро стоять питання відсутності керівних документів, що регламентують порядок залучення та способи дій

Національної гвардії України щодо припинення масових заворушень. Залишається чітко не визначеною організація взаємодії і управління. Для успішного виконання завдань необхідно на законодавчому рівні забезпечити безпеку прийнятих рішень.

УДК 351.74.76

Гиренко С.В., слухач магістратури 710 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Складність міжнародного і внутрішнього становища України, викликана труднощами у здійсненні економічних перетворень, безліччю невирішених питань у взаємовідносинах з іншими державами та у самій державі, загостренням криміногенної обстановки, вимагає удосконалення всіх інститутів Української держави, у тому числі і правоохоронних органів.

Особливе занепокоєння у людей викликає стан справ з захистом прав людини, охороною правопорядку, боротьбою з злочинністю та підтриманням конституційного ладу.

Засобом силового забезпечення стабільності у суспільстві, відіграє Національна Гвардія України, яка має на теперішній час чіткий статус і правову основу своєї діяльності у вигляді Закону "Про Національну Гвардію України".

В ході проведення спеціальної операції з припинення масових заворушень Національна Гвардія України застосовує техніку та озброєння. Тому необхідним є питання організації технічного забезпечення в районі виконання службово-бойових завдань.

На основі проведеного аналізу досвіду щодо технічного забезпечення дій спеціальними моторизованими спеціальними підрозділами поліції під час проведення спеціальної операції з припинення групових порушень громадського порядку запропонована методика роботи посадових осіб з організації технічного забезпечення дій спеціальної операції з припинення групових порушень громадського порядку.

Запроваджена нова модель технічного забезпечення дій спеціальними підрозділами поліції під час проведення спеціальної операції з припинення групових порушень громадського порядку.

УДК 355.41

Дребіт А.М., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор;
Бондаренко О.Г., доктор наук з державного управління, доцент, начальник кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

**ОБГРУНТУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДИКИ
ВИЗНАЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СИЛ
БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ
ПІД ЧАС СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ**

Головним управлінням НГУ розроблені та затверджені командувачем НГУ 20.01.2020 р. Каталог спроможностей НГУ та Функціональні групи спроможностей НГУ. Вказані документи містять всі основні спроможності притаманні силам оборони та силам безпеки, а також визначають унікальність Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями. Слід зазначити, що діючий Каталог має здебільшого стратегічний характер і стосується ролі та функцій Головного управління Національної гвардії України (ГУ НГУ), що є, безперечно виправданим, адже ГУ НГУ є, на наш погляд, органом управління оперативного рівня із певними функціями стратегічного рівня управління.

Згідно каталогу спроможності (код спроможності: Е-8.1) Національна гвардія України може залучатись для участі у підтримці операцій Збройних Сил України у кризових ситуаціях, що загрожують національній безпеці, шляхом ведення бойових (спеціальних) дій підрозділами НГУ (військова частина (підрозділ) оперативного призначення). Основними вимогами до спроможності визначається базова вимога – «здатність брати участь в операціях сил оборони та забезпечувати сумісність із загальновійськовими бригадами Збройних Сил України». Основні вимоги цієї спроможності сформульовані таким чином: здатність вести наземні тактичні дії шляхом вступу в бій або знищення противника у складі утвореного угруповання військ (сил) або самостійно (на окремому напрямку) з використанням штатного озброєння; здатність вести оборонні та спеціальні дії на другорядному напрямку, в протидесантному або протидиверсійному резервах, здатність вести стабілізуючі тактичні дії шляхом ведення розвідувально-пошукових, блокувальних (ізоляційних), пошуково-ударних дій та здійснювати боротьбу з диверсійно-розвідувальними силами в тилівій смузі; здатність вести бойові дії (бої) протягом 3 діб без поповнення та здійснювати маневрування з використанням сил та засобів; здатність здійснювати маневр підрозділами та їх розгортання під час ведення бойових завдань та інші.

На даний час існує протиріччя між необхідністю оцінювання, деталізації та конкретизації, у тому числі щодо конкретних показників спроможностей відповідно до виконання завдань за призначенням та відсутністю або недосконалістю відповідного наукового методу оцінювання показників спроможностей, особливо щодо показників щодо визначення раціональної організаційної структури сил бригади оперативного призначення НГУ при виконанні завдань за призначенням під час стабілізаційних дій. Вище зазначене визначає актуальність обраного напрямку дослідження, мети, об'єкта і предмета, а також завдань дослідження.

Мета дослідження полягає у розробленні методики визначення раціональної організаційної структури сил бригади оперативного призначення НГУ при виконанні завдань за призначенням під час стабілізаційних дій.

Об'єкт дослідження – бригада оперативного призначення НГУ.

Предмет дослідження – сили бригади оперативного призначення НГУ, залучені до виконання завдань за призначенням під час стабілізаційних дій.

Завдання дослідження:

- дослідити теоретичні аспекти ведення стабілізаційних дій;
- проаналізувати призначення, завдання та спроможності сил бригади оперативного призначення НГУ під час стабілізаційних дій;
- розробити методику визначення раціональної організаційної структури сил бригади оперативного призначення НГУ при виконанні завдань за призначенням під час стабілізаційних дій;
- сформулювати рекомендації щодо практичного застосування розробленої методики.

УДК 355.423.1

Дузяк Є.В., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор;
Чернавіна О.Є., кандидат військових наук, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

ПІДХІД ДО ВИБОРУ СПОСОБУ ПОШУКУ ДИВЕРСІЙНО-РОЗВІДУВАЛЬНИХ ГРУП У ГОРНО – ЛІСОВІЙ МІСЦЕВОСТІ СИЛАМИ ТА ЗАСОБАМИ АРМІЙСЬКОЇ АВІАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ

Спеціальна операція з ліквідації диверсійно-розвідувальних груп (ДРГ) на відміну від військової операції, як правило проводиться прихованими методами в умовах горно-лісовій або лісовій місцевостях.

Відомо, що Національна гвардія України (НГУ) для проведення подібних спеціальних операцій спроможна застосовувати сили та засоби армійської авіації НГУ. Головне завдання – це ефективно використати визначений час, сили та засоби на пошук ДРГ.

Тактика дій ДРГ характеризується маневреністю та прихованістю, що унеможливорює дізнатися приблизні кількісні показники сил та засобів ДРГ, але в кожній тактиці є слабкі «місця», які і треба враховувати при плануванні спеціальної операції (Спо).

Сучасна збройна боротьба дуже впливає на підходи до вибору ефективного способу пошуку таких нечисленних, малорухомих, маневрених груп, як ДРГ.

В житті не буває сто відсотків схожих умов ні в природі ні в способах дій. Тому командирам потрібно приймати рішення не за шаблонами, а із врахуванням всіх можливих факторів які можуть вплинути на кінцевий результат – ліквідацію противника.

Командир повинен володіти навиками аналізу всіх можливих факторів таких як:

- фізико-географічних умов місцевості де планується застосувати АА НГУ;
- висоту дерев, густоту насаджень лісного масиву;
- різновид лісних насаджень;
- висоту гір, пагорбів;
- метеорологічних умов на день проведення спеціальної операції (хмарність, туман, швидкість вітру, температуру повітря);
- час доби (світанок, сутінки, схід) ;
- пори року (покрив земної поверхні та стан лісових масивів (зима – біле покриття, осінь – жовте покриття, літо – зелене покриття).

Такий аналіз дає можливість розумно обрати не тільки літальний апарат (вертоліт або БпЛА), а також і спосіб пошуку, тому що дає повну картину умов в яких планується спеціальна операція.

Наприклад, якщо командир не врахує щільність лісного масиву, то марно витратить і час і льотний ресурс на пошук.

Якщо не врахує висоту хмар, то також може провести весь політ в хмарності або в тумані, що дасте нульовий результат.

Таким чином, головний підхід до вибору способу пошуку диверсійно-розвідувальної групи у горно-лісовій місцевості силами та засобами Армійської Авіації Національної гвардії України при проведенні спеціальної операції, полягає у багатогранному аналізі всіх можливих факторів, які так чи інакше можуть впливати на процес ведення пошуку.

УДК 811.161.2'42

Єпіков В.І., курсант 639 навчальної групи курсу №2 Київського факультету Національної академії Національної гвардії України; **Коба М.М.**, старший викладач кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України

УКРАЇНСЬКІ МИРОТВОРЦІ ПЕРСПЕКТИВИ ТА ГЕНЕЗИС

Починаючи з проголошення незалежності, Україна бере активну участь у миротворчих операціях з підтримання миру та безпеки у світі, в складі Організації Об'єднаних Націй (ООН), а також і в межах місії Організації з питань безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), програми «Партнерство заради миру» НАТО, в складі багатонаціональних сил.

Участь України в роботі ООН розпочалася, в далекому 1945 році, коли ще тодішня УРСР стала однією з країн-засновниць ООН. Незважаючи на це, безпосередню роль у забезпеченні безпеки та миру у світі Україна розпочала після затвердження Верховною Радою України Постанови від 3 липня 1992 року «Про участь батальйонів Збройних сил України в Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії».

Затвердження даної постанови дало поштовх для створення різних нормативних актів у миротворчій сфері, завдяки чому по всьому світу було задіяно понад 45 000 військовослужбовців ЗСУ та МВС. На жаль 47 наших військових за цей час загинуло.

Актуальність даного дослідження, полягає у розкритті проблеми застосування вітчизняних миротворчих сил, як інструменту забезпечення та гарантії миру і безпеки в контексті сучасних конфліктів.

В українському суспільстві з початком російської агресії на сході України, тема миротворців кожен день обговорюється все більше на різних рівнях, однак, на жаль, деякі деталі з їх діяльності досить невідомі навіть багатьом високопосадовцям.

У вітчизняній науці окремі питання проведення миротворчих операцій досліджували О.Н. Телічкін, В.М. Репецький, В.М. Лисик, М.М. Гнатівський, В.Н. Денисов, В.І. Євінтов, І.Г. Білас, А.М. Кузьменко, В.Г. Буткевич, О.В. Задорожній.

Провідною складовою миротворчих сил України є саме те, що для вирішення сучасних конфліктів важливий аспект постконфронтаційного врегулювання конфлікту. Саме для таких завдань необхідний поліцейський персонал місії. І вже у 1994 році Секретаріат ООН запросив українських правоохоронців прийняти участь у миротворчих операціях на території колишньої Югославії, де з першого дня українці проявили справжню мужність та професіоналізм виконуючи обов'язки у якості спостерігачів цивільної поліції ООН. Наразі

співробітники та військовослужбовці МВС виконують покладені на них завдання у Конго, Кіпрі, Південному Судані, Косово, де виконують широкий спектр функцій, таких як:

- боротьба зі злочинністю;
- розслідування інцидентів порушення правил проживання у таборі переселенців чи біженців;
- притягнення винних до відповідальності;
- патрулювання зони відповідальності, збір та аналіз інформації;
- супроводження гуманітарних вантажів.

Треба зауважити, що ще до початку бойових дій на сході країни, миротворча діяльність розглядалася військовим і політичним керівництвом країни в контексті покращення боєздатності, тобто для здобуття реального бойового досвіду та налагодження співробітництва з партнерами з інших країн.

Необхідно відмітити, що здобуття бойового досвіду, за рахунок міжнародних організацій в тодішніх економічних умовах країни було ще більш сприятливе для уряду саме через зовнішнє фінансування операцій. Завдяки цьому це посприяло створенню когорти фахівців, які мали досвід роботи з іноземними партнерами та застосування інших стандартів. Цей досвід можна було використовувати для реформування ЗСУ та налагодження співробітництва з партнерами з метою підвищення взаємосумісності.

Проголосивши незалежність у 1992 році, уряд України одразу оголосив курс країни на зближення з західним світом, тобто на Євроінтеграцію. Зважаючи на це, вже у 1999 році було прийнято Закон України «Про участь України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки», де чітко визначалося, що «Україна розглядає участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки як важливу складову своєї зовнішньої політики», тобто на законодавчому рівні затверджено, що виконуючи зобов'язання як держави – члена Організації Об'єднаних Націй, Україна в той же час затверджується на світовій арені, як вагомий учасник міжнародних відносин і гідний кандидат для вступу на рівних правах до Європейського союзу.

Таким чином, досвід, набутий у миротворчих операціях за кордоном протягом всіх років сприятиме підтриманню боєздатності українських військових, набуттю досвіду, який пізніше знадобиться, і для реформування вітчизняних силових органів, і для організації масштабних військових та поліцейських операцій. Не слід забувати і про політичні та іміджеві дивіденди, які Україна заробляє, беручи участь у миротворчих операціях. Це і підтримка двосторонніх відносин з членами коаліції, і країнами регіону, а також можливість просувати свою військову техніку та обладнання на міжнародних ринках. Крім цього, це і надія на участь у перебудові постконфронтаційних країн та нові контракти.

Прийняте у 90-х роках законодавство стосовно миротворчих підрозділів, доволі чітко висвітлювало їх суть та діяльність. Дивлячись на реалії сьогодення

можна сміливо заявити, що нажаль лише на декларативному рівні.

Останніми роками спостерігається значне зменшення участі України в миротворчих операціях під егідою різних міжнародних організацій. Це пов'язано, як із захистом держави на східних кордонах так і з суб'єктивними причинами – недостатньою увагою до миротворчої діяльності, невідповідністю сучасним змінам та пріоритетам миротворчої діяльності.

Україна на сьогодні має змогу забезпечувати миротворчі операції широким спектром послуг та спеціалістами різних профілів, зокрема, збільшити кількість цивільного та поліцейського персоналу, спостерігачів.

УДК 355.42.001

Жар Є.К., слухач магістратури 178 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Чернавіна О.Є.**, кандидат військових наук, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

ПІДХІД ДО ПРОЦЕСУ ПЛАНУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АВІАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ З ПОШУКУ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НЕЗАКОННИХ ВОЄНІЗОВАНИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

Аналіз процесу планування спеціальної операції з пошуку та ліквідації НВЗФ показав, що для застосування державної авіації (армійської авіації, БПЛА) командирам (усіх ступенів) іноді не вистачає інформації для ефективного пошуку такого противника як НВЗФ засобами повітряної розвідки.

Проблема пов'язана з специфічністю як умов проведення СпО, так і тактики дій НВЗФ.

Будь-який процес планування починається із з'ясування завдання. Якщо командир (керіник СпО) не в повній мірі розуміє в яких умовах потрібно виконати завдання, то усі подальші кроки з планування та проведення СпО можуть змінити шлях операції на помилковий, або ж на той, який призведе до втрат, як техніки так і людських ресурсів.

На цьому етапі планування потрібно з'ясувати умови, в яких буде застосована авіація та можливості пошуку з повітря.

При плануванні подібних СпО потрібно багато додаткової специфічної інформації, якої в майже у всіх випадках не вистачає на всіх (без винятку) етапах планування.

Звісно, що всіма даними, які потрібні для планування застосування державної авіації дійсно володіють в повній мірі лише фахівці авіаційної галузі, це і льотний склад, і метеослужба, і групи забезпечення польотів, але це не означає, що всі фахівці мають бути поруч при проведенні планування.

Для вирішення даної значущої проблеми виникає потреба змінити підхід до самого процесу планування, тобто розробити методику планування застосування авіації при проведенні СпО.

Якщо представник, на етапі з'ясування завдання, розуміє потребу в специфічній додатковій інформації, то маючи під рукою зручну методику зможе деякий скорочений час здійснити не тільки планування, але і ефективно виконати поставлене завдання.

Таким чином, шаблонний підхід в процесі планування добре застосовувати лише на етапах навчання, в інших умовах потрібно змінювати не тільки погляди, але і сам підхід до планування специфічних завдань.

УДК 355.4.

Жариков П.О., слухач магістратури 178 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Подвизніков С.М.**, старший викладач кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Ткаченко М.Д.**, кандидат військових наук доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

АНАЛІЗ НАСТУПАЛЬНОГО БОЮ ЧАСТИНИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГУ ТА РОЛЬ І МІСЦЕ ЇЇ В НАСТУПАЛЬНОМУ БОЮ

Метою дослідження в кваліфікаційній роботі здобувача вищої освіти по визначенню шляхів та способів вдосконалення методики роботи командира та штабу частини при розробленні замислу наступального бою визначили розроблення рекомендацій командирів та штабу частини по організації і управлінню при плануванні наступу. Тому був проведений аналіз наступального бою частини оперативного призначення НГУ та визначено роль і місце її в наступальному бою. За певних умов та обстановки, що склалася, частина оперативного призначення НГУ може бути підпорядкована та передана до складу Збройних сил України. Зважаючи на її склад та бойові спроможності, в разі посилення її танковими (механізованими) підрозділами, підрозділами артилерії та ППО, вона зможе вести наступальний бій спільно із сусідніми частинами в обмеженому районі протягом короткого часу, для розгрому противника, який обороняється в складі оперативного угруповання військ при проведенні ним наступальної операції.

Частина оперативного призначення НГУ може наступати у першому ешелоні ОУВ на іншому напрямку, сприяє успішному виконанню завдань частинами головного ударного угруповання, своїми діями скоує маневр та не допускає перегрупування противника на НГУ, використовуючи успіх головного ударного

угруповання, розвиває наступ і сприяє оточенню військ противника та унеможлиблює його контрудари у фланги угруповання військ, що наступає на НГУ.

Також, частина оперативного призначення НГУ може наступати у складі іншого ударного угруповання військ, може складати другий ешелон, виконувати бойові завдання у загальновійськовому або оперативному мобільному резерві оперативного угруповання військ, може діяти як передовий загін ОУВ а також у складі десантів.

Частина оперативного призначення НГУ, що діє другому ешелоні ОУВ, може нарощувати зусилля і розвиток успіху першого ешелону, завершувати виконання спільно з ним найближчого і подальшого завдань; здійснювати заміну військ першого ешелону; вести наступ на нових напрямках; розгромити резерви противника; відбити його контратаки та оволодіти оборонними рубежами та окремими районами, а також у складі батальйонних тактичних груп може використовуватися для ведення рейдових дій у відриві від головних сил.

Частина, що складає загальновійськовий резерв ОУВ зможе виконувати завдання щодо нарощування зусиль, заміни частин першого або другого ешелону, закріплення захоплених районів, рубежів та об'єктів, брати участь у відбитті контрудару (контратак) противника і завершени розгрому його сил, що залишилися на флангах і в тилу військ, які наступають, а також інші завдання.

Частина, що складає оперативний мобільний резерв може призначатися для розвитку досягнутого успіху, створення активно діючого фронту і ведення високоманеврених дій в глибині оборони противника, блокувати шляхи відходу, завдавати удари у фланг і тил головного угруповання противника і завершувати його оточення, захоплювати аеродроми, бази постачання та інші об'єкти; здійснювати дезорганізацію управління і роботи тилу; захоплювати й утримувати важливі рубежі та райони у тилу противника.

З підрозділів частина можуть створюватися:

- рейдові загони з завданням по знищенню елементів РУК, РВК, пунктів управління противника, захоплення важливих об'єктів, рубежів і районів у глибині його оборони;

- протидесантний резерв призначається для блокування і знищення десантів противника, які висадилися у тилу частини, аеромобільних і диверсійно-розвідувальних груп противника;

- обхідний загін для сприяння підрозділам, які наступають з фронту, в оволодінні гірськими перевалами, проходами, вузлами доріг шляхом завдання ударів по противнику, який їх обороняє, з флангу і з тилу;

- штурмовий загін для блокування і знищення потужних комплексних (значних) споруд, важливих об'єктів і опорних пунктів противника, баз НЗФ;

- тактичний повітряний десант призначається для виконання завдань у тилу

противника у взаємодії з військами, які наступають з фронту;

- десантно-штурмовий загін (група) призначається для дій у складі рейдових і обхідних загонів у тилу противника і захоплення (знищення, виведення з ладу) важливих об'єктів.

Особливої уваги потребує розгляд питання наступального бою частини оперативного призначення НГУ в населеному пункті.

УДК 623.4.011

Ільницький О.С., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор;
Обрядін В.В., кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

ШЛЯХИ ТА СПОСОБИ МЕТОДИКИ РОБОТИ КОМАНДИРА ТА ШТАБУ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГУ УКРАЇНИ ПРИ ПЛАНУВАННІ ОБОРОННОГО БОЮ В СТАБІЛІЗАЦІЙНІЙ ОПЕРАЦІЇ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ З ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розглянуті шляхи скорочення часу в роботі командира та штабу бригади оперативного призначення при плануванні оборонного бою в стабілізаційній операції, а саме під час оцінки обстановки за рахунок застосування інформаційних технологій, основу яких складають сучасні геоінформаційні системи (ГІС). Надані рекомендації щодо використання програмного пакету Arc View Gis версії 3.3 в роботі посадових осіб оперативного відділення штабу бригади оперативного призначення на етапі оцінки оцінювання обстановки та формулювання вихідних даних для планування бою.

Відомо, що *оцінювання обстановки* полягає у спільній роботі командира та інших посадових осіб управління і штабу з вивчення факторів, які можуть вплинути на якість виконання отриманого бойового завдання та вироблення висновків, які складатимуть основу замислу бою.

Оцінювання обстановки включає: оцінювання противника; своїх військ і сусідів; району дій, а також інших умов і факторів, які можуть впливати на виконання поставленого завдання.

На підставі вивчення положення, складу, стану, забезпеченості, бойових можливостей і можливого характеру дій противника командир робить висновки, в яких визначає: напрямки, рубежі, райони, позиції зосередження основних зусиль; послідовність і спосіб завдання ураження противнику з визначенням порядку вогневого ураження та введення його в оману; побудову бойового порядку і створення відповідних систем бою.

На підставі вивчення положення, складу, стану, захищеності, забезпеченості, бойових можливостей своїх військ та проведених розрахунків командир робить висновки, в яких визначає: кількісне й якісне співвідношення сил і засобів своїх військ і військ противника; способи висування і зайняття смуги оборони (вихідного району для наступу); розподіл сил і засобів за елементами бойового порядку; необхідну кількість сил і засобів для створення переваги на обраних напрямках; орієнтовні бойові завдання підрозділам і розмежувальні лінії між ними.

На підставі оцінки сусідів командир робить висновки, в яких визначає: вплив дій сусідів на виконання бойового завдання частиною; найбільш незахищені фланги і заходи щодо їх посилення; які сили сусідів і коли можуть діяти у смузі частини та порядок взаємодії з ними; сили для забезпечення стиків із сусідами, за які несе відповідальність частина.

Під час оцінювання району майбутніх дій командир вивчає: розміри визначеного району (смуги); фізико-географічні умови (захисні властивості місцевості, її прохідність і оглядність, наявність природних перешкод, якість дорожньої мережі, насиченість населеними пунктами, етнічні і конфесійні особливості населення); наявність медичних закладів, ремонтних підприємств, техногенно-небезпечних споруд і сховищ з хімічно-небезпечними речовинами.

Як свідчать публікації відкритих джерел, командиру, штабу частини на оцінку обстановки та формулювання вихідних даних до замислу відводиться обсяг часу у розмірі, який не перевищує дві астрономічні години.

Разом із тим, в арміях провідних країн світу загальний термін часу, який взагалі відводиться на підготовку рішення складає вісім годин.

Здоровий глузд підказує, що через вісім годин все, що будуть робити офіцери оперативного відділення штабу бригади оперативного призначення буде марним, так як противник випередить наші війська в діях. Отже, щоб не допустити цього, часовий цикл роботи (тривалість часу з моменту отримання бойового наказу до моменту прийняття рішення) оперативного відділення штабу бригади оперативного призначення повинен складати не більше шести годин.

Практичний досвід роботи штабів свідчить, що для розробки типового комплексу документів оперативному відділенню штабу частини потрібно майже три доби. Таким чином, здійснити підготовку бою бригади оперативного призначення (протягом нормативного часу – однієї доби) в повному обсязі неможливо.

Вирішення проблеми скорочення часу в роботі командира та штабу бригади оперативного призначення під час оцінки обстановки потрібно шукати в автоматизації процесу прийому – передачі інформації між органами управління та застосуванні інформаційних технологій, основу яких складають сучасні ГІС.

Ефективність від застосування ГІС-технологій, зокрема, програмного пакету Arc View Gis версії 3.3 полягає в наступному:

- істотне скорочення (до 30%) часу на збір та нанесення графічної та атрибутивної інформації стосовно складу, положення та стану своїх підрозділів, підрозділів противника з використанням умовних тактичних позначок НАТО та попередньо створених векторних шаблонів;
- використання можливостей ГІС-технологій стосовно аналізу рельєфу місцевості та його впливу на систему вогневого ураження та систему зенітного ракетно-артилерійського прикриття;
- проведення, з використанням “оверлейних” операцій, просторового аналізу сил та засобів протидіючих сторін при розробці та оцінці варіантів замислу та ефективності створених систем;
- використання електронних карт місцевості різного масштабу та номенклатури з одночасним відображенням поверх карт космічних знімків місцевості змінної прозорості;
- використання вбудованого математичного апарату для оцінки бойових можливостей частини відповідно до методики тактичних розрахунків, яка впроваджена у війська.

Узагальнюючи, потрібно зазначити, що подальше зростання бойових можливостей засобів збройної боротьби, у тому числі засобів управління, формують нові умови підготовки та нові умови ведення бойових дій. Найбільш значущим фактором є зростання з трьох до п'яти сфер збройної боротьби. Так до землі, води і повітря додається космос та сфера інформації. У зв'язку з чим постійно зростають вимоги до оперативності в управлінні військами. Тому оснащення військ ефективними системами управління з використанням новітніх інформаційних технологій та фахове їх використання особливим складом органів управління стає не бажаною, а єдино можливою умовою досягнення оперативності в роботі під час підготовки та ведення бойових дій.

УДК 351.74.76

Лехмінка Р.І. слухач магістратури 710 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор;
Мірошніченко Р.В., слухач магістратури оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

На сучасному етапі громадський порядок є основоположним фактором розвитку української держави та громадянського суспільства, та гарантує забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних

інтересів громадян. Від так, всі служби і підрозділи органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, міністерства внутрішніх справ потребують ефективної організації взаємодії та сумісності для виконання завдань з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки (ОГП та ЗГБ).

Національна гвардія України (НГУ) у процесі організації та виконання завдань з ОГП та ЗГБ тісно взаємодіє з Національною поліцією (НП) в межах, визначених законодавством, проте механізм організації взаємодії відсутній.

Таким чином, існує необхідність створення чітко окреслених принципів та моделі взаємодії, які б забезпечили раціональне застосовувати сили і засоби, у системі взаємодії НГУ та НП при виконанні завдань з ОГП та ЗГБ.

Відповідними моделями можуть бути наступні:

партнерська модель – спрямована на раціональний обмін ресурсами та взаємодію на макрорівні;

патерналістська модель – спрямована на організацію та розподіл функцій лише одним суб'єктом, в той час коли інший являється лише виконавцем;

інформаційна модель – спрямована на використання суб'єктами взаємодії інформаційної бази системи.

Для використання цих моделей потрібно дотримуватися таких принципів, як оперативність, своєчасність, безперервність, сумісність, законність та розподіл компетенцій.

Такі моделі застосовуються при організації взаємодії у правоохоронних органах провідних країн світі для виконання завдань з ОГП та ЗГБ.

УДК 351.862.44

Ліщук Р.П., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор;
Жабінський В.М., старший викладач кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СУДОВОЇ ВАРТИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ ЗЛОЧИНІВ АБО ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ МОЖУТЬ ВИКЛИКАТИ ЗНАЧНИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ІНТЕРЕС

Відповідно до Закону України «Про Національну гвардію України» прикінцевих та перехідних положень визначено, що тимчасово до визначення на законодавчому рівні іншого суб'єкта виконання відповідних функцій Національна гвардія України продовжує здійснювати конвоювання осіб, узятих під варту та засуджених до позбавлення волі зокрема, конвоювання осіб, узятих під варту та засуджених до позбавлення волі, у спеціальних автомобілях до судових установ та назад, а також забезпечення їх охорони під час судових засідань.

Криміногенна ситуація в Україні зазнає значних змін за останні роки як щодо динаміки, так і структури злочинності. Військовослужбовці Національної гвардії України виконують завдання з конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі в умовах зниження правосвідомості та моральних цінностей населення, в той час, коли протиправна поведінка розглядається в масовій свідомості як допустимі. Дедалі частіше відбуваються судові засідання у кримінальних провадженнях щодо особливо тяжких злочинів або злочинів, які можуть викликати значний громадський інтерес, забезпечують які, судові варти виділені від військових частин і підрозділів Національної гвардії України. Тривалий розгляд справ, надає підсудним можливість вивчати організацію конвоювання, систему охорони, входити в довіру до особового складу варт.

Важливим та невід'ємним елементом забезпечення таких засідань є підготовка особового складу судової варти. Крім заходів визначених розділом II, пункту 3, підпунктів 1-5 наказу Міністерства внутрішніх справ України від 24 грудня 2019 року №1090 « Положення з організації конвоювання військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України» при проведенні інструктивних занять слід враховувати такі особливості з виконанням наступних заходів:

- проводити інструктивні заняття на місці несення служби (судовій установі та безпосередньо в залі суду) з обов'язковим відпрацюванням ввідних по розв'язанню нештатних ситуацій, що можуть виникнути у взаємодії з працівниками судової охорони та Національної поліції України;

- проводити заняття з тактичної медицини та надання першої домедичної допомоги;

- проводити практичні заняття з порядку та умов застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї на всіх етапах та у різних ситуаціях;

- проведення індивідуальних бесід заступником по роботі з особовим складом та обов'язкову перевірку психологічної готовності особового складу;

- виконання практичних вправ стрільб зі штатної зброї.

Даний комплекс заходів рекомендовано проводити напередодні проведення судового засідання у першій половині дня, звільняючи при цьому особовий склад варти від виконання всіх завдань, решту часу надавати для відпочинку.

Таким чином, запорукою успішного забезпечення та проведення судового засідання у кримінальних провадженнях щодо особливо тяжких злочинів або злочинів, які можуть викликати значний громадський інтерес є питання здійснення організації та підготовки особового складу судової варти, що буде впливати на якість та надійність при виконанні завдань бойової служби.

УДК 351.862.44

Матвєєв І.І., слухач магістратури 710 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан;
Жабінський В.М., старший викладач кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ КОНВОЮВАННЯ ПЛАНОВИМИ АВТОШЛЯХОВИМИ ВАРТАМИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ (COVID - 19)

Військові частини та підрозділи Національної гвардії України у відповідності до розділу VIII Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про Національну гвардію України» пункту 3¹ продовжують здійснювати конвоювання осіб, узятих під варту та осіб до позбавлення волі плановими автошляховими вартами в умовах карантину, спричиненого інфекційним захворюванням (SARS-CoV-2). Масове розповсюдження такого захворювання призвело до пандемії. Планове конвоювання – конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі, у спеціально обладнаних для цього транспортних засобах за визначеними маршрутами з прийманням та передаванням їх на шляху руху на обмінних пунктах.

Згідно вимог наказу Міністерства юстиції України від 27.02.2017 № 680/5 «Про затвердження Порядку визначення засудженим виду установи виконання покарань, направлення для відбування покарання засуджених до позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі, арешту, обмеження волі та їх переведення, Положення про центральну та міжрегіональну комісії з питань визначення засудженим до позбавлення волі виду установи виконання покарань, місця відбування покарання особам, засудженим до позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі, арешту та обмеження волі, їх направлення і переведення для відбування покарання» розділу IV «Переведення осіб, засуджених до позбавлення волі на певний строк, довічного позбавлення волі, арешту та обмеження волі, до установ виконання покарань», перевезення осіб, узятих під варту та засуджених до позбавлення волі не припинялось. Поширення коронавірусної хвороби не вплинуло на обсяги виконання бойової служби, за винятком періодів жорсткого карантину планові автошляхові варти не призначались, коли ризик інфікування особового складу варти та осіб, узятих під варту та засуджених до позбавлення волі які підлягали конвоюванню виріс в рази.

Конвоювання засуджених осіб для подальшого відбування покарання в умовах розповсюдження такого захворювання має відповідати дотриманню ряду протиепідемічних заходів, мета яких збереження здоров'я особового складу, зменшення поширення захворюваності.

Насамперед, виникає необхідність обговорення на спільних нарадах командування військових частин Національної гвардії України та керівництвом

міжрегіональних управлінь КВС України з питань, щодо зменшення планових автошляхових варт або об'єднання декількох планових автошляхових маршрутів.

Разом з тим, окрім дотримання заходів визначених інструкціями (рекомендаціями) МОЗ України, варто здійснювати конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі з урахуванням наступних особливостей:

забезпечити особовий склад варті захисними масками, гумовими рукавичками, захисними медичними комбінезонами (для проведення обшуку);

вимагати забезпечення спец контингенту медичними масками (забезпечує орган відправник);

здійснювати обробку спеціальних автомобілів дезінфікуючим розчином перед отриманням автомобіля, після повернення варті до військової частини, а у виняткових випадках на обмінних пунктах санітарним інструктором – дезінсектором (медичним працівником) або навченими військовослужбовцями;

проведення інструктивних занять перед заступанням на службу, щодо дотримання заходів безпеки та використання засобів індивідуального захисту із залученням медичного працівника;

під час комісійної перевірки варті перед заступанням на службу перевіряти засоби захисту, санітайзери та антисептичні засоби;

проведення скринінгу температури тіла особового складу який залучається до несення служби з конвоювання перед виконанням бойової служби та після її закінчення здійснювати на контрольно – перепускному пункті військової частини медичним працівником;

проведення планової вакцинації особового складу який залучається до несення служби з конвоювання;

щомісяця або перед проведенням зборів здавати тест імуноферментного аналізу крові на виявлення антитіл до COVID.

впровадження у планові зайняття або проведення додаткових занять з особовим складом який залучається до несення служби з конвоювання за наступними темами:

«Загальні положення щодо встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2»;

«Про необхідність носіння масок в умовах карантину перебуваючи в будинках і спорудах, транспорті»;

«Порядок обшуку осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі в умовах карантину»;

«Порядок обробки спеціальних автомобілів (дезінфекція) дезінфікуючим розчином».

Пандемія гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої

коронавірусом SARS-CoV-2 стала масштабною, глобальною кризою нашого часу в сфері охорони здоров'я, а також найбільшим викликом, з яким людство зіткнулося сьогодні. Виконуючі певні протиепідемічні заходи які викладені вище під час здійснення конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі ми у значній мірі знизимо ризик інфікування особового складу Національної гвардії України та розповсюдження вірусу загалом.

УДК 623.4.011

Матвєєв І.І., слухач магістратури 710 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан;
Солонько О.В. слухач магістратури 179 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Обрядін В.В.**, кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ КОМАНДИРА ТА ШТАБУ ЧАСТИНИ СТОСОВНО ВИЗНАЧЕННЯ ВАРІАНТІВ ЗАМИСЛУ ТА СТУПЕНЯ ДОСЯГНЕННЯ СПЛАНОВАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОБОРОННОГО БОЮ

Відомо, що планування бою починається з отриманням бойового завдання і проводиться командиром та штабом частини за трьома послідовними та взаємопов'язаними етапами: організація планування бою; вироблення та затвердження замислу бою; розроблення плану бою.

Організація планування передбачає проведення командиром та штабом детального аналізу отриманого бойового завдання, оцінювання обстановки та формулювання вихідних даних для планування бою.

Формулювання варіантів замислу бою здійснюється за результатами першого етапу організації планування бою, протягом якого командир визначає можливі варіанти як напрямків дій противника, так й зосередження основних зусиль своїх сил та засобів і райони, від утримання яких залежить стійкість оборони.

Штабом частини аналізуються обрані командиром варіанти замислу бою методом розіграшу варіантів способів дій на автоматизованому робочому місці (АРМ) офіцера оперативного відділення штабу. За допомогою АРМ проводиться моделювання способів дій противника, визначених варіантів способів ведення бою, оцінювання та коригування результатів оперативно-тактичних розрахунків. Основна увага приділяється відпрацюванню можливих способів дій за кожним з варіантів за елементами замислу бою.

Моделювання вогневого ураження найважливішого угруповання та об'єктів противника проводиться з метою визначення такого ступеня вогневого впливу на противника, який являє собою математичне сподівання відносного зниження

бойового потенціалу угруповання противника, що дозволить визначити зміну початкового співвідношення у силах і засобах до потрібного з урахуванням припустимих втрат підрозділів частини.

Застосування програмного пакету Arc View Gis версії 3.3 дозволяє у наступний спосіб відтворити послідовність роботи офіцера оперативного відділення штабу частини.

Відповідно до визначеного переліку номенклатури топографічних карт, за допомогою програмних продуктів ArcView та ГІС «Панорама-мини» офіцер – оператор трансформує растрові зображення карт та космічних знімків із *jpg* – формату у *tif* – формат проекції Гауса-Крюгера з відтворенням світового файлу (*world file*) прив'язки.

Трансформовані растрові зображення карт та космічних знімків дозволяють офіцеру – оператору вимірювати дирекційні кути, готувати дані для руху по азимутах (виконання нормативу №3 з військової топографії) та визначати координати цілей (нанесення цілей за координатами – норматив №10) у прямокутній системі координат 42 року, а також UTM, WGS84 і ПЗ90.

Растрові зображення карт та космічних знімків на моніторах ПЕОМ у визначеній проекції дозволяють проводити оперативний збір, нанесення та відображення службової інформації (графічної та атрибутивної) на карту з інших розвідувальних джерел та мереж повідомлень.

Офіцери штабу мають змогу використовувати електронні карти місцевості різного масштабу та номенклатури з одночасним відображенням поверх карт космічних знімків місцевості змінної прозорості. Всі аркуші та знімки за допомогою програмного забезпечення відповідним чином склеєні та формують визначений район, який використовується штабом в якості топографічної основи для відпрацювання різних бойових графічних документів – замисли, рішення, плани і т.п.

У відповідності з принципами організації роботи на ПУ, який оснащений засобами АСУ, при визначенні замислу, командира бригади, працюючи на АРМ1, виходячи з усвідомлення отриманого бойового завдання, оцінки обстановки та проведених офіцерами штабу (АРМ2, АРМ3, АРМ4) попередніх розрахунків складу, положення та стану своїх підрозділів, підрозділів противника, одноосібно визначає варіанти замислу і наносить на електронну карту: напрямок зосередження основних зусиль (головний напрямок); райони (ділянки) місцевості, від яких залежить стійкість оборони; накреслення передової позиції, переднього краю, траншей, другої та відсічних позицій; рубежі та напрямки контратак і т.п.

Відповідно до вимог тактичних нормативів стосовно розробки замислу в бригаді, безпосередня робота щодо нанесення на карту вищезазначених даних не повинна перевищувати 20-25 хв.

Без засобів автоматизації процес визначення замислу поділяється на послідовні операції, які потребують одночасного виготовлення значної кількості оверлеїв або кальок, що значно ускладнює та сповільнює роботу.

Проблема обміну та взаємного погодження графічної інформації між командиром і посадовими особами, які залучаються до роботи на даному етапі вирішується наступним чином: обстановка, яка наноситься на карту з будь-якого АРМ одночасно відображається на всіх моніторах посадових осіб штабу бригади, тобто реалізується принцип роботи, який забезпечує доступ багатьох користувачів до файлів тактичної обстановки різного формату. При цьому, кожен із користувачів має можливість побачити всі файли (теми), але наносити графічну та іншу атрибутивну інформацію має право лише в своєму файлі (темі), без можливості внесення змін в обстановку у файл “сусіда”.

Важливим є те, що заступники командира, начальники родів військ і служб мають змогу одночасно отримати нанесені командиром дані за допомогою мережі АРМ, які утворюють кільцеву або зіркову структуру і приступити до підготовки своїх пропозицій.

Командир після особистої роботи на карті має можливість спостерігати на моніторі (виносному екрані) як начальники родів військ і служб накладають на варіанти замислу свої пропозиції і за допомогою відеоконференції заслуховувати їх текстуальну частину.

Заступники командира і начальники родів військ і служб також одночасно отримують варіант замислу і в он-лайн режимі спостерігають усі деталі тактичної обстановки на своїх АРМ по мірі їх нанесення “сусідами”.

Командир розглядає пропозиції начальників родів військ і служб у відповідності з затвердженим розрахунком часу і визначає остаточний варіант замислу.

Ефективність від використання наведеної “Системи автоматизованих робочих місць (АРМ) командира та офіцерів штабу бригади при організації планування, вироблення та затвердження замислу бою ” полягає в наступному:

- істотне скорочення (до 30%) часу на збір та нанесення графічної та атрибутивної інформації стосовно складу, положення та стану своїх підрозділів, підрозділів противника з використанням умовних тактичних позначок НАТО та попередньо створених векторних шаблонів;

- використання можливостей ПС-технологій стосовно аналізу рельєфу місцевості та його впливу на систему вогневого ураження та систему зенітного ракетно-артилерійського прикриття (рис.14);

- проведення, з використанням “оверлейних” операцій, просторового аналізу сил та засобів протидіючих сторін при розробці та оцінці варіантів замислу, та ефективності створених систем (рис.15);

- використання електронних карт місцевості різного масштабу та номенклатури з одночасним відображенням поверх карт космічних знімків місцевості змінної прозорості;

- використання вбудованого математичного пакету для оцінки бойових можливостей бригади відповідно до методики тактичних розрахунків, яка використовується в ЗСУ.

Зокрема, для визначення можливого напрямку зосередження зусиль противника, в атрибутивній таблиці теми проводиться статистичний аналіз полів координат просторових об'єктів з урахуванням їх важливості (бойового потенціалу зброї, елементів бойового порядку, оперативної побудови військ).

Після визначення прямокутних координат точки прикладання зусиль, з використанням лінійної теми на електронну карту наноситься можливий напрямок зосередження зусиль противника. Початковою точкою лінії є визначені координати середньої точки зосередження зусиль противника, а кінцевою – координати важливого у тактичному відношенні для противника об'єкта на карті. У більшості випадків лінія напрямку зосередження зусиль протидіючої сторони у наступі повинна проходити під прямим кутом до передової позиції смуги оборони та враховувати дорожню мережу смуги наступу противника на глибину детальної розвідки частини.

З урахуванням відомих тактичних нормативів, за допомогою функцій просторового аналізу *Arc View* на електронній карті позначаються (піднімаються) всі активні сили та засоби протиборчих сторін, які розташовані на визначеній відстані (статутні показники, особливості рельєфу та дорожньої мережі району) ліворуч та праворуч відносно напрямку зосередження зусиль (варіантів дій) противника у наступі.

В результаті проведеного просторового аналізу векторних даних у створеній атрибутивній таблиці теми з'являються поля, які в подальшому дозволяють провести наступну оцінку наведеного варіанту замислу оборонного бою частини з зазначенням кількісного складу різнотипних підрозділів, їх бойового потенціалу відповідно до кількості ОВТ.

Аналогічним чином проводиться просторовий аналіз можливого варіанту дій противника на обраному напрямку (варіанту замислу) та будуються діаграми співвідношення сторін з подальшою можливістю використання відомих аналітичних залежностей в інтересах досягнення потрібних тактичних нормативів загальновійськового бою.

УДК 355.237

Нечитайло В.О., курсант 1 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ ТА ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Військова освіта – це невід'ємна частина держави, що є основним джерелом підготовки та комплектування Збройних Сил України (далі – ЗСУ) та інших

військових формувань. Парадигма військової освіти в Україні є сукупністю філософських, загальнотеоретичних основ та поглядів на сучасний стан, внутрішні й зовнішні умови функціонування військової освіти, проблеми та причини їх виникнення, чинники, що стримують її розвиток, і перспективи подальшого вдосконалення.

Основними принципами формування нової системи військової освіти в Україні є такі:

1) забезпечення реалізації положень Воєнної доктрини України, Концепції розвитку сектору безпеки і оборони України, Стратегічного оборонного бюлетеня України та інших нормативних документів у контексті питань, котрі визначають цілі та зміст підготовки військовослужбовців;

2) відповідність нормативно-правової бази військової освіти державним та європейським освітнім стандартам та особливостям розвитку основних складових сектору безпеки і оборони України щодо їх сумісності зі структурами країн – членів North Atlantic Treaty Organization (далі – НАТО);

3) забезпечення інтеграції військової освіти в загальнодержавну систему освіти;

4) забезпечення інтеграції системи військової освіти України в європейський військово-освітній простір за умови збереження та розвитку досягнень і прогресивних здобутків національної військової школи, органічний зв'язок військової освіти зі світовою та національною історією, культурою, традиціями;

5) пріоритетності військово-професійної спрямованості та національно-патріотичного виховання військових фахівців у системі освітньої діяльності Вищого військового навчального закладу (далі – ВВНЗ);

6) гнучкості й прогностичності системи військової освіти;

7) ступеневості системи підготовки військових фахівців, безперервності освіти протягом усього терміну служби;

8) випереджального характеру підготовки військових фахівців відносно потреб розвитку Збройних Сил України;

9) забезпечення інтеграції освітнього процесу з науковою, науково-технічною та інноваційною діяльністю, розвитку наукових шкіл;

10) гуманізації та гуманітаризації військової освіти, пріоритетності формування у військовослужбовців загальнолюдських цінностей;

11) незалежності здобуття військової освіти від впливу політичних партій, громадських та релігійних організацій;

12) органічного зв'язку функціонування військових навчальних закладів з діяльністю військ (сил);

13) автономності ВВНЗ та їх відповідальності за якість підготовки військових фахівців.

Через низку проблем накопичених в сфері військової освіти основна функція не має змоги бути реалізованою, про це свідчать висновки Державних екзаменаційних комісій та матеріали інспекційних перевірок. Більшість із проблем стали очевидними у зв'язку з подіями на сході країни та деякими змінами в

зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі держави, що сталися останніми роками та виступили каталізаторами реформ у галузі військової освіти. Основні чинники та причини, що гальмують розвиток військової освіти, на мою думку, можна вважати:

1) незавершеність розроблення законодавчої бази щодо освіти в державі, зокрема нового Закону “Про освіту”, затримка в імплементації окремих положень Закону України “Про вищу освіту”;

2) несистемне проведення військово-професійної орієнтації молоді, національно-патріотичного виховання, початкової військової підготовки в загальноосвітніх навчальних закладах під час допризовної підготовки;

3) низька ефективність реалізації політики внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти та освітньої діяльності ВВНЗ;

4) недостатнє впровадження в педагогічну практику основ професіографічного та компетентнісного підходів під час проектування освітньої діяльності щодо підготовки військових фахівців;

5) повільне впровадження в освітній процес сучасних інформаційних, інформаційно-комунікаційних та особистісно орієнтованих педагогічних технологій;

6) застарілість матеріально-технічної бази ВВНЗ, відсутність достатньої кількості сучасних зразків озброєння та військової техніки, навчально-тренувальних систем і комплексів, засобів моделювання;

7) недостатнє ресурсне забезпечення та не завжди ефективне використання наявних ресурсів.

Згадані чинники можна усунути шляхом реалізації висвітлених вище заходів з поліпшення нормативного забезпечення реформ військової освіти та використання кращого досвіду підготовки військовослужбовців у країнах членах НАТО тощо. Інші заходи можуть бути визначені в процесі обговорення подальших умов реалізації Парадигми.

Попри зазначене, необхідно пам'ятати, що невід'ємною складовою військової освіти є виховання. Одним з пріоритетів формування особистості військовослужбовця як найвищої соціальної цінності залишається національно-патріотичне виховання. Щодо їх виконання висуваються певні вимоги до виховної роботи з курсантами та слухачами, основними напрямками і пріоритетами якої є:

1) формування у військовослужбовців високих військово-професійних та морально-бойових якостей, розуміння їх значущості та відповідальності за захист своєї Батьківщини;

2) виховання особистості, яка усвідомлює свою належність до Українського народу, сучасної світової цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя і праці у світі, що змінюється;

3) виховання поважного ставлення до національних святинь, державної символіки, мови, а також до історії та культури всіх корінних народів і національних меншин, які проживають на території України, формування

культури міжетнічних і міжособистісних відносин;

4) виховання людини з демократичним світоглядом, яка дотримується громадянських прав і свобод, з повагою ставиться до традицій культури, віросповідання та мови спілкування різних народів світу;

5) розвиток у військовослужбовців творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації особистості.

Негативні тенденції, які можна помітити в діяльності ВВНЗ пов'язані з процесуальними та управлінськими чинниками їх функціонування. Більшість з них не потребують додаткових фінансових чи інших ресурсів. Вони могли б бути усунені за допомогою ефективного управління. Щодо заходів з реформування, та вони не набули системного характеру і не призвели до суттєвого покращення діяльності ВВНЗ. Реформування в сфері військової освіти повинно набути комплексного характеру, що б сприяло підвищенню якості підготовки офіцерських кадрів, здатних виконувати покладені на них завдання в умовах мирного та воєнного часу. З урахуванням викладеного стає можливим визначити основні напрями та шляхи, що можуть сприяти розв'язанню зазначених проблем й удосконаленню системи військової освіти.

УДК 355.4

Сабба О.В., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Ткаченко М.Д.**, кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Подвязніков С.М.**, старший викладач кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

РОЗРОБЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ШТАБУ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГ УКРАЇНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ І УПРАВЛІННЯ ДІЯМИ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАКОНОМ ВОЄНІЗОВАНИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

В умовах сьогодення ще більшої актуальності набуває питання вдосконалення процесу управління в НГ України. Щоденно наша країна здійснює кроки щодо збільшення свого воєнного потенціалу. Інтеграція в НАТО, виконання завдань за призначенням в зоні проведення Операції об'єднаних, плідна співпраця членів сектору безпеки і оборони України, все це невеликий перелік заходів, де приймає участь НГ України з метою виконання завдань покладених на неї згідно чинного законодавства.

Інтеграція в НАТО, реформування НГ України, перехід на нові штати все це нові виклики, які командири всіх рівнів повинні з легкістю подолати, збільшивши

воєнний потенціал країни та не допустити зазіхань на суверенітет та територіальну цілісність країни.

Аналіз застосування непередбачених законом воєнізованих формувань у 2014 році вказує на те, що діяльність таких формувань буде одним з головних напрямків з метою дестабілізації ситуації в країні.

Згідно чинного законодавства підрозділи НГ України, а насамперед це стосується бригад оперативного призначення, можуть приймати участь у спеціальних операціях з припинення діяльності непередбачених законом воєнізованих формувань.

Об'єктом дослідження є бригада оперативного призначення Національної гвардії України в спеціальній операції із знешкодження незаконних збройних формувань.

Предметом дослідження є методика роботи штабу бригади оперативного призначення Національної гвардії України щодо організації і управління діями в спеціальній операції із знешкодження незаконних збройних формувань.

Мета роботи полягає в розробці рекомендацій штабу бригади оперативного призначення НГ України щодо ефективності роботи органу управління під час організації та управління підпорядкованими підрозділами в ході виконання завдань за призначенням.

Отже, матеріали цієї роботи, після апробації у військах, можуть в майбутньому використовуватися як пропозиції до керівних документів НГ України, що значно підвищить управлінську діяльність під час організації та проведенні спеціальних операцій з припинення діяльності непередбачених законом воєнізованих формувань.

УДК 355/359.07

Сабба О.В., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Чухлатий А.В.**, доцент кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України; **Жабінський В.М.**, старший викладач кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

РОБОТА КОМАНДИРА ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ ТА ШТАБУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ОХОРОНИ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ, КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ, ПРЕДСТАВНИЦТВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

До службової діяльності військової частини з охорони дипломатичних представництв (установ) належать організація виконання визначених завдань, безпосереднє їх виконання, дії в разі ускладнення оперативної обстановки при

правовому режимі надзвичайного або воєнного стану та надзвичайних ситуацій, всебічне забезпечення підрозділів.

Робота командира військової частини та штабу щодо організації службової діяльності з охорони дипломатичних представництв (установ) включає:

- прийняття рішення та його оформлення;
- планування виконання завдань;
- визначення (доведення) завдань підлеглим;
- організацію підготовки сил і засобів до виконання завдань з охорони дипломатичних представництв (установ);
- організацію взаємодії, усебічного забезпечення, управління військовою частиною;
- контроль та надання допомоги підрозділам.

Зміст, послідовність, методи роботи командира військової частини і штабу під час підготовки та в ході виконання службових завдань залежать від обстановки, характеру поставлених службових завдань і встановленого часу готовності підрозділів до їх виконання.

У всіх випадках організація та методи роботи командира військової частини і штабу повинні забезпечити впевнене і безперервне управління військовою частиною, повне та якісне здійснення заходів щодо планування та організації виконання службових завдань з охорони дипломатичних представництв (установ), погоджену діяльність органів управління в усіх ланках, оперативне реагування на зміни обстановки та найбільш ефективне використання сил і засобів у ході виконання службових завдань.

Управління силами та засобами, що беруть участь у виконанні завдань з охорони дипломатичних представництв (установ), повинно здійснюватися таким чином, щоб забезпечувалася висока ефективність їх дій на основі раціональної розстановки, своєчасного маневрування, підтримувалася постійна готовність до виконання завдань, які виникають при раптових ускладненнях оперативної обстановки.

Робота командира і штабу щодо управління військовою частиною включає:

- організацію та здійснення заходів щодо підвищення (підтримання) бойової готовності військової частини під час виконання завдань з охорони дипломатичних представництв (установ);
- безперервний збір, вивчення та узагальнення відомостей про обстановку в районі розміщення об'єктів, що охороняються;
- прийняття рішення;
- постановку завдань підлеглим, планування виконання завдань;
- підготовку військових нарядів до виконання завдань з охорони дипломатичних представництв (установ) та їх усебічне забезпечення;
- організацію та підтримання взаємодії з територіальними органами поліції та іншими взаємодіючими органами;
- постійний контроль за виконанням поставлених завдань підпорядкованими

підрозділами та надання їм допомоги;

- швидке реагування на всі зміни оперативної обстановки;
- підбиття підсумків несення служби.

Основою управління – є рішення командира військової частини. Командир є відповідальним за керівництво підпорядкованою йому військовою частиною та успішне виконання службових завдань.

На основі отриманого завдання, інформації старшого начальника, підготовлених штабом пропозицій та розрахунків командир приймає рішення щодо виконання службових завдань. Командир військової частини рішення щодо виконання службових завдань приймає на півріччя.

У разі різкої зміни обстановки або надходження нових (додаткових) завдань командир військової частини зобов'язаний своєчасно прийняти нове рішення або уточнити раніше прийняте.

Про зміни обстановки та прийняте рішення командир військової частини повинен доповісти безпосередньому начальникові, довести до підлеглих, поінформувати взаємодіючі органи.

Командир здійснює управління військовою частиною особисто, через заступників та штаб військової частини.

Штаб військової частини свою роботу організовує на підставі рішень, директив, наказів, розпоряджень та доручень командувача Національної гвардії України (начальника, командира), а також розпоряджень і доручень вищого штабу.

УДК 351.74.76

Селідбовський І.І., слухач магістратури 710 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ДЛЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЗАСТОСУВАННЯ ПІД ЧАС ЗАЛУЧЕННЯ ДО ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ (БОЙОВИХ) ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ

Бойовий шлях підрозділів НГУ під час виконання завдань за призначенням на сході країни показує, що передовий досвід набутий під час зіткнень з противником в ході виконання завдань потрібно враховувати та впроваджувати в життя під час відпрацювання нормативно-правової бази.

Причини зміни тактики підрозділів НГУ:

- зміна тактики ймовірного противника;
- науково-технічний прогрес;
- зміна кліматичних умов.

Саме ці фактори є ключовими, які потрібно враховувати при відпрацюванні

керівних документів щодо діяльності підрозділів НГУ.

Також важливим є систематизація та упорядкування нормативно-правової бази щодо діяльності НГУ, впровадження передового досвіду з врахуванням особливостей викання завдань, адже після виконання будь-якого завдання потрібно провести аналіз застосування підрозділів, тактики. Після аналізу позитивні приклади застосування підрозділів НГУ або тактики при виконанні завдань потрібно впроваджувати в систему бойової та спеціальної підготовки. На теперішній час коли 8 рік йде гібридна війна проти Українського народу прикладів успішного виконання завдань є дуже багато.

УДК 355.41

Стахович І.А., слухач магістратури 710 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ З ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ДПС ТА НГУ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

На сьогодні особливої гостроти набуває ряд питань, пов'язаних із розробленням теоретичних положень щодо організації управління органами охорони державного кордону під час виконання завдань щодо боротьби з незаконно утвореними озброєними формуваннями (НЗФ) в ході проведення спеціальних операцій, а також із знешкодження озброєних злочинців, вторгнення збройних груп та злочинних організацій на територію України, заходів, пов'язаних з припиненням терористичної діяльності, насамперед, під час проведення антитерористичної операції (АТО) на сході країни. Як свідчить досвід проведення АТО на сході України, основні функції управління проведенням відповідних правових заходів за планом спеціальних операцій проти заворушників і на такий період згідно із законодавством можуть бути покладені на Національну гвардію України (НГУ).

При виконанні цього завдання вбачається доцільним використання відомих класичних способів підготовки та прийняття управлінського рішення, оскільки процес розроблення та прийняття такого рішення властиві певні особливості та обмеження, які визначаються умовами проведення даних операцій з ліквідації НЗФ, а саме – забезпечення без населення, яке проживає в операційному районі, нормального функціонування державних і місцевих органів та установ тощо.

Підвищенням відповідності системи управління завданням боротьби та ліквідації НЗФ шляхом оптимізації роботи керівника та його штабу щодо прийняття управлінського рішення на проведення спецоперації.

Ще однією важливою особливістю процесу управління підготовкою та проведенням СПО з ліквідації НЗФ є питання організації оперативної взаємодії всіх силових відомств.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що процес управління під час проведення СпО з ліквідації НЗФ є досить складним та потребує урахування великої кількості чинників, які впливають на успішність виконання зазначеного завдання. Однією з пріоритетних особливостей процесу управління під час підготовки та проведення СпО з ліквідації НЗФ є забезпечення потрібного часу оперативного реагування елементів бойового порядку підрозділів з точки зору забезпечення високого темпу СпО. Не менш важливим є питання оперативної взаємодії всіх силових відомств. Крім того, необхідно ураховувати, що процес підготовки СпО може зайняти досить тривалий термін.

Отже, зазначені рекомендації мають сприяти підвищенню ефективності та оперативності системи управління, заходів планування спеціальних дій, що у свою чергу сприятиме підвищенню ступеня відповідності підрозділів НГУ завданням боротьби з НЗФ.

УДК 351.74/76

Тробюк Д.В., слухач магістратури 710 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан;
Бабков Ю.П., кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

ПІДХІД ДО РОЗПОДІЛУ ВІЙСЬКОВИХ НАРЯДІВ ДЛЯ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ПІДРОЗДІЛАМИ НГУ

Національна гвардія України (НГУ) є складовою державного механізму, що уповноважується на постійне й фахове здійснення охорони та захисту основ конституційного ладу, зокрема прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина, а також законності та правопорядку. Існуючі потенційні загрози та складна оперативна обстановка обумовлюють необхідність раціонального розподілу та застосування підрозділів НГУ під час виконання завдань з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки (ОГП та ЗГБ).

Відтак, існує необхідність в оптимізації розподілу сил підрозділів НГУ, що залучаються до ОГП та ЗГБ по патрульним ділянкам з метою максимально повного охоплення території і швидкого реагування на виклики.

Військові наряди НГУ відіграють важливу роль у ОГП та ЗГБ, запобігаючи, стримуючи та реагуючи на правопорушення та злочини. Для підвищення ефективності їх застосування під час виконання завдань з ОГП та ЗГБ потрібен інструмент, який надасть змогу здійснювати прийняття раціональних рішень. Одним з таких інструментів можуть бути математичні моделі, що дозволять без великих матеріальних витрат оцінити ефективність і здійснити вибір

оптимальних рішень.

Прикладом таких моделей є наступні моделі:

1. Agent-based model (агентна модель) – розглядає поведінку децентралізованих агентів та її вплив на систему в цілому.

2. Discrete-event model (дискретно-ситуаційна модель) – розглядає кожну окрему подію, у визначений період часу, яка має вплив на всю систему.

3. Event-based model (ситуаційна модель) – розглядає відтворену відповідну подію, оцінює її, та на основі цієї оцінки приймається рішення.

Такі моделі застосовуються в правоохоронних формуваннях передових країн світу, при розподілі патрулів для виконання завдань з ОГП та ЗГБ. Детально вони розглядаються в наукових працях таких дослідників: Chaiken J., Dormont P., Ricca F., Scozzari A., Simeone B., Меньших В. В., Калков Д. Ю.

Особливий інтерес викликає їх застосування для виконання завдань ЗГБ та ОГП в умовах надзвичайного стану (НС).

Таким чином, напрямки подальших дослідженнях будуть спрямовані на використання зазначеного підходу для оптимізації розподілу військових нарядів на території, де введений НС.

УДК 355.41

Холодов М.С., слухач магістратури 178 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор;
Бондаренко О.Г., доктор наук з державного управління доцент, начальник кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

ОБҐРУНТУВАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВІЙСЬКОВИМИ ЧАСТИНАМИ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ РИЗИК – ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ

Успішний досвід країн – членів НАТО та країн Європейського Союзу свідчить, що перспективним напрямком реформування сил безпеки і оборони є створення системи управління військами на основі ризи-орієнтованого підходу, який дозволяє врахувати більшість ризиків та прийняти командирів (начальників) адекватне обставині рішення. Це щоденна управлінська діяльність, яка базується на відповідальності і підзвітності кожного керівника, державного службовця, військовослужбовця чи працівника. Саме тому на основі кращого досвіду передових країн світу доцільно розробити та впровадити Стандарти ризик-орієнтованого управління, яке стосуються усіх видів і напрямів діяльності. Комплексний підхід, застосований у Стандартах, має забезпечити дотримання принципів законності, ефективності, результативності та прозорості при прийнятті рішень та управлінні ресурсами.

Все вище перелічене обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження.

Мета дослідження полягає у розробленні методики управління військовою частиною на основі ризик-орієнтованого підходу.

Об'єкт дослідження – бригада Збройних Сил України.

Предмет дослідження – система управління бригадою Збройних Сил України.

Завдання дослідження:

- дослідити теоретичні аспекти ризико-орієнтованого підходу до управління;
- проаналізувати систему управління бригадою ЗСУ;
- проаналізувати ризики, які впливають на діяльність бригади ЗСУ та її органи управління;
- розробити методику ранжирування ризиків;
- розробити методику управління бригадою ЗСУ на основі ризико-орієнтованого підходу;
- сформулювати рекомендації щодо практичного застосування розробленої методики.

УДК 351.862

Цісар О.С., слухач магістратури 710 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ З ПІДТРИМАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

Жодна держава світу не застрахована від періодичного виникнення різного роду екстремальних ситуацій, конфліктів, катастроф і т.п. Тому в Україні, як і в будь-якій іншій країні, може виникнути ситуація, при якій необхідне введення надзвичайного стану. Причому це стосується як ситуацій криміногенного характеру, пов'язаних із соціальними конфліктами, масовими безпорядками, так і випадками лих, катастроф, викликаними природними, техногенними і біологічними факторами.

Велике значення в сучасних умовах набувають такі важливі завдання Національної Гвардії, як захист конституційного ладу держави, забезпечення дій законів та інших нормативно-правових актів, охорона громадського порядку, створення умов для повномасштабного врегулювання конфлікту на основі Конституції України.

В умовах введення правового режиму надзвичайного стану особовий склад Національної Гвардії може залучатись до виконання завдань як в межах пункту постійної дислокації, так і за його межами – в зонах відповідальності військових частин або територіальних командувань, до складу яких вони входять. Особлива увага приділяється підтриманню боєготовності військових

частин, здійснення заходів переміщення сил та засобів, в короткі терміни, та у різні регіони.

Тому, необхідним є удосконалення методики роботи посадових осіб технічного забезпечення щодо планування та організації технічного забезпечення виконання службово-бойових завдань у спеціальній операції з ліквідації незаконних збройних формувань в умовах правового режиму надзвичайного стану на основі аналізу досвіду технічного забезпечення дій Національної Гвардії, наявної нормативно-правової бази.

Для досягнення поставленої мети розглянуті наступні питання:

- удосконалення методики роботи посадових осіб з організації технічного забезпечення дій спеціальної операції з ліквідації незаконних збройних формувань в умовах правового режиму надзвичайного стану;

- планування технічного забезпечення та надання пропозицій по розробці плануючих документів при плануванні технічного забезпечення.

Розроблення алгоритму організації технічного забезпечення дій в умовах введення правового режиму надзвичайного стану значно підвищить ефективність роботи посадових осіб технічного забезпечення за різних ситуацій.

УДК355.318.:355.

Шандро І.Т., слухач магістратури 710 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор;
Котов В.Є., слухач магістратури оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ

Зміни в масштабах, формах і способах ведення спеціальних операцій у сучасних умовах сприяють вирішенню ряду завдань, особливо у сфері удосконалення управління під час проведення даних операцій.

Досвід проведення спеціальних операцій підрозділами НГУ засвідчує існування суттєвих проблем в організації управління під час виконання поставлених завдань.

Управління передбачає: безперервне добування, збір, вивчення, відображення і аналіз даних обстановки; прийняття рішення на операцію; доведення завдань до підпорядкованих військ (сил); планування операції; організацію й підтримання взаємодії; підготовку військ (сил) і штабів до дій і безпосереднє керування ними; організацію й проведення заходів із виховної роботи та усі види забезпечення; створення системи управління військами;

організацію контролю й допомоги підпорядкованим командирам, штабам, військам (силам). Управління військами здійснюється командиром особисто і через штаб, а також через його заступників, начальників родів військ, спеціальних військ і служб відповідно до наказів, директив, вказівок старших начальників.

Відокремлюють такі провідні принципи управління: єдиноначальність; централізація управління у всіх ланках із наданням підлеглим можливості проявляти ініціативу у визначенні способів виконання поставлених ним завдань; твердість і наполегливість у втіленні прийнятих рішень; оперативне реагування на зміни обстановки; безперервність; особиста відповідальність командирів (начальників) за прийняті рішення, застосування підпорядкованих військ і результати виконання поставлених завдань.

Для здійснення управління військами створюється система управління, яка включає: органи управління, пункти управління, систему зв'язку, автоматизовані системи управління військами та інші спеціальні системи.

Основним органом управління силами і засобами, що залучаються до виконання завдань під час проведення спеціальних операцій підрозділами НГУ, є штаб.

Під час проведення спеціальної операції обстановка постійно змінюється, тому відповідно до функцій, покладених на оперативний штаб, необхідно відстежувати зміни в обстановці та відпрацьовувати варіанти коригування рішення командира (начальника).

Під час ліквідації масових заворушень підрозділи НГУ у складі зведеного загону виконують різнопланові завдання окремо один від одного. Тому проблемним питанням є своєчасне отримання достовірної інформації про обстановку в режимі реального часу. Зволікання з уточненням прийнятого рішення і завдань підрозділам можуть призвести до зриву досягнення мети операції.

Уміння штабу зведеного загону глибоко і всебічно оцінювати обстановку, проводити необхідні розрахунки та надавати обґрунтовані пропозиції до рішення командира забезпечує повну реалізацію можливостей підрозділів НГУ під час проведення спеціальної операції.

Надійність функціонування органів управління, адекватність прийнятого рішення обстановці, що склалася, передбачає виключення можливих помилок під час обробки та узагальнення інформації. Це стосується збирання первинних даних, їх переробки, розподілу між ланками управління та персоналом, надання керівництву інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, забезпечення прямих та зворотних зв'язків між суб'єктом та об'єктом управління.

Водночас на надійність управління суттєво впливає достовірність інформації. Адже хибна інформація може призвести до прийняття неадекватного рішення. У цьому разі доцільне отримання інформації з кількох джерел, а також її

підтвердження впродовж певного часу.

Недостатній обсяг або відсутність інформації про обстановку, що склалася, спричиняє погіршення якості управлінського рішення. Наявність додаткової інформації уможлиблює підвищення якості рішення, але не слід забувати, що процес збирання відомостей потребує часу та фінансових ресурсів, тому витрати на додаткову інформацію не повинні перевищувати ефект від покращання рішення. Крім того, перенасиченість інформацією збільшує час на її обробку, а отже і на підготовку рішення, та спричиняє несвоєчасність його прийняття. Тому керівництву слід подавати лише факти, необхідні для прийняття рішення, але при цьому не слід забувати, що надмірне узагальнення також не сприяє підвищенню якості управлінських рішень.

Отже, для підвищення надійності функціонування органів управління за рахунок інформаційного чинника вона має забезпечуватися кваліфікованими аналітиками, різноманітними джерелами постачання інформації та надійними засобами зв'язку і передачі даних для прийняття обґрунтованого рішення і доведення його до виконавців. Для повсякденних умов діяльності існують нормативно визначені терміни, що відводяться управлінцям на виконання того чи іншого завдання залежно від його складності, масштабів, кола осіб, яких воно стосується, рівня управління тощо. Досвід свідчить, що спеціальна операція розвивається дуже динамічно, внаслідок чого значно зменшується резерв часу на обробку інформації, прийняття адекватних рішень та їх реалізацію. За таких умов рішення здебільшого доводиться приймати у реальному масштабі часу з урахуванням ресурсних обмежень через те, що управлінське рішення має бути реалізоване раніше, ніж ситуація знову зміниться і не відповідатиме вжитим заходам.

Таким чином, аналіз застосування сил і засобів під час проведення спеціальних операцій, попередніх наукових досліджень свідчить, що пріоритетним напрямом в удосконаленні управління під час виконання завдань підрозділами Національної гвардії України є створення автоматизованого відображення наземної та повітряної обстановки на планшетах та моніторах автоматизованих робочих місць посадових осіб управління та штабу бригади, використання програмних продуктів щодо підтримки прийняття рішення командира. Це дозволить в єдиній системі автоматизованого управління проводити розвідку, збір, обробку, доведення даних, розподіл завдань всієї операції у режимі часу, близькому до реального, і підвищити ефективність системи управління.

УДК 351.862.44

Шелар М.С., слухач магістратури 719 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан;
Бабков Ю.П., кандидат технічних наук, доцент, професор кафедри оперативного мистецтва оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України

РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ СЛУЖБИ, ПОКЛАДЕНОГО НА ОПЕРАТИВНЕ УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПРИ ПІДТРИМАННІ РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ НА ОКРЕМІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

На даний час найбільш складні і масштабні завдання в мирний час виконуються НГ України в умовах правового режиму надзвичайного стану. Для виконання службово – бойових завдань при підтриманні режиму надзвичайного стану на окремій території України буде створюватися оперативне угруповання НГ України. Для якісного планування дій, визначення раціонального складу сил і засобів необхідно мати відповідний науково – методичний апарат, який дозволить розрахувати потрібний обсяг служби для оперативного угруповання НГ України. Сьогодні в систематизованому вигляді такого апарату не існує, що робить тему роботи актуальною.

Проведено аналіз існуючої законодавчої та нормативно – правової бази, яка регламентує діяльність державних органів в умовах надзвичайного стану, який показав, що вона не враховує всі особливості діяльності і взаємодії органів державного управління, місцевого самоврядування та військового командування при введенні, підтриманні і після скасування режиму надзвичайного стану, не визначенні повноваження коменданта території тощо.

Аналіз завдань, що можуть бути покладені на НГ України при введенні режиму надзвичайного на окремій території України показав, що НГ України будуть виконувати завдання, які визначенні в законі України "Про правовий режим надзвичайного стану".

На основі моделі в роботі розроблено методику визначення обсягу служби, покладеного на оперативне угруповання НГ України для виконання завдань при підтриманні режиму надзвичайного стану на окремій території України. Методика базується на аналізі завдань, що можуть бути покладені на ОУ НГ України при підтриманні надзвичайного стану, враховує досвід виконання подібних завдань на території України та за її межами. Методика побудована за принципом поетапного визначення обсягу служби для різних груп ОУ НГ України за призначенням та загальне підсумовування результатів.

Розроблена в рамках дослідження методика призначена для застосування в штабах оперативно-тактичного, оперативного рівня під час підготовки

пропозицій для прийняття рішення начальником (командиром) на формування оперативного угруповання НГ України.

Таким чином, сукупність отриманих в роботі результатів представляють вирішене наукове завдання розроблення моделі системи заходів і дій та методики розрахунку обсягу служби покладених на ОУ НГ України в умовах НСт на окремій території України, які можуть бути рекомендовані до використання при плануванні, організації та проведенні відповідних заходів.

**Підсекція № 1.2 Актуальні проблеми оперативного та логістичного
забезпечення дій формувань Національної гвардії України**

Керівник підсекції: доктор технічних наук, професор полковник **Кайдалов Р.О.**;
Заступник керівника підсекції: кандидат військових наук полковник
Адамчук М.М.;
Секретар підсекції: кандидат технічних наук підполковник **Мудрик В.Г.**

УДК 623.426

Бігун А.С., слухач 739 навчальної групи оперативного факультету
Національної академії Національної гвардії України, майор

**НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ
ВИКОРИСТАННЯ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ
В ЧАСТИНАХ ТА З'ЄДНАННЯХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ**

Виходячи з функцій та завдань НГУ, однією з основних вимог до підрозділів НГУ є їх мобільність. Мобільність забезпечується використанням при виконанні завдань за призначенням автомобільної техніки (АТ). Виконання цих завдань не може бути без дотримання правил та засобів безпечної експлуатації АТ.

За 2020 р. зареєстровано 41 ДТП на службовому транспорті, у результаті яких було травмовано 7 цивільних осіб та 13 військовослужбовців, загинуло 3 особи.

Найбільш резонансними ДТП з початку року слід вважати:

24.01.2020 під час перевезення особового складу військової частини 3058 до м. Рені для виконання профілактичного заходу «РОЗШУК» близько 15:45 у м. Рені біля площі Свободи на вул. Вознесенській, 183, відбулося внутрішнє загорання моторного відсіку автобуса ПАЗ, номерний знак 5811 Ф4. Старшим автобуса лейтенантом Кузьменковим С.О. було здійснено евакуацію особового складу, проте підручними засобами загасити пожежу не вдалося та було викликано пожежно-рятувальний підрозділ ДСНС. У результаті пожежі салон автобуса вигорів повністю.

05.02.2020 під час здійснення маршу у складі колони військової частини 3066 за маршрутом м. Київ – м. Слов'янськ близько 07:00, рухаючись по кільцевій дорозі м. Харкова в районі с. Черкаська Лозова, водій вантажного автомобіля МАЗ, номерний знак 0165 Ф4, не врахувавши складних погодних умов, не впорався з керуванням та допустив зіткнення з елементами АЗС, розташованої поряд з проїжджою частиною. У результаті зіткнення автомобіль МАЗ та

конструкції АЗС зазнали значних механічних пошкоджень.

14.04.2020 під час виконання службових завдань у зоні відчуження Чорнобильської АЕС близько 20:30, рухаючись по маршруту КПП «Діброва» – м. Чорнобиль, водій автомобіля «Ford», номерний знак 0150 Ф4, прапорщик Семенюк В.О. допустив наїзд на дику тварину, яка раптово вибігла на проїжджу частину. У результаті екстреного гальмування транспортний засіб з'їхав у кювет, де зіткнувся з деревом.

06.05.2020 близько 14:50, керуючи автомобілем МАЗ, номерний знак 1231 Ф4, рухаючись по вул. Стовбова, м. Одеса, водій старшина Ільєв О.В. не дотримався необхідної дистанції, не обрав безпечної швидкості руху, що призвело до зіткнення з автомобілем ГАЗ, номерний знак ВН 4507 АН. У наслідок удару в задню частину автомобіля ГАЗ перевернувся та зіткнувся з електроопором.

Основними причинами скоєних ДТП стало:

1. Перевищення швидкості руху, недотримання дистанції між транспортними засобами, недотримання черговості проїзду, порушення правил обгону та паркування;

2. Неуважність водіїв;

3. Неналежний контроль за діями водіїв з боку старших машин, начальників колон, що призводить до порушень водіями Правил дорожнього руху.

Переважає більшість ДТП було скоєно у світлу пору доби – 35 ДТП, у нічний час було допущено 6 ДТП.

За рівнем значимості причини аварійності розподіляються так :

- недосконалість конструкцій транспортних засобів щодо активної та пасивної безпеки;

- недоліки професійного відбору й недостатній медичний контроль за здоров'ям і станом водіїв перед рейсом.

Водій може зробити неправильні дії через наступне :

- дефіцит часу на весь процес сприйняття інформації (наприклад, об'єкт виявлений, проте ДТП запобігти не вдалося, оскільки не реалізована решта етапів: переробка інформації, аналіз і т. д.);

- помилки в інтерпретації початкової інформації (псевдоінформація). Наприклад, сигнал покажчика повороту автомобіля прийнятий за сигнал гальмування;

- помилки в проведенні ситуативного аналізу при правильній інтерпретації (наприклад, водій при наближенні до перехрестя вирішив, що жовтий сигнал світлофора, що горить, зміниться на зелений, проте включився червоний);

- невірне ухвалене рішення (наприклад, замість маневру, єдино необхідного в даній дорожньо-транспортній ситуації, водій приймає рішення екстрено гальмувати);

- помилкову дію (наприклад, приймає правильне рішення провести екстрене гальмування, проте водій помилково натискає на педаль управління подачею

палива, збільшуючи тим самим швидкість руху автомобіля).

Напрями удосконалення системи безпеки використання за призначенням автомобільної техніки є :

- розроблення методики визначення основних факторів, що впливають на рівень аварійності;
- розробка системи технічного контролю за діями водіїв;
- розробка технічних засобів посилення безпеки руху машин;
- удосконалення діючої системи підготовки водіїв транспортних засобів.

УДК 356:358

Василечко В.І., слухач 750 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

РОЗВИТОК ЗАСТОСУВАННЯ ІНЖЕНЕРНИХ ЗАСОБІВ В ПІДРОЗДІЛАХ НГУ

Практика застосування та використання різних типів інженерних боєприпасів в зоні проведення АТО (ООС) показує, про необхідність проведення змін щодо розвитку форм та способів застосування інженерних підрозділів в НГУ.

За приклад візьмемо аналіз тактики дій НЗФ який показує активне здійснення терористичних актів в з використанням фугасів, мін, саморобних вибухових пристроїв проти техніки та живої сили підрозділів НГУ та досвіду застосування інженерних підрозділів НГУ в боротьбі з НЗФ під час проведення в АТО(ООС). Вирішенню даної проблеми полягає в тому, що в умовах сучасності для ефективного застосування інженерних підрозділів НГУ необхідно розвивати

основні преріоритетні напрямки такі як:

1. Поступове переоснащення інженерних підрозділів новітніми засобами інженерного озброєння та існуючої техніки

2. Розроблення інженерної машини розвідки (ІМР) на базі вітчизняної броньованої автомобільної техніки типу (КОЗАК-2М, ДОЗОР-Б, КІАЗ SPARTAN-АРС) зі змінним та стаціонарним спеціальним обладнанням для організації інженерної розвідки під час виконання бойових завдань формуваннями НГУ.

3. Розробка методики розрахунків за допомогою персональних комп'ютерних систем.

Таким чином дані зміни нададуть наступні переваги: Покращення спроможності та ефективності застосування інженерних підрозділів.

УДК 629.017

Газізов М.М., слухач 378-А навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ДИНАМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ ОБЧИСЛЕННЯ ТА ВИМІРЮВАННЯ

Важливою складовою парку військової техніки Національної гвардії України (НГУ) є автомобільна техніка, що використовується як у повсякденній діяльності так і при виконанні завдань за призначенням для перевезення особового складу, озброєння, боєприпасів, спеціального обладнання та засобів до місць виконання завдань, тощо. На сьогоднішній день існуючий парк автомобільної техніки НГУ характеризується значною різномарочністю і великою кількістю модифікацій, при цьому в значній мірі він представлений зразками техніки, які не у повній мірі відповідають сучасним умовам використання.

Так, наприклад, низькі динамічні властивості окремих автомобілів призводять до розтягування колони по довжині, погіршення керованості машинами на марші і їх втрати. Крім того, динамічні властивості автомобілів істотно впливають на безпеку їх експлуатації, наприклад при виконанні такого маневру, як обгін.

Одним з важливих питань є визначення динамічних показників та підтвердження заявлених тактико-технічних характеристик для машин, які пройшли ремонт або модернізацію (заміну двигунів).

Методи оцінки динамічних (тягових) властивостей автомобіля, що визначають можливу швидкість руху автомобіля на дорогах з різним опором коченню, розроблений академіком Є.А. Чудаковим. Його динамічна характеристика, що запропонована в 1928 р., є загальноприйнятою до теперішнього часу.

Визначати динамічні показники прийнято як теоретичним шляхом, на стендах з біговими барабанами, так і дорожнім методом.

Сучасні розробки дозволяють визначати параметри руху автотранспортних засобів при динамічних (кваліметричних) випробуваннях на основі датчиків прискорення з високою точністю та мінімальними затратами. Вказана система дозволяє проводити випробування на керованість, стійкість, маневреність, потужність двигуна та інші властивості. Однак на даний час вона майже не використовується при випробуваннях автомобільної техніки у Національній гвардії України.

Тому актуальною задачею є обґрунтування методики визначення динамічних показників автомобільної техніки НГУ з використанням сучасних засобів обчислення та вимірювання.

УДК 687.21+355.655.4

Галавська Л.Є., Київський національний університет технологій та дизайну, працівник; **Прохоровський А.С.**, ТОВ«РАДА», працівник; **Швиданенко О.А.**, ТОВ«РАДА», працівник; **Котюх М.В.**, Київський національний університет технологій та дизайну, працівник; **Подолька С.А.**, слухач 730 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЧОВОГО МАЙНА ВІСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

В умовах бойових дій на Сході України в районі Операцій Об'єднаних Сил система речового забезпечення військовослужбовців потребує подальшого розвитку та постійного вдосконалення. Якісні характеристики екіпірування та рівень динамічної відповідності і комфортності речового майна є важливими чинниками, що впливають на витривалість військовослужбовця під час маршів, бойових операцій, на ефективність виконання повсякденних службових завдань та поставлених бойових задач. Зокрема ризик накопичення вологи у підодяговому просторі, розвитку патогенної мікрофлори (бактерії, гриби) та появи запаху поту обумовлений значними фізичними навантаженнями перебуванням військовослужбовця протягом тривалого відрізка часу в обмеженому просторі бойової техніки. У зв'язку з цим елементи речового майна, що безпосередньо контактують з тілом, мають забезпечувати тепло-фізіологічний комфорт та безперешкодне випаровування пароподібної вологи (поту).

Першим, особливо важливим, шаром у складі речового майна, що сприяє оптимізації мікроклімату тіла, вологообміну та швидкому висиханню шкіри, є нижня білизна військовослужбовця. До складу нижньої білизни військовослужбовців Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів є труси та фуфайка з короткими рукавами. На сьогоднішній день затверджені технічні умови (ТУ) на виготовлення нижньої білизни («Труси з трикотажного бавовняного кулірного полотна» ТУ У 14.1-00034022-086:2015, «Фуфайка (з короткими рукавами) з трикотажного бавовняного кулірного полотна» ТУ У 14.1-00034022-081:2015). Аналіз зразків нижньої білизни, запропонованих у зазначених документах, дозволив зробити висновки щодо необхідності удосконалення їх конструкції та використання інноваційних видів сировини для вироблення трикотажних полотен, з яких їх виготовлено.

Основними аспектами комфорту нижньої білизни є термофізіологічний та сенсорний комфорт. Що стосується останнього, то при виборі текстильного матеріалу слід звертати увагу на тактильну реакцію шкіри при взаємодії з ним. Термофізіологічний комфорт обумовлений здатністю текстильного матеріалу до поглинання та розсіювання метаболічного тепла та вологи. Тому від вибору сировини для виготовлення трикотажу залежать функціональні властивості

нижньої білизни. У відповідності до затверджених ТУ нижню білизну рекомендовано виготовляти з гладкофарбованого бавовняного трикотажного полотна з додаванням еластану. Даний вид сировини характеризується високою здатністю до водовбирання. Однак білизна з таких полотен при високому рівні гігроскопічності не забезпечить проходження пароподібної вологи від тіла людини назовні й призводить до її накопичення у підодяговому просторі, намокання виробу та погіршення його теплозахисних властивостей. Такий стан нижньої білизни викликає неприємні відчуття у військовослужбовців, що в свою чергу опосередковано впливає на результативність реалізації поставлених перед ними службових задач.

На сьогодні новим інноваційним видом сировини, що дозволяє виробленому з нього текстильному матеріалу виводити пароподібну вологу й при цьому мати антибактеріальну дію та нейтралізувати усі відомі види запахів людського тіла, є пряжа з вмістом поліефірних волокон «DEO-W». Дані волокна розроблені Південно-корейською корпорацією «ТСК» спільно з японським концерном «TORAY Group». В умовах промислових потужностей ПрАТ «Трикотажна фабрика «РОЗА» за сприяння ТОВ «РА.ДА» у рамках Освітнього інвестиційно-технологічного кластеру легкої промисловості, до складу якого входить КНУТД, на однофонтурному круглов'язальному обладнанні 28 класу з використанням пряжі з вмістом волокон «DEO-W» вироблено трикотажне полотно переплетення гладь з вв'язуванням у петлі еластомерної нитки лінійної густини 2,2 текс. Основна пряжа лінійної густини 18,5 текс містить 49,5% бавовняних, 40% поліефірних «DEO-W» та 10,5% антистатичних ПАН волокон. Унікальність пряжі з вмістом волокон «DEO-W» полягає у збереженні гігієнічних властивостей виробу до 10 днів безперервного носіння та за результатами 50 прань трикотажного виробу з неї. Введення у структуру еластомерної нитки забезпечує пружні властивості трикотажу та формостабільність й високий ступінь облягання тіла при експлуатації натільної білизни з нього. За фізико-механічними характеристиками дане полотно не поступається полотну, заявленому у ТУ.

З позиції динамічної та статичної відповідності потребує удосконалення конструкція рукава фуфайки, яка має пряму форму й вказує на зайвий об'єм в області окату. Для виготовлення фуфайки пропонується застосувати рукав покрою реглан-погон, що забезпечить високий ступінь облягання та позитивний тактильний вплив на біологічно-активні точки плечового та грудного відділів тіла військовослужбовця.

Для підвищення рівня комфортності трусів-боксерів при їх експлуатації крім повторення геометрії поверхні тіла людини за рахунок еластичності полотна рекомендується також задню частину виконувати без вставки. Це дасть можливість уникнути швів, що можуть призводити до натирання за умови тривалого періоду знаходження військовослужбовця у положенні сидячи. Використання для виготовлення трусів трикотажного полотна, виробленого з пряжі з вмістом волокон «DEO-W» забезпечить нейтралізацію неприємних

запахів, антибактеріальний захист, профілактику запальних процесів та урологічних проблем (уникнення зопрілості, розтирання, грибкового ураження).

УДК 355.739

Горбань О.О., слухач 750 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТИЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ПОЛЬОВИХ УМОВАХ

Одним із пріоритетних завдань Національної гвардії України (далі – НГ України) на 2020–2022 роки визначено нарощування бойових спроможностей, насамперед, військових частин бойового складу НГ України щодо виконання покладених на них завдань. Для реалізації зазначеного завдання необхідна якісна та своєчасна підготовка НГ України. Під час бойової підготовки військові формування (підрозділи) можуть розміщатися в польових умовах (польові навчання, виходи, збори, довготривалі марші, бойове злагодження). Крім того, розміщення військ (сил) в польових умовах можливе і в деяких інших випадках, таких як: виконання завдань під час оголошення надзвичайного стану, в зонах збройних конфліктів, під час ліквідації наслідків катастроф та стихійних лих, а також під час виконання інших завдань пов'язаних із знаходженням військ поза пунктами постійної дислокації (базування). Взагалі під розквартируванням (розміщенням) військ у польових умовах слід розуміти розміщення з'єднань (частин, підрозділів), установ, військовонавчальних закладів у відведених (не обладнаних) для них місцях (таборах) із створенням необхідних умов для їх повсякденної діяльності та підтримання постійної бойової готовності. Отже, якість та швидкість розквартирування військ в польових умовах позначається на бойовій готовності НГ України.

Актуальність даного питання зумовлено потребою подальшого розвитку поглядів на розміщення військ в польових умовах з урахуванням досвіду участі військових частин (підрозділів) у бойових діях на сході держави. На сьогоднішній день значна увага приділяється вивченню питання підвищення бойової готовності військ та їх навченості. Головним недоліком цих робіт, на наш погляд, є відсутність дослідження питання розміщення військ в польових умовах та вплив зазначеного питання на боеготовність військ. Зустрічаються окремі публікації, де розглянуто основні види та характеристики польових жител, а також висвітлено основи військової гігієни під час розміщення військ в польових умовах. Підсумовуючи вищезазначене, можна стверджувати, що розгляд проблематики розквартирування з'єднань (частин) у польових умовах

останнім часом взагалі не здійснюється. Отже, мета даної статті полягає у визначенні особливостей розміщення військових частин (підрозділів) у польових умовах.

Під загальним поняттям розквартирування військ, як виду квартирно-експлуатаційного забезпечення слід розуміти розміщення військ у визначених пунктах (районах), надання їм необхідних земельних ділянок, будівель і споруд для житла, бойової, технічної підготовки, зберігання бойової і спеціальної техніки, запасів матеріальних засобів, господарчих та інших потреб. Розквартирування військ у мирний час здійснюється в постійних і тимчасових військових містечках, в окремих будівлях, що належать Міністерству внутрішніх справ України, а також будівлях, переданих Міністерству внутрішніх справ України органами влади на тимчасове користування згідно договорів оренди.

Під час бойової підготовки та виконання бойових завдань військові формування (підрозділи) можуть розміщатися в польових умовах. Таке розміщення військових частин (підрозділів), як правило, здійснюється у таборах. Правила розбивки таборів для розміщення військових частин (підрозділів) Національної гвардії України визначені Додаток 18 до Статуту внутрішньої служби (стаття 369).

Головною метою обладнання табору є гарантоване забезпечення виконання особовим складом військових частин (підрозділів) покладених завдань у визначеному районі (операційній зоні), захист особового складу, озброєння, військової техніки та матеріально-технічних ресурсів від засобів ураження, виконання заходів бойового, тилового і технічного забезпечення під час виконання завдань.

На відміну від розквартирування військових частин (підрозділів) в мирний час, порядок розміщення в зоні ведення бойових дій має певні особливості. За таких умов, місце розташування базового табору, повинно мати природні укриття, розміщуватися, як правило, не ближче 2–4 км від населених пунктів, поблизу магістральних доріг.

Район розміщення повинен забезпечувати потаємне розміщення та надійний захист підрозділів, раптовий їх збір та проведення маневру, а також дотримання умов життєдіяльності у санітарно-епідеміологічному відношенні.

Ділянка місцевості табору обладнується у фортифікаційному відношенні, а порядок розміщення підрозділів та елементів табору повинен забезпечувати:

стійке управління штатними підрозділами та приданими силами і засобами; ведення спостереження (розвідки) за підступами до базового табору та виконання заходів охорони і оборони на визначених ділянках місцевості з загрозливих напрямків;

повсякденну діяльність особового складу з урахуванням бойових, санітарно-епідеміологічних, біологічних обставин та погодних умов;

своєчасну евакуацію хворих та поранених, виведення озброєння і військової

техніки у визначені райони (розгортання, очікування і т. п.);

можливість промислового підключення до електропостачання та забезпечення придатною до використання водою;

мінімізувати вплив на особовий склад вторинних факторів у разі техногенних та природних катастроф (руйнування об'єктів хімічної промисловості, затоплення місцевості і т. ін.).

В зоні ведення бойових дій, особовий склад, як правило, розміщується в укритих (прихованих) наметах (капітальних спорудах), що забезпечують захист від засобів ураження противника (прямого пострілу кулі, уламків від боєприпасів тощо).

Намети (споруди) для розміщення особового складу в таборі повинні, по можливості, заглиблюватися у ґрунт (обкладатися мішками або ящиками з піском, залізобетонними блоками, обвалюватися ґрунтом) та мати запасні (приховані) виходи.

Таким чином, аналізуючи процес розміщення військових частин (підрозділів) в польових умовах слід зазначити, що він має певні особливості.

По-перше, обладнання табору має відбуватися таким чином, щоб гарантувати забезпечення виконання особовим складом військових частин (підрозділів) покладених на них завдань у визначеному районі (операційній зоні).

По-друге, необхідно забезпечити захист особового складу, озброєння, військової техніки та матеріально-технічних ресурсів від засобів ураження.

По-третє, забезпечити виконання заходів бойового, тилового та технічного забезпечення.

УДК 62.52

Давидов А.А., слухач 750 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

СИСТЕМА ЗБОРУ ТА ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ТИЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В ХОДІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ

Аналіз процесу управління тиловим забезпеченням бригади оперативного призначення (броп) НГ України при виконанні завдань в зоні проведення операції об'єднаних сил показав, що потік інформації про тилу обставинці на етапі підготовки та в ході бойових дій значно зростає. Це, в свою чергу, збільшує трудовитрати на аналіз, узагальнення, прийняття рішень і планування тилового забезпечення військ (сил). Характер же сучасних бойових дії вимагає скорочення часу на їх організацію. Така суперечність посилюється нестачею сил та засобів, а також відсутністю засобів автоматизації системи управління

тиловим забезпеченням та полягає у пошуку шляхів вдосконалення відповідної системи у військових частинах (з'єднаннях), що дозволяють підтримати її ефективність на рівні сучасних вимог. Своєчасність та правильність прийняття рішення на організацію тилового забезпечення військ є в більшості випадків визначальним фактором, що впливає на ефективність виконання завдань в цілому. При ухваленні рішення необхідно виконати значний і трудомісткий обсяг роботи, для виконання якої необхідно мати достовірну інформацію та науково-обґрунтовані методики проведення розрахунків. З урахуванням високої динаміки щодо змін в обстановці в районах виконання завдань, тобто обмеження за часом на розробку відповідних заходів з реагування, зростає ймовірність прийняття недоцільного рішення.

Накопичений досвід у вирішенні завдань тилового забезпечення переконливо свідчить про перспективність застосування автоматизованих систем підтримки управлінських рішень, які забезпечують оперативність та оптимальність дій посадових осіб служб тилового забезпечення.

Отже, в інтересах оптимізації управління та комплексного вирішення завдань тилового забезпечення брпо всі служби, підрозділи, що відповідають за тилового забезпечення, доцільно об'єднувати до єдиної автоматизованої системи управління, що забезпечить оперативний прийом та передачу інформації між всіма органами (підрозділами).

Враховуючи всі особливості ведення збройної боротьби в сучасних умовах, можна виділити основне протиріччя у сфері тилового забезпечення – між зростаючими обсягами інформації, та зменшенням часу, що є в наявності в органів управління для її збору, обробки і доведенням до командира (підрозділів) необхідної інформації з метою прийняття раціонального, обґрунтованого рішення

Розв'язання цього протиріччя полягає у значному підвищенні оперативності процесу збору, обробки і доведенні інформації (особливо інформації, яка стосується питань забезпечення, тобто планування постачання тощо), що забезпечить підвищення оперативності управління в цілому.

Проведені раніше дослідження щодо підвищення ефективності тилового забезпечення дій брпо не враховували таких нових факторів, які суттєво впливають на його ефективність, а саме часові періоди виконання завдань та зміну вихідних даних щодо виконання завдань, обумовлених невизначеністю обстановки. Таким чином, виникає необхідність в удосконаленні системи управління щодо прийняття обґрунтованих рішень під час організації тилового забезпечення дій військ за рахунок використання засобів автоматизації управління.

УДК 627.34

Зозуля В.В., слухач 750 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Зозуля А.В.**, кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри оперативного та логістичного забезпечення оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕОСНАЩЕННЯ (МОДЕРНІЗАЦІЇ) ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ РЕЧОВОЇ СЛУЖБИ ТИЛУ

Практика застосування та використання різних типів технічних засобів в зоні проведення ООС показує, про необхідність проведення змін в підготовці спеціалістів для покращення їх ефективності та правильного їх використання. У свою чергу, оцінка наявних засобів вказує на те що вони виготовлені з неякісних матеріалів та потребують модернізації.

За приклад візьмемо дослідження на приладі Польової лазні (ППЛС), які знаходяться на забезпеченні в НГУ та призначені для помивки особового складу в польових умовах. Проблематикою використання є те, що при мінусовій температурі їх не можливо використовувати бо це виведе з ладу польову лазню.

Вирішенню даної проблеми полягає в тому, що в умовах сучасності для забезпечення роботи польової лазні (ППЛС) та покращення його тактико-технічних характеристик (продовження технічної експлуатації) необхідно провести повне оновлення та утеплення системи нагріву та подачі води в помивочні камери.

Пропоную:

- провести утеплення стін;
- бак для ємності води виготовити з товщого металу (нержавіючої сталі).

Таким чином дані зміни нададуть наступні переваги: Покращення тактико-технічних характеристик польової лазні приведе до того, що її потім можна буде безперебійно використовувати в зимових умовах.

УДК.623.486

Курилов М.М., слухач оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ЗАСТОСУВАННЯ ТРІАНГУЛЯЦІЙНОГО МЕТОДУ ДЛЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОГО ДІАГНОСТУВАННЯ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ КАНАЛІВ СТВОЛІВ АРТИЛЕРІЙСЬКИХ СИСТЕМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Тенденція до збільшення кількості вогневих завдань артилерії у збройній боротьбі, використання при цьому високоенергетичних порохів з підвищеним ерозійним впливом, посилення режимів стрільби призводять до необхідності

вдосконалення методів і засобів контролю технічного стану артилерійських стволів. Крім того, старіння запасів артилерійських боєприпасів робить актуальним завдання створення системи моніторингу та експлуатаційної діагностики каналу ствола. Така система дозволить встановити ступінь негативного впливу «старих» боєприпасів на канал ствола і відстежити можливе посилення такого впливу в міру збільшення календарного терміну зберігання артилерійських пострілів.

Основне призначення обладнання по дослідженню поверхні каналу ствола артилерійських систем – забезпечення експлуатаційників інформацією про фактичний ступінь зношування поверхні каналу ствола. Наявність даної інформації, особливо після вироблення гарантійного терміну, забезпечить можливість обґрунтованого підвищення терміну експлуатації артилерійської зброї за рахунок встановлення фактичного стану ствола. Даний підхід до заміни ствола по фактичному його стану дозволить використовувати повний ресурс ствола, що позитивно вплине на планування бойового застосування ствольної артилерії, якість підготовки до виконання бойових завдань, проведення економічно обґрунтованих робіт по заміні та ремонту стволів.

Враховуючи обмежені можливості традиційних засобів вимірювання геометричних величин, перспективним видається створення приладів, побудованих на основі триангуляційного методу вимірювання із застосуванням лазерного випромінювання для зондування досліджуваної поверхні. Загальний принцип вимірювання полягає у спрямуванні лазерного променя на досліджувану поверхню, формуванні на ній світлової плями та прийманні відбитого випромінювання, параметри якого несуть вимірювальну інформацію про відхилення точки поверхні від вихідного (заданого) положення. Таким чином, для вирішення завдань з оцінювання технічного стану зразків артилерійських систем та високоточної вогнепальної зброї використовуватиметься вимірювальна інформація про геометричні характеристики поверхонь ствола.

Застосування триангуляційного методу дозволить проводити тривимірну візуалізацію даних та надасть можливість порівнювати інтенсивність зносу стволів однотипних артилерійських установок.

УДК 614.849

Мамон О.В., слухач 750 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Згідно з Кодексом цивільного захисту України від 02.10.2012 року, який свого часу змінив Закон України "Про пожежну безпеку", поняття цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом

запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Станом на 01 листопада 2020 року в Україні сталося 92 тис. 516 пожеж та 94 надзвичайні ситуації.

Також слід зауважити, що силами рятувальних підрозділів врятовано життя 4 тис. 567 особам під час надзвичайних ситуацій, пожеж та інших небезпечних подій.

Тому актуальність даної проблеми не викликає сумнівів.

Національна гвардія України (НГУ) як військове формування з правоохоронними функціями створена на базі – Внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України 13 березня 2014 року в зв'язку з чим постало питання забезпечення пожежної безпеки на підпорядкованих об'єктах НГУ.

Сучасний підхід до забезпечення пожежної безпеки здійснив розподіл повноважень охорони праці та пожежної безпеки також і в лавах НГУ.

Невирішеним залишається питання створення нормативно – правової та матеріально-технічної бази НГУ з питань пожежної безпеки, а використовується переважно нормативні аспекти МВС та Державної служби з надзвичайних ситуацій України, специфіка саме забезпечення пожежної безпеки в основних завданнях НГУ не визначена та не врахована.

Так з введенням до штатів військових частин пожежних підрозділів (а саме пожежних взводів, пожежних обслуг) з відповідною пожежно - рятувальною технікою, відсутні спеціально облаштовані місця для розміщення, як рятувальних підрозділів (в пожежних депо) так і відповідної закріпленої техніки (в боксах з технікою).

На превеликий жаль пожежна техніка в переважній більшості зберігається на відкритих майданчиках, під навісами, або в парках з технікою на значній відстані від розміщення особового складу пожежно-рятувальних підрозділів, але для постійної бойової готовності повинна зберігатися в окремих пожежних депо з опалювальними боксами з температурою повітря не нижче +10 градусів за Цельсієм. Тому у зв'язку з відсутністю спеціальних будівель та зі зниженням температури навколишнього середовища – знижуються можливості пожежних підрозділів по ліквідації надзвичайних ситуацій.

Для вирішення даного питання звичайно існує потреба у виділенні кошторисних призначень, як для побудови пожежних депо так і для добудови та переобладнання вже існуючих будівель (споруд, приміщень, тощо).

За основу можна враховувати досвід вже створеної системи забезпечення пожежної безпеки Збройних Сил України для будівництва відповідної навчально-матеріальної бази та удосконаленню нормативно-правовою складової в забезпеченні пожежної безпеки НГУ.

УДК 331

Мельнік Д.І., здобувач вищої освіти Національного університету цивільного захисту України; **Гончарова Т.А.**, викладач кафедри управління та організації діяльності у сфері цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України; **Савін А.А.** слухач 730 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

КОМУНІКАЦІЙНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ

Компетентна комунікація підвищує спроможності військових формувань. У теорії управління під комунікацією розуміють процес обміну інформацією між двома або більше особами, який забезпечує їх взаєморозуміння. Комунікації відіграють важливу роль при виконанні керівниками своїх функціональних обов'язків та користуванні своїми посадовими правами. Більш ефективно працюють ті керівники, які використовують у своїй справі теоретичні знання та відпрацьовують навички побудови комунікаційного процесу. Такі керівники знають суть комунікаційних процесів, мають розвинуте вміння усного і письмового спілкування і розуміють, яким чином внутрішнє та зовнішнє середовище впливає на обмін інформацією.

Комунікації – це складні процеси, що охоплюють кілька взаємозалежних етапів, кожен з яких є важливим для розуміння адресатом суті надісланого йому повідомлення. Комунікації складаються з елементів, що створюють комунікаційний процес взагалі. Вони можуть бути вертикальні, горизонтальні, діагональні та мати різну конфігурацію.

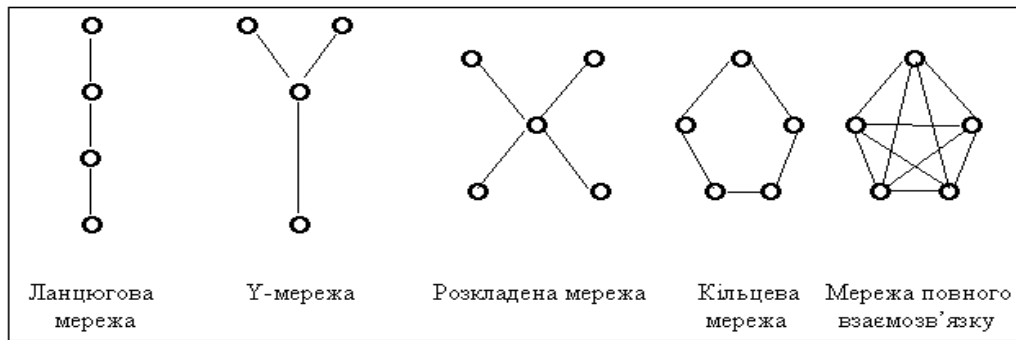
Способи поєднання окремих елементів, з яких складаються комунікації, конфігурацію цих елементів прийнято називати комунікаційними мережами.

В теорії управління виділені п'ять базових (первинних) типів комунікаційних мереж:

- 1) ланцюгова мережа;
- 2) Y- мережа;
- 3) розкладена мережа;
- 4) кільцева мережа;
- 5) мережа повного взаємозв'язку (багатоканальна).

Вибір типу комунікаційної мережі залежить від цілей, які ставить перед собою керівник.

На рис. 1 охарактеризовані особливості відповідних типів комунікаційних мереж залежно від необхідної швидкості передавання повідомлення, необхідної точності повідомлення, ймовірності наявності лідера, морального стану підлеглих. До того ж, треба зважати на мережу неформальних комунікацій. Вона отримала назву “виноградної лози”. По такій мережі розповсюджується неточна, неповна, не завжди перевірена інформація, яку прийнято називати “чутками”.

Ефективність комунікаційних мереж

Критерії оцінки ефективності	Базові типи мереж				
	Ланцюгова	Y-мережа	Розкладена	Кільцева	Повного взаємозв'язку
1. Швидкість передавання повідомлення	середня	середня	велика	мала	велика
2. Точність повідомлення	висока	висока	висока	низька	середня
3. Ймовірність наявності лідера	середня	середня	висока	відсутня	відсутня
4. Моральний стан підлеглих	середній	середній	низький	високий	високий

Рисунок 1. – Базові типи комунікаційних мереж і критерії їх ефективності

Чутки є невід’ємним елементом системи комунікацій будь-якої організації. Інформація по мережі неформальних комунікацій розповсюджується набагато швидше ніж по каналам формального зв’язку. Неформальні комунікаційні мережі мають практичний інтерес для керівника, оскільки через них розповсюджується інформація, яку підлеглі вважають:

- а) важливою;
- б) такою, що викликає стурбованість.

Знаючи зміст чуток, керівник може вчасно виправити ситуацію як через канали формальних комунікацій, так і з використанням неформальних комунікаційних мереж.

Натепер є чимало методик та підходів з організації внутрішніх та зовнішніх комунікацій в різних ситуаціях. Зокрема, підходи до побудови та накопичений досвід побудови ефективних комунікаційних мереж надають змогу керівникам досягати цілей організації у найкращій спосіб.

Таким чином, побудова ефективної комунікації є важливим чинником забезпечення спроможності військових формувань до виконання завдань за призначенням.

УДК 622.273

Мойсеєнко С.М., слухач 739 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА РЕМОНТУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ

У НГУ прийнята планово-попереджувальна система ТО і Р, яка передбачає обов'язкове виконання із заданою періодичністю вста-новленого комплексу робіт в період експлуатації та зберігання, транспортування й використання ОВТ. Узв'язку з цим оптимальна періодичність проведення цих робіт повинна забезпечувати максимальне значення коефіцієнта готовності або коефіцієнта технічного рівня військової техніки. При цьому необхідно враховувати показник безвідмовності конкретної марки військової техніки, тривалість відновлення відмови, достовірність контролю визначальних параметрів технічного стану виробу вбудованими (або зовнішніми) засобами контролю.

Ефективність функціонування системи технічного обслуговування та ремонту військової техніки залежить від комплексного вирішення основних, допоміжних і забезпечуючих завдань. За ступенем важливості, трудомісткості і складності виконання робіт в основі функціонування системи обслуговування покладена ефективна робота підрозділів технічного забезпечення і екіпажів машин. Упровадження раціонального обсягу профілактичних робіт на ОВТ дозволить підвищити ефективність системи технічного обслуговування, що є об'єктивною необхідністю адекватного реагування на зміни, які відбуваються у системі технічного забезпечення військ в цілому.

Сукупність взаємозв'язаних засобів, технологічного оснащення, виконавців і технологічної документації, які використовуються при проведенні технічного обслуговування, можна визначити як систему технічного обслуговування озброєння та військової техніки.

Зростаючі вимоги щодо підтримки готовності зразків ОВТ до використання за призначенням, проведення модернізації, та створення нових зразків, вимагають підвищення рівня їх технічного обслуговування.

Удосконалення системи технічного обслуговування зразків ОВТ згідно з вимогами сучасності можливо здійснити по трьох напрямках: створення раціональної організаційно-штатної структури підрозділів, що здійснюють технічне обслуговування і ремонт; розробка перспективних засобів для проведення технічного обслуговування; удосконалення обсягу операцій технічного обслуговування зразків озброєння та військової техніки.

Метою системи технічного обслуговування є попередження виходу з ладу зразків ОВТ, усунення несправностей під час виконання завдань за призначенням вузлів і агрегатів під час їх експлуатації та підтримання військової техніки у боєздатному стані.

Аналіз системи технічного обслуговування показав, що підвищення

ефективності функціонування системи доцільно здійснювати за рахунок технологічного впливу на процес технічного обслуговування

Основними напрямками удосконалення системи технічного обслуговування є:

- поліпшення умов праці при виконанні робіт технічного обслуговування;
- упровадження раціонального обсягу профілактичних робіт;
- удосконалення засобів технічного обслуговування;
- заміну на нові або удосконалення існуючих засобів (обладнання, устаткування тощо) для проведення ТО і Р оптимізація планування та організації ТО і Р;
- виготовлення (закупівля) необхідної кількості запасних частинах та організація їх зберігання;
- підвищення продуктивності профілактичних робіт;
- зменшення собівартості технічного обслуговування;
- своєчасна підготовка і перепідготовка кадрів;
- впровадження сучасного, вискооефективного обладнання для проведення робіт з технічного обслуговування;
- застосування нових методів і засобів дефектації, діагностування і контролю;
- перегляд нормативної і технологічної документації;
- застосування нових методів випробувань зразків озброєння та військової техніки, які пройшли обслуговування.

УДК 351.72

Непочатих С.С., слухач 759 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан; **Осипенко С.М.**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри оперативного та логістичного забезпечення Національної академії Національної гвардії України

НЕЦЕНОВІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПРОПОЗИЦІЙ НА ПОСТАЧАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ВІЙСЬКОВИМ ЧАСТИНАМ НГУ

В умовах постійного ускладнення службово-бойових завдань, що виконують формування НГУ і необхідності їх матеріального забезпечення на потрібному рівні суттєво зростають вимоги до умов постачання матеріальних засобів, надання послуг та виконання робіт, які повинні відповідати принципам логістичного забезпечення. Тому актуальним постає завдання більш повного врахування при визначенні постачальників поряд з ціною також нецінових критеріїв оцінки пропозицій постачальників.

Проведено аналіз вимог нормативних документів щодо застосування при закупівлях нецінових критеріїв. Відповідно до редакції Закону «Про публічні закупівлі», яка діяла до 19.04.2020, можливість встановлення замовниками нецінових критеріїв для оцінки тендерних пропозицій учасників була виключенням і застосовувалась для закупівлі, яка мала складний або спеціалізований характер та при відсутності постійно діючого ринку. До нецінових критеріїв заборонялося відносити умови оплати, строк виконання,

гарантійне обслуговування, експлуатаційні витрати, передача технології та підготовка управлінських, наукових і виробничих кадрів.

Із вступом у силу нової редакції Закону права замовників щодо встановлення додаткових критеріїв оцінки тендерних пропозицій, крім ціни, були значно розширені законодавцем. Замовник може застосовувати нецінові критерії в будь-якій процедурі закупівлі, незалежно від того, яку продукцію, послугу та роботи він закуповує. Перелік критеріїв оцінки тендерних пропозицій тепер включає: ціна; або вартість життєвого циклу; або ціна/вартість життєвого циклу разом з іншими критеріями оцінки, зокрема, такими як: умови оплати, строк виконання, гарантійне обслуговування, передача технології та підготовка управлінських, наукових і виробничих кадрів, застосування заходів охорони навколишнього середовища та/або соціального захисту, які пов'язані із предметом закупівлі. К зв'язку з посиленням ролі нецінових критеріїв виникає необхідність обґрунтування підходів до їх врахування для оцінки пропозицій постачальників.

Розглядаються методи розрахунку приведеної ціни, яку може надати учасник у тендерній пропозиції з урахуванням нецінових критеріїв оцінки. Проводиться аналіз складових розрахункових співвідношень приведеної ціни. Надаються рекомендації з обґрунтування їх питомої ваги для замовлення різних товарів, послуг та робіт. Аналізуються можливі ризики замовника у визначенні переможців торгів при недостатньо обґрунтованих нецінових критеріях.

Надаються рекомендації щодо організації проведення торгів з використанням нецінових критеріїв оцінки пропозицій, в т. ч. з використанням комп'ютерних технологій.

УДК 355.41

Рудь М.О., слухач 578 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Зозуля А.В.**, кандидат військових наук, доцент, доцент кафедри оперативного та логістичного забезпечення Національної академії Національної гвардії України, полковник

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ РОБОТИ ПОСАДОВИХ ОСІБ СЛУЖБ ТИЛУ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ (З'ЄДНАННЯ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З НАДАННЯ ОБҐРУНТОВАНИХ КРИТЕРІЇВ ЗНАЧИМОСТІ ПОКАЗНИКІВ ТЕНДЕРНИХ ПРОПОЗИЦІЙ ДЛЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Важливою складовою матеріального забезпечення військових частин є організація проведення публічних закупівель, основними завданнями яких є своєчасне і повне забезпечення військових частин НГУ матеріальними засобами.

Актуальність теми дослідження зумовлена низкою проблем з якими зустрічаються посадові особи служб тилу, які можуть бути уповноваженими особами військових частин НГУ, при плануванні та проведенні публічних закупівель. Це стосується в першу чергу визначення найкращої тендерної

пропозиції, вибору методики оцінювання пропозицій.

Оцінка тендерних пропозицій – один із важливих моментів як для замовників закупівель, так і для учасників. Як передбачено ч. 1 ст. 28 Закону України «Про публічні закупівлі», оцінку тендерних пропозицій проводить автоматично електронна система закупівель на основі критеріїв і методики оцінки, зазначених замовником у тендерній документації, та шляхом застосування електронного аукціону.

При цьому законодавець передбачив, що критеріями оцінки є:

- у разі здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг, що виробляються, виконуються чи надаються не за окремо розробленою специфікацією (технічним проектом), для яких існує постійно діючий ринок, – ціна;

- у разі здійснення закупівлі, яка має складний або спеціалізований характер (у тому числі консультаційних послуг, наукових досліджень, експериментів або розробок, дослідно-конструкторських робіт), – ціна разом з іншими критеріями оцінки, зокрема такими як: умови оплати, строк виконання, гарантійне обслуговування, експлуатаційні витрати, передача технології та підготовка управлінських, наукових і виробничих кадрів.

Для здійснення закупівлі, яка має складний або спеціалізований характер в якості оцінювання тендерних пропозицій використовується приведена ціна. Приведена ціна – ціна, зазначена учасником у тендерній пропозиції та перерахована за математичною формулою з урахуванням показників інших критеріїв оцінки, визначених замовником у тендерній документації.

У листі Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 08.10.2018 рекомендована математична формула за якою визначається приведена ціна, проте вона не в повній мірі враховує значимість (питому вагу) показників тендерних пропозицій.

У дослідженні пропонується альтернативна методика роботи посадових осіб тилу військових частин, щодо надання обґрунтованої значимості показників тендерних пропозицій для системи публічних закупівель.

УДК 355.66

Семенченко С.В., слухач 759 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

АНАЛІЗ МЕТОДІВ МОДЕЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР СИЛ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Організаційною структурою будь-якої системи називають систему ієрархічних, пов'язаних між собою, підрозділів організації, що виконують групи робіт щодо реалізації сукупності завдань-функцій, які забезпечують досягнення мети діяльності організації.

Якісно-кількісні методи, що використовуються у теорії моделювання організаційних структур, умовно можна поділити на методи і моделі аналізу

організаційних структур і на методи і моделі організаційного проектування. На практиці аналіз застосовується з метою удосконалення організаційної структури шляхом її модернізації або повторного проектування, а етап проектування передбачає необхідність аналізу вихідного варіанту організаційної структури, та варіанту, що пропонується. Аналіз організаційної структури сил логістичного забезпечення, повинен виконуватись у певній послідовності та з використанням сукупності методів аналізу.

Послідовність аналізу організаційної структури сил логістичного забезпечення може включати такі етапи:

1. моделювання організаційної структури;
2. оцінка кількісних характеристик: задачі та роботи, які виконують елементи організаційної структури, кількість структурних елементів (служб, підрозділів), чисельність особового складу та персоналу та інших характеристик;
3. експертна оцінка якісних характеристик організаційної структури;
4. оцінка відповідності організаційної структури системі цілей, завдань, роботам, що виконуються елементами організаційної структури та інше.

Методи аналізу організаційних структур включають метод структуризації цілей, експертно-аналітичний метод, метод організаційного моделювання, метод аналогій, метод групування, метод порівняння.

УДК 355.6

Смагін О.І., слухач 759 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Шевченко Є.А.**, слухач 759 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ СПРОМОЖНОСТЕЙ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ТИЛУ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ (З'ЄДНАННЯ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Разом з розвитком і зміцненням бойової потужності військ держав НАТО безперервно удосконалюється і їх логістичне забезпечення, основу технічної оснащеності якого складають сучасні машини і механізми різного призначення.

У наш час жодна із служб тилу Національної гвардії України, не може успішно вирішувати поставлені перед нею завдання без достатнього оснащення технічними засобами, що мають високу продуктивність і експлуатаційну надійність. З огляду на цю обставину, керівництво Національної гвардії України постійно приділяє серйозну увагу всебічному розвитку технічних засобів. Це переконливо підтверджують наступні факти. Тільки за останні роки в Національної гвардії України технологічне обладнання технічних засобів служб тилу перемонтовано на шасі машин високої прохідності, впроваджені стандартні

кузова, прийняті на оснащення авторефрежератори з холодильними агрегатами більш досконалої конструкції, вдосконалені пристосування для транспортування продовольства в кузовах автомобілів і причепів.

У той же час, підкреслюючи значну роботу, проведenu з метою розвитку технічних засобів служб тилу, зазначимо, що технічні засоби, що виготовляються в інших країнах для своїх військ, поки не піддаються уніфікації в рамках всіх військ НАТО.

Постійно підвищуючи вимоги до техніки і технічних засобів служб тилу, кожна держава розробляє нові і вдосконалює наявні зразки. Таким чином, продовжує зростати кількість типів і видів технічних засобів; в багатьох державах збільшується число подвійних і багаторазових розробок зразків одного і того ж призначення, що явно нераціонально. Потрібно зауважити, що, хоча рівень кооперації серед військ НАТО в області розробки технічних засобів служб тилу поки що недостатній, успішно розвивається економічна інтеграція і впливає звідси тісна співпраця держав в рамках приведення технічних засобів до єдиних стандартів, що дозволяє досягти більш відчутних успіхів в цій області.

Але це стосується тільки окремих технічних засобів. Ми вважаємо, що широка уніфікація і координація науково-дослідних робіт, кооперація і спеціалізація виробництва технічних засобів тилу повинні здійснюватися в рамках стандартів НАТО.

Для кооперування і спеціалізації розробок і створення технічних засобів служб тилу бажано, щоб фахівці мали єдині погляди на тактико-технічні вимоги новостворюваних засобів.

Беручи до уваги національні особливості розвитку і економічні можливості держав НАТО, на наш погляд, основними напрямками в області уніфікації та стандартизації при створенні нових технічних засобів служб тилу можуть бути: розробка єдиних тактико-технічних вимог на проектування і виробництво виробів, а також їх окремих агрегатів і вузлів; визначення основних матеріалів, що застосовуються при їх виготовленні: вибір, єдиних базових шасі під монтаж технологічного обладнання служб тилу; розробка загальних рекомендацій по обслуговуванню і ремонту технічних засобів; стандартизація технічної документації, а також ряд інших напрямків.

У той же час ми вважаємо, що здійснення часткової уніфікації існуючих зразків національних технічних засобів служб тилу, тобто їх окремих агрегатів, вузлів і деталей, прийнятно як тимчасовий захід, але ж це не веде до повного вирішення даної проблеми.

Уніфікувати і стандартизувати треба новостворювані технічні засоби у всіх країнах НАТО, причому необхідно робити це в рамках існуючих вже стандартів НАТО. І першим кроком, основою для цього може бути розробка тактико-технічних вимог, загальних для всіх військ НАТО.

На закінчення відзначимо, що успішно вирішити завдання створення нових технічних засобів служб тилу можна тільки при постійній співпраці та обмін

досвідом усіх країн НАТО на базі широкої уніфікації і стандартизації, а також кооперації та спеціалізації при наукових розробках і в ході здійснення виробництва під єдиним керівництвом технічного комітету НАТО.

УДК 629.076:623.426

Фисун В.В., слухач 739 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан; **Бігун А.С.**, слухач 739 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

НЕОБХІДНІСТЬ ВСТАНОВЛЕННЯ СНІГОПРИБИРАЛЬНИХ ВІДВАЛІВ НА ВАНТАЖНІ АВТОМОБІЛІ У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій. Але кліматичні та погодні умови в Україні під час снігопадів створюють природні перешкоди можуть завадити безпеці руху та затрудняють рух автомобільного транспорту або взагалі його блокують. Мобільні резерви військових частини Національної гвардії України під час надзвичайних ситуацій різного характеру не мають часу чекати на гарну погоду або поки розчистять дороги, а повинні висуватися та діяти негайно.

Під час снігопадів для безпечного і безперешкодного руху автомобільного транспорту в органах сил безпеки та оборони США та країн Європи застосовують снігоприбиральні відвали на автомобілях. Снігоприбиральний відвал – це навісне обладнання на автомобілі для снігоприбиральних робіт, сама лопата відвалу легко монтується та демонтується, підвісне обладнання не потребує втручання в конструкцію автомобіля. Встановлюється на автомобілі типу МАЗ, КрАЗ.

Для забезпечення безпеки дорожнього руху, безперешкодного, безаварійного руху та оперативного пересування автомобільних колон мобільних резервів військових частин необхідно встановити на вантажні автомобілі снігоприбиральні відвали. Вантажні автомобілі зі встановленими снігоприбиральними відвалами застосовувати під час руху автомобільних колон під час снігопадів.

УДК 629.076:623.426

Фисун В.В., слухач 739 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан; **Шевченко Є.А.**, слухач 759 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПЛАНУВАННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Однією з важливих функцій і видом діяльності логістичного забезпечення є військові перевезення, які поділяються на: залізничні, морські, річкові, повітряні та автомобільні. Автомобільна техніка широко використовується у Національній гвардії України. Вона має ряд переваг перед іншими видами транспорту. Автомобілі можуть без відриву пересуватись за військами, знаходитись у їх бойових порядках, забезпечувати транспортування великої кількості матеріальних засобів безпосередньо у війська та виконувати евакуаційні перевезення. Автомобільна техніка завдяки своїй маневреності, високій прохідності є основним видом транспорту, що здійснює перевезення, а також забезпечує тісний взаємозв'язок інших видів транспорту під час перевезень.

Однак, існуючі показники ефективності військових автомобільних перевезень, які застосовуються для оцінки ефективності застосування автомобільної техніки, практично не враховуються при їх плануванні. Причиною цього є не досконалість методики планування та здійснення військових автомобільних перевезень в Національній гвардії України.

Для економічного використання автомобільної техніки під час здійснення військових перевезень у Національній гвардії України необхідно створити відповідну методику, яка б використовувала запропоновані показники і обґрунтовані критерії їх ефективності.

УДК 629.076:623.426

Фисун В.В., слухач 739 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ ШТАТНИХ НАЧАЛЬНИКІВ СКЛАДІВ АВТОБРОНЕТАНКОВОГО МАЙНА У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Відповідно до статуту внутрішньої служби Збройних сил України, Положення про організацію експлуатації бронетанкового озброєння та техніки, іншого майна номенклатури бронетанкової служби Національної гвардії України, Порядку

організації та експлуатації автомобільної техніки, іншого майна номенклатури автомобільної служби Національної гвардії України в кожній військовій частині повинна бути передбачена посада начальника складу автобронетанкового майна (далі АБТМ). Проаналізувавши господарську діяльність технічного забезпечення військових частин, виявляється, що не в кожній військовій частині штатом передбачено склад АБТМ та начальника складу.

Начальник складу АБТМ відповідає за приймання, видачу, зберігання, технічний стан, наявність, облік і цілісність матеріальних засобів, які перебувають на зберіганні, підтримання внутрішнього порядку, санітарний і протипожежний стан на складі та закріпленій території. Начальник складу є однією з посадових осіб, що здійснює організацію та ведення військового господарства, є відповідальними за ведення обліку в обсягах визначених прав і обов'язків.

Для здійснення організації та ведення військового господарства відповідно до керівних документів, приймання, видачі, зберігання, технічний стан, наявність, облік і цілісність матеріальних засобів АБТМ, які перебувають на зберіганні, підтримання внутрішнього порядку, санітарного і протипожежного стану на складі АБТМ та закріпленій території необхідно ввести у військових частинах Національної гвардії України, в яких не передбачено штатом, склади АБТМ та начальників складів АБТМ.

УДК 623.426

Чекунов В.В., слухач 578 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Корнєв О.В.**, слухач 739 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОБґРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІДРОЗДІЛІВ ТИЛУ МЕХАНІЗОВАНОЇ БРИГАДИ В ОБОРОННОМУ БОЮ

Матеріально-технічне забезпечення (МТЗ) військ (сил) в операції має на меті виконання завдань, щодо їх забезпечення всіма видами матеріальних засобів для успішного виконання ними бойових завдань (зрив або відбиття наступу (удару) противника, нанесення йому поразки, утримання смуги оборони і подальший перехід до рішучого наступу та т. ін.).

Ці питання набули найбільшої актуальності під час проведення Операції Об'єднання Сил та відбиття збройної агресії в східних областях України. Питання матеріально-технічного забезпечення військ (сил) пов'язані з своєчасним постачанням боєприпасів, пально-мастильних матеріалів, речового майна та продовольства мають вирішальне значення, при цьому, збої в організації цього процесу негативно впливають на рівень боєздатності військ.

Однією з причин можливого виникнення збоїв у процесі матеріального забезпечення (МЗ) військ є неузгодженість між потребами у матеріальному

забезпеченні військових частин та можливостями існуючих автотранспортних засобів щодо їх транспортування та своєчасного підвезення засобів у ході операції.

Проведений аналіз впливу зовнішніх факторів на процес підвезення МЗ в оборонній операції дає змогу зробити такі висновки:

- збільшення рівня середньодобових витрат МЗ у сучасних операціях приводить до додаткового навантаження на підвезення МЗ;
- в умовах застосування противником високоточної зброї об'єктами ураження противника також будуть склади і транспорти з МЗ. Це зумовлює необхідність пошуку шляхів підвищення стійкості і захищеності системи підвезення МЗ.

Тому, склад і можливості системи підвезення МЗ є суттєвим фактором, від якого залежить ефективність функціонування системи МТЗ.

Можливості окремого батальйону матеріального забезпечення щодо транспортування МЗ: по суховантажу – 1154 т, по наливу – 1383 т; води – 33 т, вантажопідйомність всього – 2570 т. Можливості окремого автомобільного батальйону щодо транспортування МЗ: сухі вантажі – 2144 т, по наливу – 822 т, води – 33 т, вантажопідйомність всього – 2999 т.

Рівень укомплектованості автомобільних підрозділів і стан транспортних засобів визначають значення:

- коефіцієнтів технічної готовності і використання вантажопідйомності;
- швидкість руху, вантажопідйомність і кількість рейсів транспортних засобів і, у результаті, можливості щодо виконання заданого обсягу підвезення і евакуації у визначений термін. Кількість засобів транспортування і їх стан повинні забезпечувати транспортабельність військових і оперативних запасів МЗ.

Велика кількість завдань в оборонній операції приводить до неоднакових витрат (втрат) МЗ і використання усіх видів техніки.

У роботі, відповідно до алгоритму дій, проведено:

- визначення вихідних даних щодо певної організаційної структури, оперативно-тактичної обстановки, кількісно-якісних показників існуючого складу частин та підрозділів матеріального забезпечення;
- визначення ваги встановлених запасів МЗ, які повинні транспортуватися підрозділами підвезення, та кількості каналів підвезення, потрібних для їх транспортування;
- визначення потрібних середньодобових обсягів підвезення МЗ військовим частинам оперативного командування;
- визначення середньодобових можливостей каналу підвезення з підвезення МЗ з урахуванням втрат;
- оцінювання існуючого показника ефективності $A_{існ.}$ та порівняння його із показником, що вимагається $A_{вим.}$

УДК 629.113

Чумаченко О.В., слухач 730 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ПРОХІДНОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ

Практика експлуатації військової автомобільної техніки в зоні проведення операції Об'єднаних сил (далі ООС), за досвідом підрозділів Національної гвардії України, вказує на необхідність використання автомобільної техніки у важких дорожніх умовах і поза ними. Тому володіння достатньою прохідністю для автомобільної техніки дуже важливе. У свою чергу, оцінка прохідності автомобіля полягає в комплексному аналізі конструктивних особливостей автомобілів та характеристик дорожнього покриття.

За результатами аналізу проведених досліджень можна зробити висновок, що ґрунти поділяються на три групи: фрикційні (сухий пісок, сухий сипкий сніг при низькій температурі), пластичні (сира глина і подібні до неї ґрунти), мішані. Особливістю чисто фрикційних ґрунтів є те, що вони мало ущільнені, і сила тяги при русі ними за допустимих рівнів питомих тисків залежить тільки від вертикального навантаження на колесо та величини тертя між частинами, які вільно переміщуються одна відносно іншої. Поряд з тим, різні види ґрунтів за різних станів мають різноманітну несучу здатність, тому по-різному сприймають навантаження від коліс автомобіля. Піщані ґрунти (пісок) у більшості випадків у сухому стані дозволяє рух з невеликим заглибленням коліс тільки тих автомобілів, у яких питомий тиск на ґрунт не перевищує 1 кгс/см^2 . Автомобільна техніка високої прохідності, яка є на озброєнні підрозділів НГУ здатна долати піщані підйоми до 15-200 за рахунок зниженого тиску в шинах, а густий сирий пісок долають навіть неповнопривідні автомобілі звичайної прохідності.

Характерною особливістю пластичних ґрунтів є їх ущільнення. Сила тяги, що реалізується на ведучих колесах автомобіля при русі пластичними ґрунтами, не залежить від вертикального навантаження і визначається величиною сил, що зв'язують частинки ґрунту між собою та величиною площі контакту колеса з ґрунтом. Відповідно, чим більша площа контакту колеса з ґрунтом, тим більше зв'язків у ґрунті опирається зсуву і вища тягова реакція ґрунту.

Глинисті ґрунти при зміні їх вологості можуть змінювати і несучу здатність від $5-10 \text{ кгс/см}^2$. При незначній вологості вони прохідні для звичайних автомобілів, а розмоклі на значну глибину – виключно для повнопривідних автомобілів високої прохідності на пониженому тиску повітря у шинах, у текучому стані – тільки для гусеничних машин.

У мішаних ґрунтах, що є найбільш розповсюдженими, наявні і пластичні, і

фрикційні елементи, тому на таких ґрунтах сила тяги визначається величиною вертикального навантаження і величиною площі контакту коліс з ґрунтом.

Таким чином, проведена оцінка показує, що для зразків військової автомобільної техніки важкопрохідними вважаються пластичні ґрунти з великим вмістом вологи, намули, торф'яні маси тощо.

УДК 629.017

Шелест А.В., слухач 378-А навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ НОРМ ВИТРАТИ ПАЛЬНОГО ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ КОЛІСНОЇ ТЕХНІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

На даний час Національна гвардія України застосовуючи нову тактику дій переходячи до європейських стандартів та стандартів НАТО здійснює переоснащення на нові або модернізовані зразки спеціальної колісної техніки (СКТ).

Аналіз використання техніки в зоні ООС та забезпеченні правопорядку під час масових безпорядків показує, що для швидкого перекидання особового складу, перехоплення диверсійних груп, несення служби на блокпостах та у містах виникла потреба у спеціальній колісній техніці, яка буде мати відповідний клас захисту та відповідні динамічні властивості та які зможуть замінити бронетранспортери 70-80 років виготовлення.

При цьому на нові та модернізовані зразки, які поступають на озброєння та підконтрольну експлуатацію у військові частини норми витрати пального не вказуються зі супроводжуючими документами та відсутні у керівних документах, що не дає можливості повноцінно та швидко ввести данні зразки в експлуатацію, при цьому завод-виробник надає тільки експлуатаційну витрату пального, яка не є підставою для використання у військових частинах (підприємствах).

Шляхи визначення базових лінійних норм для техніки, для якої відсутні норми, визначено у Наказі № 43 від 10.02.1998 року Міністерства транспорту України, але як показує практика перевірки військових частин велика кількість зауважень вказувалась на рахунок визначення норм шляхом «контрольних замірів».

Таким чином, на етапі технічного переоснащення підрозділів НГ України новими або модернізованими зразками автомобільною технікою, актуальними є питання, які пов'язані з розробки методики визначення норм витрати пального для спеціальної колісної техніки національної гвардії України.

УДК 35.48

Шумаков О.С., слухач 730 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

Агресія Росії в Україні виявила певні недоліки в організації технічного забезпечення бойових дій військ (сил). Проведені у минулі роки експерименти над структурою системи технічного забезпечення призвели до втрати кадрового потенціалу, відсутності системності та плановості у роботі, до пониження статусу та відсутності забезпеченості рівня впливу начальників служб озброєння (через відповідних командирів) на стан озброєння та військової техніки. Результатом цього є значне погіршення технічного стану озброєння та військової техніки в цілому. Як показує досвід, вихід техніки з ладу внаслідок бойових ушкоджень у ході збройного конфлікту характеризуються значною нерівномірністю. У середньому, бойові втрати можуть скласти до 40 % від техніки, що була задіяна в операції. У ході бойових дій в операції об'єднаних сил (ООС), зазвичай, спостерігаються факти як незначного ушкодження бойової техніки під час атак терористів (сепаратистів), так і виходу з ладу великої кількості зразків ОВТ, внаслідок масованих атак артилерійських підрозділів Російської Федерації.

Виходячи з наведеного, сформовано рекомендації з урахуванням набутого практичного досвіду під час проведення операції об'єднаних сил на сході України:

для підвезення матеріально-технічних засобів, боєприпасів, проведення евакуації поранених, пошкодженої техніки з блокпостів, в основному доцільно використовувати гусеничну техніку: тягач МТЛБ-У, броньований тягач БТС-4, автотягач КЕТ-Л-1, що забезпечує переміщення по важкопрохідній місцевості. Також, на вузькопрохідних ділянках для підвезення матеріально-технічних засобів (МТЗ) використовувати легкий автомобіль типу «пікап» з закритою вантажною площадкою;

підвезення МТЗ здійснювати виключно в нічну пору доби до ротних опорних пунктів з виключеними фарами із застосуванням приладів нічного бачення;

евакуацію пошкодженої техніки, у разі неможливості її відновлення в районах опорних пунктів власними силами, проводити на збірному пункт пошкоджених машин (ЗППМ), розгорнутому на ТПУ бригади. Основними засобами ремонту на ТПУ є майстерня МТО-В. Час евакуації ОВТ з району безпосередньо залежить від рівня напруженості обстановки;

забезпечення ракетами та боєприпасами, а також інженерними засобами здійснювати зі складів військових частин, до яких підрозділи передаються.

Технічне обслуговування ОВТ підрозділів у ході виконання задач в операції об'єднаних сил повинно проводитися в перервах між операціями чи після операції в постійних (тимчасових) пунктах дислокації. Щоденне технічне обслуговування ОВТ – наприкінці кожного дня операції.

**Підсекція № 1.3 Актуальні проблеми морально-психологічного забезпечення
дій військових частин і з'єднань Національної гвардії України**

Керівник підсекції: підполковник **Васищев В.С.**;
Секретар підсекції: **Лукашенко С.С.**

УДК 159.922

Авілов І.В., слухач магістратури 789 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

**РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ
У ФОРМУВАННІ ТА ПІДТРИМАННІ НАЛЕЖНОГО РІВНЯ
ЗГУРТОВАНOSTІ ВІЙСЬКОВИХ КОЛЕКТИВІВ**

Практика військ свідчить, що морально-психологічний стан особового складу військових підрозділів і, відповідно, його боєздатність залежить від багатьох факторів. Одним з них є згуртованість військових колективів.

Термін «згуртованість» вживається в українській мові у значеннях «єднання», «спільність», «однодумність», «єдність дій» групи людей. Згуртованість (як результат) є чинником групової взаємодії військовослужбовців, який доцільно розглядати через спільність поглядів і єдність особового складу підрозділу. Ця єдність військовослужбовців певного військового підрозділу НГУ зумовлена, у першу чергу, колективним характером виконання основних завдань службово-бойової діяльності. Важливими характеристиками згуртованості особового складу підрозділу є: емоційна стійкість колективу, ціннісно-орієнтаційна єдність його членів, відсутність конфліктів, задоволеність організацією життєдіяльності у підрозділі, комфортність, доброзичливість у взаєминах між військовослужбовцями тощо.

Відповідно до положень керівних документів НГУ, за формування та підтримання здорового соціально-психологічного клімату у підрозділі, а також згуртування військового колективу відповідає командир підрозділу та усі інші посадові особи офіцерського та сержантського складу. Значиму роль у вирішенні цього питання відіграють і військові психологи. Маючи у своєму арсеналі належні психолого-педагогічні знання та володіючи відповідним психодіагностичним інструментарієм, вони вивчають рівень згуртованості колективів, надають командирам практичні рекомендації щодо підвищення її рівня, а також займаються прогнозуванням динаміки цього феномену в подальшому.

Поряд із зазначеним, проведене вивчення практики роботи посадових осіб військових частин НГУ зі згуртування військових колективів свідчить про випадки викривленої реалізації ролей та обов'язків у даному процесі. Як стверджують 74% опитаних нами офіцерів військових частин НГУ ланки заступник командира батальйону та вище (із 30 залучених респондентів), від психологів офіцери підрозділів очікують набагато більшої участі у процесі згуртування військових колективів ніж вони можуть забезпечити, відповідно до своїх функціональних обов'язків та існуючого нині різноманіття їх професійних завдань. При цьому офіцери ротної ланки, спостерігаючи за активною участю психолога у згуртуванні військових колективів та вирішенні інших психолого-педагогічних проблем у їх підрозділах, займають пасивну позицію та починають перекладати відповідальність за реальний стан справ у зазначеній сфері саме на психолога. Тому дуже важливо досягти усвідомлення кожною посадовою особою підрозділів власної ролі та місця у процесі формування та підтримання згуртованості особового складу.

Командир роти – особа, яка у першу чергу відповідає за згуртованість свого підрозділу, визначає пріоритетні напрямки її формування. Його заступник по роботі з особовим складом (РОС) повинен відстежувати соціально-психологічні процеси, які відбуваються в підрозділі (наявність негативних лідерів, нестатутних взаємовідносин у колективі, кількість і характер мікрогруп та ін.), вивчати колективну думку, вирішувати конфліктні ситуації, бути радником командира роти щодо вибору оптимальних форм та методів роботи з формування згуртованого колективу, проводити аналітичну роботу щодо можливостей вдосконалення згуртованості підрозділу.

Командири взводів та молодші командири мають реалізовувати завдання щодо згуртування свого підрозділу, оцінювати ефективність проведених заходів, відстежувати негативні тенденції, не допускати конфліктних ситуацій тощо.

В той же час необхідно і більше конкретизувати роль та місце психолога у цьому процесі. На наш погляд, психологу варто більше уваги зосередити на моніторингу рівня згуртованості підрозділу, підтриманні на основі отриманої інформації тісного зв'язку із заступником командира роти по РОС з метою вироблення оптимальних психологічних, педагогічних, та організаційних заходів щодо її вдосконалення.

УДК 355.233.231.3

Бондар А.В., слухач магістратури 789 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОБґРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ У ОКРЕМІ ЗАГОНИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГУ

Відповідно до положень керівних документів особовий склад окремих загонів спеціального призначення (ОЗСП) Національної гвардії України залучається до виконання різноманітних службово-бойових завдань, які пов'язані з підвищеним ризиком для життя та здоров'я і потребують від військовослужбовців високого рівня професійної-психологічної готовності до діяльності та психічної стійкості до впливу екстремальних стрес-факторів. Серед таких завдань боротьба з незаконними збройними формуваннями, терористичними та злочинними групами, припинення масових безладь та ін. Їх виконання потребує від військовослужбовця сформованості широкого кола професійно важливих якостей, адже саме вони є підґрунтям для надійної реалізації службово-бойових завдань за призначенням. При невідповідності зазначених характеристик особистості вимогам діяльності можливе виникнення психічних розладів, зриви виконання завдань, погіршення соціально-психологічних характеристик військових колективів, що унеможлиблює якісну реалізацію досліджуваними підрозділами службово-бойової діяльності і приводить до значних психогенних втрат особового складу.

Проведений теоретичний аналіз наукових джерел свідчить, що однією з умов досягнення надійності діяльності військовослужбовців у екстремальних умовах є якісне здійснення професійного відбору кандидатів на військову службу у підрозділи, що виконують ризиконебезпечні завдання. Тобто мова йде про комплексне забезпечення професійної придатності зазначених військових фахівців через якісну реалізацію усіх складових професійного відбору: медичного, психологічного, соціально-педагогічного та психофізіологічного.

Вивчення практики професійного відбору та проведений аналіз виконання службово-бойових завдань за призначенням військовослужбовцями ОЗСП НГУ свідчать про ряд існуючих на теперішній час проблем у зазначеній сфері, а саме:

- при формуванні особових справ кандидатів на військову службу відповідними посадовими особами недостатньо об'єктивно та якісно наводиться інформація і відпрацьовуються документи на них;
- у документах на кандидатів крім аналізу успішності навчання в загальноосвітньому навчальному закладі (конкурс атестатів), результатів ЗНО не відображається здатність до навчання і продуктивного спілкування, розвиненість та гнучкість процесів мислення, а також наявність таких професійних обмежень, як примітивність мислення, обмеженість світогляду;

замалий обсяг загальноосвітніх знань тощо;

- у ході медичного відбору недостатньо чітко визначається наявність у кандидата потрібного психофізіологічного ресурсу для виконання складної у емоційному, фізичному та інтелектуальному плані професійної діяльності, а також відсутність прихованих, стертих форм нервово-психічної патології;

- не досить оптимальним є методичне підґрунтя для здійснення психологічної складової професійного відбору, особливо щодо встановлення основних протипоказань до виконання завдань за призначенням;

- не у достатній мірі оцінюється розвиненість професійно важливих психофізіологічних якостей кандидатів, що не дозволяє об'єктивно прогнозувати індивідуальну межу усталеності їх нервової системи, за якою наступає зрив у її функціонуванні;

- оцінка фізичних якостей та рівня фізичної підготовленості кандидатів не у повній мірі надає чітке уявлення про наявність у них ресурсів для забезпечення високої працездатності, уміння витримувати значні фізичні навантаження, сформованість фізичної витривалості.

Усе вказане свідчить про актуальність вдосконалення професійного відбору кандидатів на військову службу у ОЗСП НГУ, важливість реалізації системного і комплексного підходів при його здійсненні, необхідність використання наявного наукового, методичного та матеріально-технічного потенціалу при відпрацюванні відповідних дослідницьких процедур, а також об'єднання зусиль усіх причетних до його проведення посадових осіб для отримання якісного результату.

УДК 355.233.231.3

Дяченко І.І., слухач 769 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ГРУПИ ДІАЛОГУ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Агресія РФ на Сході України призвела до людських втрат, політичної та економічної нестабільності. Всі ці фактори призвели до падіння добробуту населення країни. Своє невдоволення люди намагалися висловлювати на численних акціях і мітингах, де правоохоронцям потрібно було запобігати провокаціям, агресії та насильству. При цьому – дати громадянам змогу, згідно з Конституцією, висловлювати власну думку.

Охорона громадського порядку, забезпечення захисту та охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян належить до однієї з основних функцій Національної гвардії України, яка виконувалась протягом всієї історії цієї структури.

Одним із ключових елементів нової концепції поліцейської діяльності з

охорони громадського порядку Європейських країн є залучення до роботи на масових зібраннях так званих «діалогових» підрозділів поліції. Для забезпечення дій основних сил в НГУ одним з елементів оперативного шикування при ОГП є група діалогу.

На військовослужбовців групи діалогу покладається важливе завдання для демократичного суспільства – зупинки агресивно налаштованих осіб не силовими методами, попередження конфліктів, роз'яснення дій правоохоронців.

Актуальність даної теми полягає в існуванні ряду протиріч між:

1) необхідністю високого рівня навченості військовослужбовців групи діалогу та недосконалістю заходів їх підготовки, що потребує системного та комплексного впливу;

2) вимогами керівних документів, що директивно встановлюють необхідність функціонування та роботи таких груп та абстрактним формулюванням їх обов'язків та рівня підготовленості;

3) відсутністю методичних рекомендацій, настанов та інших методичних матеріалів для підготовки та важливою роллю таких груп при виконанні завдань з ОГП.

Констатовано, що група діалогу в НГУ призначена, для спілкування з учасниками масових заходів та іншими громадянами з метою попередження конфліктів, роз'яснення дій правоохоронців, зупинки агресивно налаштованих осіб не силовими методами.

Вся ж підготовка військовослужбовців визначається організаційно-методичними вказівками з підготовки Національної гвардії України. В додатку №3 до них зазначено, що навчальні збори проводити згідно з планом навчальних зборів, за наявності коштів та за рішенням начальника ТУ. Такі заходи проводяться протягом 1 дня 1 раз на півріччя, що на нашу думку є недостатнім.

План цих зборів підготовки та керівників проведення занять, визначає кожен командир військової частини, однак такі заняття проводяться за темами, які суб'єктивно визначені. Тому в край необхідно сформулювати напрямки вдосконалення професійно-психологічної підготовки військовослужбовців групи діалогу:

чітке висвітлення в керівних документах порядку та етапів проведення підготовки військовослужбовців груп діалогу;

вивчення досвіду роботи груп діалогу в силових структурах розвинених країн світу, апробація та кращих методик впровадження в НГУ;

розроблення методичних рекомендацій та програми підготовки військовослужбовців, які входять до груп діалогу;

вдосконалення механізмів координації взаємодії під час ОГП з органами державної влади, іншими силовими структурами щодо обміну інформацією;

формування готовності особового складу групи діалогу діяти в умовах виникнення надзвичайних ситуацій під час ОГП;

забезпечення необхідного фінансування для їх підготовки.

УДК 355.451

Зайко М.М., слухач 769 навчальної групи оперативного факультету
Національної академії Національної гвардії України, майор

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАДІЙНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПІДРОЗДІЛІВ З ОХОРОНИ ОСОБЛИВО ВАЖЛИВИХ ДЕРЖАВНИХ ОБ'ЄКТІВ

Психологічна надійність є специфічним психологічним утворенням, що має складну динамічну структуру, між компонентами якої існують функціональні залежності. Цими компонентами є професійні знання, навички, вміння, налаштованість на виконання майбутніх завдань, впевненість в собі, стабільність психічних реакцій, емоційна стійкість до ризику, небезпеки, високий ступінь саморегуляції і самоврядування.

Аналіз психолого-педагогічної літератури показує, що досліджувана проблема є ще недостатньо розробленою в науці, а відсутність системних, науково-обґрунтованих практичних рекомендацій змістовного та організаційно-педагогічного характеру викликає суттєві труднощі в забезпеченні ефективної психологічної підготовки військовослужбовців з охорони особливо важливих державних об'єктів.

Ефективність формування психологічної надійності істотно залежить від розвитку професійно важливих якостей особистості: рішучість, самостійність, вимогливість до себе, відповідальність, здатність швидко орієнтуватися в обстановці, впевненість в своїх силах, вміння володіти собою, організаторські здібності та інші.

Формування цих якостей для військовослужбовців частин та підрозділів з охорони особливо важливих державних об'єктів має відбуватись із дотриманням загальновідомих педагогічних принципів. Одним із основних, на нашу думку, є принцип системності.

Умовами реалізації цього принципу, в процесі формування професійної надійності військовослужбовців, ми вважаємо такими як:

- визначення цілей формування і розвитку професійної надійності військовослужбовців;
- розробка змісту, форм і методів роботи з суб'єктами оптимізації професійної надійності;
- вироблення критеріїв вирішення психологічних завдань і досягнення намічених цілей;
- вдосконалення професійної підготовки керівників;
- розробка психодіагностичних методик і посібників з формування психологічної надійності військовослужбовців;
- вирішення організаційних питань щодо все стороннього забезпечення навчального процесу.

Отже, ефективність формування психологічної надійності військовослужбовців

частин та підрозділів з охорони особливо важливих державних об'єктів обумовлюється рівнем розвитку професійно важливих якостей особистості та умовами їх набуття.

УДК 159.922

Ковінько В.В., слухачка 769 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, старший лейтенант

РОБОТА З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ, ЯКІ ЗАРАХОВАНІ ДО ГРУПИ ПОСИЛЕНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ УВАГИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Актуальність теми полягає в тому, що сьогодні умови несення служби військовослужбовцями НГУ значно ускладнились. Відповідно до цього помітно зростає кількість особового складу, який потребує посиленої психологічної уваги.

З метою диференційного розподілу заходів первинної психопрофілактики у військових частинах НГУ утворюється група посиленої психологічної уваги.

В керівних документах з психологічного забезпечення в НГУ зазначені підстави для прийняття рішення щодо зарахування військовослужбовців до ГППУ, терміни перебування в ГППУ, права та зобов'язання психолога і військовослужбовця, заходи, які можуть здійснюватися, підстави та порядок виключення з ГППУ. Залежно від підстав зарахування умовно виділяють напрямки психопрофілактики. Також зазначено, що до ГППУ зараховуються особи, які потребують додаткових індивідуальних заходів первинної психопрофілактики.

Аналіз практики та досвіду служби засвідчує, що методика роботи з військовослужбовцями віднесеними до ГППУ не зовсім відповідає вимогам сьогодення та потребує вдосконалення як змістовно так і технологічно. Це дозволяє сформулювати суперечності:

- між виділенням в керівних документах таких груп, як ГППУ та недосконалістю методичних рекомендацій, настанов та інших методичних матеріалів щодо роботи з такими групами військовослужбовців;

- між необхідністю роботи з такими військовослужбовцями та відсутністю науково обґрунтованої та апробованої методики її здійснення у військових частинах;

- між важливістю чіткої взаємодії усіх посадових осіб військових частин під час роботи з військовослужбовцями ГППУ та недосконалістю координації їх зусиль.

Пропонуються такі основні напрямки вирішення визначених проблем:

1. Науково-методичний:

- розроблення методологічних і теоретичних основ організації й проведення психологічної роботи з військовослужбовцями ГППУ у сучасних умовах;

- вивчення досвіду роботи з такою категорією військовослужбовців у

силових структурах розвинених країн світу;

- проведення інструкторсько-методичних занять з посадовими особами військових частин з даної тематики.

2. Супервізорський напрямок (індивідуальний або груповий): надання професійної допомоги психологам, яка спрямована на подолання професійних труднощів, аналіз недоліків та удосконалення організації роботи з ГППУ.

3. Організаційний напрямок:

- надання практичних рекомендацій військовим керівникам із різноманітних аспектів роботи з військовослужбовцями ГППУ;

- активне впровадження інновацій у психологічну роботу з ГППУ в НГУ;

- тісна кооперація з органами соціального захисту та реабілітаційними установами;

4. Управлінський напрямок: вдосконалення механізмів координації взаємодії об'єктів військового управління щодо системної та комплексної роботи з військовослужбовцями ГППУ;

5. Фінансовий напрямок: своєчасне забезпечення потреб психологічної роботи за рахунок коштів, що виділяються за відповідними статтями кошторису.

УДК 355.237

Нечитайло В.О., курсант 1 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПРИРОДА ІСНУВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ВІЙСЬКОВИХ КОЛЕКТИВАХ

Невід'ємною складовою існування будь-яких колективів є виникнення конфліктів. Звернемо увагу на колективи військовослужбовців, в їхніх взаємовідносинах конфлікти є невід'ємною складовою, такий стан речей помітно впливає на соціальний і психологічний клімат колективу, відображається на професійній діяльності та боєздатності підрозділу. Варто звернути увагу на той факт, що конфлікт є досить складним соціально-психологічним явищем, тому через відсутність необхідного досвіду під час здійснення управлінської діяльності офіцери відчуватимуть труднощі у розв'язанні конфліктів. Саме тому важливо розібрати деякі аспекти конфліктів у військовому середовищі.

Почнемо з визначення терміну "конфлікт". Його можна тлумачити як загострення суперечностей у соціальній групі або в колективі. Це свідчить про невдоволеність людей існуючим станом справ у колективі або непорозумінням між конкретними його членами.

Прийнято відзначати наступні властивості, що притаманні конфлікту:

1) наявність різних інтересами, цінностями, потребами, метою, поглядами, мотивами, що суперечать один одному;

2) протидія, протиборство суб'єктів конфлікту, виникнення конфліктної ситуації, прагнення будь-якими засобами нанести збитки опоненту;

3) негативні емоції і почуття по відношенню один до одного та створення інциденту для зав'язання реальної конфліктної взаємодії.

Стадія конфліктів (динаміка):

1) виникнення конфліктної ситуації (суперечності які створюють підґрунтя для протиборства);

2) усвідомлення об'єктивної конфліктної ситуації (хоча б однією із сторін);

3) інцидент, привід (активні дії учасника проти опонента);

4) настання конфлікту (заява своїх позицій учасниками і висування вимог);

5) розв'язання конфлікту (психологічними або адміністративними методами).

Можливі наслідки конфліктних через конфлікти:

1) повна ліквідація конфронтації та примирення сторін на обраній основі;

2) зникнення конфронтації, коли одна із сторін виходить переможцем, а інша визнає свою поразку;

3) винесення однієї з конфлікуючих сторін за межі організації (звільнення, переведення на іншу роботу);

4) компроміс обох сторін та послаблення конфлікту; усунування протистояння (обидві сторони отримують «негативне» задоволення);

5) «трансформація» конфлікту в інший;

6) затухання конфлікту, коли не вживаються заходи для його ліквідації;

7) ліквідація конфлікту механічним шляхом (звільнення одного з учасників, розформування колективу тощо).

За результатами досліджень вважається, що найбільш розповсюдженими є внутрішньо-особистісні, міжособистісні, міжгрупові та внутрішньо-групові конфлікти.

Внутрішньо-особистісний конфлікт являє собою зіткнення рівних за силою, але протилежних за напрямком інтересів, потреб, потягів в одній особистості.

Міжособистісний конфлікт – це зіткнення, де дійові особи переслідують несумісні цілі та реалізують протилежні цінності або одночасно прагнуть досягнення такої мети, якої може досягнути тільки одна із сторін.

У міжгруповому конфлікті групами протистояння виступають групи (середні, малі, мікрогрупи). Основа такого протиборства – зіткнення протилежно спрямованих групових мотивів.

Внутрішньо-груповий конфлікт характеризується як порушення (дисгармонія) міжособистісних відносин у групі, руйнація рівноваги між структурами групи (комунікативною, статусною, рольовою, владною). Такий конфлікт є деструктивним процесом, але зберігає за собою сильне позитивне навантаження, тому що може генерувати нові групові структури та створювати нові міжособистісні відносини, сприяти розвитку групи та ін.

У військових колективах частіше за все зустрічаються міжособистісні конфлікти, рідше – міжгрупові. Також ці види конфліктів підрозділяються на короткочасні і затяжні, конструктивні і деструктивні, по вертикалі (між

начальниками і підлеглими), по горизонталі (між рівними за посадою та військовим званням), та інші.

Зрозуміло, що військовий колектив має особливе суспільне значення. Як і у будь-якому іншому колективі його важливе місце займають особистості, що відіграють в ньому певну роль. Утворюється система первинних та елементарних колективів, де існують формальні мікрогрупи (команди, екіпажі, бойові розрахунки, зміни) і неформальні, стихійно утворені (земляки, прихильники футболу, друзі і т.д.).

До основних ознак військового колективу належать:

- високий рівень організації, наявність органів керівництва військовим колективом;
- суспільна значимість цілей і задач його практичної діяльності;
- відносна усталеність і тривалість спільного співіснування та співробітництва членів колективу;
- певний рівень згуртованості, злагодженості і дисципліни.

До основних елементів психологічної особливості військового колективу належать:

- міжособистісні взаємовідносини;
- колективний настрій;
- колективна думка;
- колективна дисциплінованість;
- авторитети у колективі;
- військові традиції.

Аналізуючи вищенаведене, ми знаємо складний динамічний прояв військового колективу, його соціально-психологічні особливості розвитку та функціонування. Завдяки своїм психологічним явищам конфлікт має неоднозначний характер, тому що майже кожен конфлікт несе в собі як конструктивні, так і деструктивні функції. Слід зазначити, що в результаті деструктивного конфлікту значно погіршуються взаємовідносини та психологічний настрій опонентів. А це несе свій негативний відбиток на якість службової діяльності військовослужбовців (особливо у підлеглих, рідше у начальників).

Які існують причини виникнення конфліктів між військовослужбовцями? Їх можна розділити на чотири групи:

1) соціально-психологічного характеру (наявність у підрозділі соціально-незрілих осіб; відсутність свідомої дисципліни у окремих військовослужбовців; занепад престижу військової служби психологічна несумісність членів колективу тощо);

2) організаційного характеру (недоліки в організації життєдіяльності підрозділу; низький рівень бойової та гуманітарної підготовки; недостатня підготовленість, малодосвідченість окремих керівників військових підрозділів, відсутність навичок керування тощо);

3) морально-етичного характеру (недостатня моральна вихованість окремих військовослужбовців, яка проявляється у грубості та несправедливості, неповазі

до загальнолюдських цінностей, порушення правил спілкування; приниження власної гідності військовослужбовців; наявність негативних традицій, хибне розуміння товариства, пияцтво тощо);

4) етнічно-регіонального характеру (особливості культурного виховання, конфесійні розбіжності, особливості історичного розвитку регіонів тощо).

Тобто, можемо зробити висновки, що найбільш поширені ознаки конфлікту у військовому середовищі характерні: висловлювання невдоволення на адресу товаришів по службі; факти ухилення від виконання вказівок, розпоряджень безпосередніх начальників; різка зміна ставлення відношення до служби і товаришів по службі; негативні судження про оточення, життя і діяльність посадових осіб; відлюдкуватість, пригніченість окремих осіб; факти приниження гідності особистості за офіційних та неофіційних обставин тощо. Якщо старший офіцер вчасно не помічає вищесказаного та нічого не робить за для усунення конфлікту – це призводить до другого етапу розвитку конфлікту: посилення конфліктної напруженості.

Отже, можемо сказати, що конфлікти суттєво впливають на соціально-психологічний клімат військового колективу, на якість бойової підготовки та підрозділ в цілому. Щоб досягти порозуміння між керівництвом та підлеглими потрібно зрозуміти аспекти виникаючих конфліктів. Важливо значну увагу приділити вивченню способів врегулювання типових конфліктів та перспективи щодо подальших досліджень пов'язаних з розробкою методичних рекомендацій щодо профілактичної та корекційної роботи з військовослужбовцями різних типів темпераменту, різного досвіду (стажу) служби; тренінгів, спрямованих на усвідомлення та подолання підвищеного рівня агресії, конфліктності; розвитком окремими індивідами навичок самопізнання, прийняття себе і саморозвитку особистості; допомогти в розумінні власного світу, та світу інших людей.

УДК 355.451

Осташевський С.С., слухач 769 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ СЛУЖБИ ВІЙСЬКОВОГО ДУХОВЕНСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Події останніх років в нашій державі показали необхідність якісних змін в системі забезпечення безпеки та оборони держави. Національна гвардія, як складова цієї системи, зараз знаходиться в процесі розвитку та реорганізації. Реформується система управління, бойового, матеріально-технічного та морально-психологічного забезпечення. Одним з важливих напрямків розвитку усієї системи морально-психологічного забезпечення особового складу є душпастирська опіка. Новостворена служба військового духовенства відіграє

надзвичайно важливу роль у формуванні особистості воїна-нацгвардійця. Поряд з тим виникає багато труднощів у впорядкуванні її роботи, визначенні стилів та напрямків розвитку даної служби, адаптації досвіду країн-членів НАТО при повсякденній службово-бойовій діяльності особового складу.

Актуальність даної теми полягає у тому, що служба військового духовенства у Національній гвардії України була створена досить недавно та ще знаходиться у стадії активного розвитку. Поряд з цим виникає багато проблем у її функціонуванні. Ці проблеми виявляються як на локальному рівні (в межах військового формування) так і на загальнодержавному. До проблем локального рівня можна віднести:

- подвійне підпорядкування капелана (командирові військової частини та церковному патріарху).

- підвищення базової військової кваліфікації капелана (навчання основним військовим поняттям та принципам, але які не передбачають використання зброї).

- визначення із релігійною конфесією капелана для конкретного військового колективу, оскільки Україна багатоконфесійна держава і військовослужбовці сповідують різні релігії та вірування, а також відносять себе до різних релігійних конфесій, течій та напрямків.

До проблем державного рівня можна віднести нестабільну релігійну, політичну та економічну обстановку, відсутність єдиних поглядів на напрямки та процеси розвитку силових структур а також недосконалість нормативно-правової бази державного рівня, що регламентує діяльність капеланів у військових формуваннях.

Вирішення виявлених проблемних питань буде відігравати велику роль у подальшій розбудові капеланської служби, оскільки вона являється важливою складовою усієї системи морально-психологічного забезпечення службово-бойового застосування особового складу та підрозділів Національної гвардії України.

УДК 159.9

Панков В.В., курсант 1 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ЗАХИСТ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ВІД НЕГАТИВНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ

До психологічних якостей особового складу сил сектору безпеки і оборони України в професійній діяльності висуваються високі вимоги. Саме тому ефективність службово-бойової діяльності визначається комплексом психологічних заходів і засобів, які сприяють підвищенню резервних можливостей психіки людини й забезпеченню її оптимальної працездатності. Сьогодні все більш великого значення набуває психологічне забезпечення діяльності ЗСУ, під яким розуміється комплекс заходів щодо формування,

підтримання та відновлення в особового складу психологічних якостей, які забезпечують високу психологічну готовність та психічну стійкість військовослужбовців виконувати службово-бойові завдання в будь-яких умовах обстановки. Відповідно до нормативно-правових документів, наразі всебічне забезпечення складають такі основні види: оперативне, морально-психологічне, матеріально-технічне.

Поняття «психологічне забезпечення» і «психологічна робота» вміщені в нормативно-правові документи. Водночас одночасне введення у користування на початку 90-х р. ХХ ст. близьких за змістом термінів вимагає уточнення співвідношення між собою.

«Психологічне забезпечення» це комплекс психологічних заходів щодо формування, підтримання та відновлення в особового складу психологічних якостей, які забезпечують високу психологічну стійкість військовослужбовців, готовність виконувати службово-бойові завдання у будь-яких умовах обстановки, дослідження соціально-психологічних процесів у військовому колективі під час проведення службово-бойової діяльності, також оцінювання та прогнозування динаміки психічних станів у військовослужбовців під час виконання службово-бойових завдань в екстремальних умовах, організація психологічної допомоги військовослужбовцям, членам сімей і цивільному персоналу.

У Наказі МВС України «Про затвердження Положення про психологічне забезпечення в Національній гвардії України» зазначається, що психологічне забезпечення – комплекс психодіагностичних, психокоригувальних, психопрофілактичних і психокорекційних заходів, спрямованих на вивчення, формування та розвиток в особового складу Національної гвардії України професійно важливих психічних якостей, підтримання та відновлення оптимальних психічних станів, необхідних для успішного виконання службово-бойових завдань, збереження високого рівня психологічної безпеки та психологічного стану, запобігання виникненню професійної деформації.

Психологічну війну люди ведуть з давніх часів, однак ніколи її не афішують. Залякування, дезінформація, підбурювання, міфотворчість – далеко не повний перелік засобів, які застосовують у ході війн і збройних конфліктів. Однак лише у ХХ столітті процес накопичення, опрацювання та надання дозованої і відповідним чином систематизованої інформації став керованим і спрямованим на досягнення конкретної мети. Потужний розвиток засобів масової інформації, їх проникнення у суспільне життя спричинив неминучість їх використання у воєнній сфері. Якщо у Першій світовій війні фактором досягнення перемоги в бою була вогнева перевага над противником, у Другій світовій – завоювання переваги в повітрі, то за підсумками локальних війн і збройних конфліктів кінця ХХ – початку ХХІ століття головним атрибутом перемоги вважається завоювання переваги в інформаційній сфері.

Революція у сфері комунікацій та інформатизації підвищила роль інформаційних факторів у військовій справі. Тривалий час військові вчені й практики багатьох країн світу ведуть наукову полеміку з питання інформаційно-психологічного протиборства: з одного боку, про вплив на інформаційну сферу і свідомість

особистості противника, з іншого – про протидію інформаційно-психологічному впливу противника для виконання поставленого завдання, досягнення перемоги в бою, збройному конфлікті тощо. Практичний досвід свідчить, що ефективність сучасної збройної боротьби визначається не стільки вогневою міццю, скільки ефективністю інформаційно-психологічного протиборства.

Незалежно від рівня здійснення інформаційно-психологічний вплив має бути повністю скоординованим і синхронізованим із планом застосування військ. Загалом поняття «збройна боротьба» передбачає двосторонні активні дії, результатом яких є поразка будь-якої зі сторін з певними втратами з боку кожної сторони. Інформаційно-психологічний вплив як компонент збройної боротьби передбачає можливе досягнення мети збройного конфлікту за відсутності з боку наступаючої сторони втрат у живій силі й техніці.

Зміст війни чи збройного конфлікту усе більше залежить від безпосереднього та опосередкованого інформаційно-психологічного впливу та можливостей захисту від нього. Крім того, війна почала змінюватися за формою: триває модернізація засобів збройної боротьби, способів і методів її ведення та впливу на протиборчу сторону для досягнення політичних, економічних і воєнних цілей. Головним завданням модернізації є інформаційне насичення зброї, бойової техніки, систем управління військами та сфери свідомості військовослужбовців.

Через те, що у ході сучасних війн і збройних конфліктів небезпечним для військ є негативний інформаційно-психологічний вплив противника, виникає необхідність організації та здійснення надійного захисту від нього. Захист – це охорона від зазіхань, діяльність, спрямована на унеможливлення зазіхань і ворожих дій, запобігання будь-якій небезпеці, а також те, що захищає і слугує обороні. Отже, захист, на відміну від протидії інформаційно-психологічному впливу, що передбачає активні дії на противника, спрямований на власну аудиторію, свої війська, особовий склад своїх військ. Під час інформаційно-психологічних операцій, акцій, дій для дезінформування, деморалізації та дезорганізації діяльності особового складу застосовують усну, друковану і радіопропаганду.

Вітчизняний і закордонний досвід свідчить, що організувати ефективний захист від негативного інформаційно-психологічного впливу противника неможливо без урахування суспільно-політичних, соціально-психологічних, нормативно-правових, науково-прагматичних, організаційно-управлінських і матеріально-технічних умови.

Суспільно-політичні умови захисту: розуміння та переконаність населення країни, особового складу збройних сил у правильності курсу політичного і військового керівництва щодо інтересів держави на міжнародній арені.

Соціально-психологічні умови захисту: наявність та сформованість на особистісному рівні у військовослужбовців утворень і алгоритмів психічної діяльності, які зумовлюють захисну поведінку, індивідуальну систему психологічного самозахисту.

Нормативно-правові умови захисту: нормативно-правове визнання необхідності організації та виконання заходів захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу противника у мирний та воєнний час.

Науково-прагматичні умови захисту: наявність відповідної наукової та методичної літератури з питань захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу противника.

До організаційно-управлінських умов: наявність підготовлених і кваліфікованих фахівців з питань захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу противника.

Основним суб'єктом захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу противника є посадові особи органів розвідки, які, за досвідом війн та збройних конфліктів, зобов'язані виявляти і добувати відповідні дані. Безпосередньо організовувати захист в частині, що стосується морально-психологічного забезпечення дій військ, зобов'язані підрозділи з виховної роботи. Проте в усій системі забезпечення військ лише командир як єдиначальник персонально відповідає за якість організації захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу противника і як наслідок за морально-психологічний стан підлеглих.

Якщо підсумувати усе вищевикладене, то можна вважати, що захист від негативного інформаційно-психологічного впливу противника як складова морально-психологічного забезпечення бойових дій триває протягом усього періоду підготовки та ведення бойових дій і має бути: безперервним, комплексним та врахувати психологічні закономірності сприйняття людиною інформації. Ефективність захисту від негативного інформаційно-психологічного впливу противника залежить від скоординованої, своєчасно спланованої та організованої діяльності командування, штабу, начальників родів військ і служб, органів виховної роботи у взаємодії з відповідними органами інших військових формувань та правоохоронних органів, органами державної влади та місцевого самоврядування; від можливості на практиці реалізувати принципи випередження, зрозумілості й емоційності заходів, які проводять; урахування особливостей інформаційно-психологічного впливу противника, морально-психологічного стану своїх військ, ситуації в районі дій, інших важливих чинників.

УДК 355.433.4, 316.454

Панков В.В., курсант 1 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ОСНОВИ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ВІЙСЬКОВИХ КОЛЕКТИВАХ

Військовий колектив, як і будь-яка соціальна організація в ході свого існування отримують такий прояв як внутрішній конфлікт. Основу цих конфліктів складають об'єктивні протиріччя. Управління конфліктами є важливою складовою в забезпеченні належних умов виконання службових обов'язків в системі управління Збройних Сил України (далі – ЗСУ), оскільки

конфлікти, пущені на саморегулювання, можуть дестабілізувати і зруйнувати будь-яку організацію, в тому числі і військову.

Радикальні політичні, соціальні та економічні перетворення, що здійснюються сьогодні в Україні, не могли залишити поза увагою таку важливу державну структуру, як ЗСУ. Нові умови висунули на порядку денному завдання реформування ЗС України, зміни принципів комплектування, збільшення чисельності військовослужбовців. Змінюються не тільки структура ЗСУ, а й взаємини між армією і суспільством; змінюється також роль, місце і функції армії в сучасному світі. Швидкість протікання процесів внутрішніх і зовнішніх змін породили в українській армії ряд серйозних проблем соціального, організаційного та економічного характеру. Невирішені соціально-побутові проблеми служать об'єктивною основою для різного роду конфліктів на різних рівнях.

Оскільки, військовослужбовці постійно взаємодіють один з одним в службових обставинах прикладом можна подати – колективне виконання завдань бойової підготовки, перерва в їдальні, на спортивному майданчику тощо. Більшість дослідників соціально-психологічного клімату колективу до основних його характеристик відносять: стан колективної свідомості, що домінує, комплекс емоційних станів, стан колективу й окремих його членів, взаємини між членами колективу, загальне відношення людей до соціальної дійсності. Вчені вказують, що соціально-психологічний клімат колективу є поліфункціональним соціально-психологічним утворенням, яким опосередковується будь-яка діяльність колективу.

Основні суперечності сучасних армій наступні.

По-перше, зберігається принцип єдиноначальності, вимога визнання і точного дотримання рангів, ієрархічної підпорядкованості і відповідного розподілу влади і ресурсів (жорстка організація). Але водночас час цілий ряд ситуацій може зажадати від бойової одиниці самостійності, вміння працювати автономно й приймати грамотні самостійні рішення.

По-друге, для армій продовжує бути типовою уніфікація і стандартизація, витіснення не пов'язаних з військовою ієрархією ідентифікацій. Але разом с тим все більш наполегливими стають демократичні вимоги інтеграції меншин (расових, релігійних, етнічних, гендерних), дотримання прав людини, що надають армії елементів творчості та динамізму.

По-третє, військових професіоналів готують до жорстких тактик ведення боротьби, що з неминучістю формує певні стереотипи поведінки в конфлікті. Але все більше ситуацій, в яких доводиться діяти військовим, пред'являють до них нові, не звичні для цієї професії вимоги: бути миротворцем, дипломатом, арбітром, вміти вести переговори та інше. Конфлікт між традиційними силовими функціями військових і їх новими миротворчими функціями. Нові загрози припускають зміну, і структури армії, і підготовки військовослужбовців, і зміну або уточнення законодавства (цивільного і військового) та військових доктрин.

Взаємовідносини, що склалися в колективі, виступаючи об'єктивними умовами трудової взаємодії і спілкування, вимагають від людини цілком певного стилю поведінки. Емоції одного члена групи певним чином мотивують поведінку інших членів, направляючи їх не лише на здійснення цілей діяльності, але і на усунення фрустрації.

Можна навести визначення, що соціально-психологічний клімат – якісний бік стосунків, що виявляється у вигляді сукупності психологічних умов, які сприяють або перешкоджають продуктивній спільній діяльності та всебічному розвитку особистості в групі.

Конфлікти мають дві основні особливості: будь-який конфлікт характеризується протидією сторін у спілкуванні, поведінці, діяльності, метою – моральне або фізичне пригнічення опонента. Найпростішим прикладом є нав'язування своєї думки або оцінки; конфлікт – це протидія, яка супроводжується або вираженими, або прихованими негативними емоціями по відношенню до свого опонента. Ця ознака особливо характерна для міжособистісних конфліктів. Якщо у взаємодії воїнів є протидія, але вона не наділена конфліктними особливостями, то це можна назвати передконфліктним етапом.

Для вирішення конфлікту можна використовувати такі методи (прямі та непрямі), як: терплячий слухач, “жилетка”, порадник, духовний наставник; “вихід почуттів”, авторитетний третій (тобто, якщо одна зі сторін конфлікту хоче “миру”, то це може зробити лише 3-тя сторона).

Важливою здатністю є запобігати конфліктові, яку можна досягти завдяки ефективному управлінню підрозділом та його бездоганною дисципліною.

Основними шляхами є постійна турбота та задоволення потреб підлеглих, підбір і призначення військовослужбовців на посади з урахуванням їх індивідуально-психологічних особливостей, дотримання у будь-яких рішеннях принципу соціальної справедливості.

Підсумовуючи усе вище викладене, конфлікт – це один з аспектів взаємодії людей у певному соціальному середовищі, суть якої полягає у зіткненні та веденні суб'єктами боротьби з метою вирішення проблемної ситуації. Його мотивація обумовлена не співпадаючими, тобто, протилежними інтересами та потребами, цінностями й мотивами. Сторони конфлікту повинні усвідомити відмінність своїх інтересів та бути готові йти на ризик втрат заради здійснення своєї мети.

Залежно від носіїв суперечності, конфлікту, що стає основою, зазвичай виділяють міжособистісні і міжгрупові конфлікти. Конфлікт, що виникає між окремими військовослужбовцями, називають міжособистісним. Якщо він відбувається між підлеглим і начальником, то його називають конфліктом «по вертикалі». Молодому командирові важливо знати, з якими конфліктами йому доведеться стикатися найчастіше.

УДК 159.922

Перепелиця Д.С., слухач 769 навчальної групи оперативного факультету
Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЗА КОНТРАКТОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ПІДГОТОВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ (ООС)

З метою створення здорових морально-психологічних умов військової служби та запобігання нестатутним взаємовідносинам, попередженню ухилень від військової служби, профілактики правопорушень зростають вимоги щодо проведення індивідуальної роботи у підрозділах.

Як показує практика, якщо офіцерський склад та молодші командири, недостатньо приділяють уваги проведенню індивідуальної роботи з підлеглим особовим складом, то виникає ряд проблемних питань, які призводять до порушень військової дисципліни, а саме: не вихід на службу без поважних причин, нестатутні взаємовідносини між військовослужбовцями, зловживання алкоголю та наркотичних речовин, ігроманія, проблемні стосунки в сім'ях, суїцид та інші.

Індивідуальна робота в Національній Гвардії України проводиться постійно, усіма офіцерами та сержантами згідно вимог Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України і директиви командувача НГУ №15 від 26.06.2017 р. "Про вдосконалення організації роботи з особовим складом у НГУ"

В основу організації індивідуальної роботи покладені вимоги статутів Збройних Сил України, відповідно до яких командир (начальник) вчить та виховує своїх підлеглих. Для охоплення індивідуальним впливом усіх військовослужбовців військової служби за контрактом у військовій частині здійснюється рівномірний посадовий розподіл індивідуальної роботи за категоріями військовослужбовців згідно додатку 2 до директиви командувача Національної гвардії України від 26.06.2017. Індивідуальна робота це невід'ємна частина проведення кожним командиром (начальником) з військовослужбовцем за контрактом перед початком виїзду до ООС, адже своєчасна бесіда з воїном – це запорука успішного виконання службово-бойового завдання.

Враховуючи особливості виконання бойових завдань в районі ООС, професійне супроводження військовослужбовців проводиться за допомогою методів та форм індивідуального вивчення військовослужбовців. Метод – це сукупність засобів та прийомів, які застосовуються з метою вивчення необхідних якостей особистості. До військовослужбовців військової служби за контрактом застосовуються наступні методи: вивчення та аналіз документів на військовослужбовця, спостереження, діагностична бесіда, анкетування,

експеримент, тестування, аналіз результатів діяльності, соціометрія, спілкування з батьками військовослужбовця або навчальними закладами де він навчався, вивчення військовослужбовця через соціальні мережі.

Форми індивідуальної роботи – це спосіб вираження змісту індивідуального впливу командирів та начальників на особистість військовослужбовця з метою формування необхідних якостей. Вони мають певні методичні особливості при застосуванні.

До основних форм індивідуальної роботи відносяться: індивідуальна бесіда, індивідуальна допомога, індивідуальне завдання, доручення, індивідуальний контроль.

Кожна з цих форм індивідуальної роботи потребує від командира психолого-педагогічної підготовленості, здібності та передбачення можливих наслідків у діяльності військовослужбовця.

Результати дослідження опитування курсантів Національної академії НГУ та військовослужбовців за контрактом військової частини 3017, з ряду актуальних питань пов'язаних з індивідуальною роботою, дали змогу визначити основні проблеми, не вирішення яких, негативно впливає на морально-психологічний клімат у підрозділі та ставлення військовослужбовця до виконання своїх службових обов'язків. В першу чергу це: напружений клімат у військовому колективі, негаразди в сім'ї, особисті стосунки з дружиною (дівчиною), матеріальне забезпечення сім'ї.

УДК 355.451

Пристінський Р.В., слухач 769 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСОБЛИВОСТІ ЗАВДАНЬ ПІДРОЗДІЛІВ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У РАЙОНІ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

З початку агресії проти нашої держави підрозділи Національної гвардії України беруть безпосередню участь в операції Об'єднаних сил. Незважаючи на те, що підрозділи Національної гвардії України виконують завдання на території своєї держави і контактують з її громадянами, є беззаперечний факт поділу місцевих мешканців на тих, хто ставиться до сил операції Об'єднаних сил дружньо, нейтрально та вороже.

З огляду на перспективу виконання завдань підрозділами Національної гвардії України на територіях, що у ході операції Об'єднаних сил будуть звільнені від окупації, питання цивільно-військового співробітництва стане ще більш важливим. Але виходячи з того, що у Національній гвардії України немає ресурсів для створення системи цивільно-військового співробітництва, подібної до тих, що є у НАТО та Збройних Сил України з відповідними організаційно-штатними

*Підсекція № 1.3 Актуальні проблеми морально-психологічного забезпечення дій
військових частин і з'єднань Національної гвардії України*

елементами, доцільно розглянути можливість створення тимчасових груп цивільно-військового співробітництва для проведення окремих спеціальних операцій.

У ході проведення двоступеневого командно-штабного навчання із слухачами оперативного рівня було апробовано механізм створення тимчасової групи цивільно-військового співробітництва на базі бригади оперативного призначення. Метою призначення групи цивільно-військового співробітництва ставили забезпечення сприятливих умов у цивільному секторі для успішного виконання військовою частиною завдань за призначенням у районі проведення спеціальної операції, а саме: формування позитивної думки щодо діяльності військової частини, налагодження корисних взаємозв'язків з цивільним населенням шляхом тісної співпраці з органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, релігійними та політичними осередками з використанням принципів гуманності, нейтралітету та неупередженості.

З метою досягнення визначеної мети були проведені наступні заходи: створено тимчасову групу цивільно-військового співробітництва із залученням офіцерів та військовослужбовців військової служби за контрактом у кількості 7 чоловік з числа постійного складу бригади; скорегований напрямок зосередження основних зусиль на постійному аналізі соціально-політичної, релігійної, економічної, демографічної, екологічної, санітарно-епідеміологічної обстановки та прогнозуванні її впливу на виконання завдання, найшвидшому вирішенню потенційно виникаючих проблемних питань з цивільним населенням.

Враховуючи, що цивільно-військове співробітництво відносно новий напрямок для Національної гвардії України, у процесі розробки завдань був взятий до уваги досвід провідних країн у цьому питанні, а саме раціоналістичний підхід СІМІС Сполучених штатів Америки – вони сфокусовані на цивільному населенні, більше як координатори, допомагають військам уникати гуманітарних катастроф, шукають неурядові цивільні організації, які можуть допомагати потерпілим. Це дозволяє економити час та не віддавати свої ресурси, які потрібні підрозділам.

Подібна система застосування органів цивільно-військового співробітництва дає можливість максимально корисно використовувати всі можливості цивільно-військового співробітництва з мінімальною затратою ресурсів, дотримуючись основної мети, якою є досягнення цілей, поставлених та очікуваних всіма сторонами, з урахуванням інтересів місцевого населення, усіх цивільних гравців.

Такі принципи необхідно втілювати у процесі становлення цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України. Значимість теперішніх функцій виконуваних групою цивільно-військового співробітництва Іміджево-видавничого центру Національної гвардії України безперечно висока, але не можна забувати про комплексність можливостей органу цивільно-військового співробітництва. Це означає, що під впливом цивільно-військового співробітництва знаходиться широкий спектр діяльності під час ведення сучасної військової операції, оскільки значна увага військових зосереджена на цивільному секторі.

УДК 355.233.2

Проказа Р.О., слухач 769 навчальної групи оперативного факультету Національної академії Національної гвардії України, капітан

ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ ОСОБОВОГО СКЛАДУ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ПОШУКУ ТА ЗНЕШКОДЖЕННЯ НЕЗАКОННИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ

Морально-психологічне забезпечення підготовки та ведення спеціальної операції з пошуку та знешкодження незаконних збройних формувань – це один із основних видів всебічного забезпечення військ (сил), метою якого є формування та підтримка у особового складу високого морально-психологічного стану, необхідного для ефективного виконання бойових задач у складній бойовій, суспільно-політичній та інформаційно-психологічній обстановці, яка різко змінюється.

Система морально-психологічного забезпечення складає сукупність функціонально пов'язаних суб'єктів (сил), засобів, технологій, форм, що визначаються складовими морально-психологічного забезпечення та методик впливу на об'єкт (особовий склад) з метою формування, підтримання та захисту його морально-психологічного стану необхідного для виконання бойових завдань.

Особливостями виконання завдань при застосуванні військових частин НГУ у ході спеціальної операції з пошуку та знешкодження незаконних збройних формувань є:

- спільне виконання завдань міжвідомчими угрупованнями, тобто підрозділів НГУ спільно з ЗСУ, СБУ, ДПСУ, ДСНС, Національною поліцією та іншими структурними підрозділами МВС, а також у тісній взаємодії з представниками місцевих органів влади;

- особливості воєнно-політичної, оперативної обстановки, соціально-психологічних умов у районах їх бойового застосування;

- необхідність уникнення втрат мирного місцевого населення та руйнування (виведення з ладу) об'єктів інфраструктури;

- поєднання демонстративних дій, дій проти ДРС та НЗФ, гуманітарних акцій і дій щодо забезпечення функціонування державних установ, комунікацій, економіки, життєдіяльності населення;

- морально-психологічний стан своїх сил і противника;

- політична мета війни (воєнного конфлікту);

- конкретні завдання спеціальної операції з пошуку та знешкодження НЗФ та наявних сил і засобів МПЗ.

Особливостями МПЗ виконання завдань при застосуванні військових частин НГУ у ході спеціальної операції з пошуку та знешкодження незаконних збройних формувань є: щоденне оцінювання МПС з урахуванням суспільно-політичної обстановки у місцях виконання завдань; організація психологічного супроводу і

психологічної підтримки; організація заходів щодо формування в особового складу підрозділів і військових частин НГУ необхідного рівня витривалості та психічної стійкості, здатності діяти у складі самостійних тактичних груп; системне інформування усіх категорій військовослужбовців з актуальних питань, перш за все, особового складу підрозділів, які виконує завдання у відриві від основних сил (ізоляції); підтримання (відновлення) в особового складу необхідного рівня психологічної стійкості до безперервного виконання бойових завдань; профілактика ефекту тривалого стомлення, надання психологічної допомоги та фізичного відновлення особового складу; організація заходів щодо надання психологічної допомоги та фізичного відновлення особового складу, виявлення осіб з нестійкою психікою, регулювання режиму активних дій і відпочинку особового складу.

УДК 159.9

Фаріга Є.В., курсант 1 курсу Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СУТЬ ТА СКЛАДОВІ

Психологічна стійкість та моральна витривалість – невід'ємні та вкрай необхідні характеристики для виконання бойових завдань та завдань правоохоронної діяльності. Саме тому усі потенційні співробітники органів охорони правопорядку та спецпідрозділів проходять обов'язковий професійно-психологічний відбір.

Особливостями діяльності особового складу правоохоронних органів є постійне нервово напруження, перевірка на витривалість та надмірні фізичні навантаження. Зазначені психологічні особливості професійної діяльності особового складу сил охорони правопорядку вимагають використання сучасних науково обґрунтованих підходів до розроблення та практичного впровадження заходів морально-психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу сил охорони правопорядку.

В зв'язку з цим постає цілком закономірна необхідність в організації ефективного психологічного забезпечення службово-бойової діяльності особового складу. Це явище знаходить відображення у трьох основних складових: організація психологічної підготовки, психологічного супроводу та психологічної допомоги.

Психологічна підготовка як правило здійснюється в процесі навчання чи проходження служби. Існує загальноприйнятий поділ даного виду підготовки особового складу на загальну, спеціальну та цільову.

Загальна психологічна підготовка передбачає загартування особового складу відповідно до вимог сучасного загальновійськового бою. В її основі лежить

свідоме ставлення військовослужбовців до тих випробувань, з якими вони зіткнуться в реальній обстановці.

Спеціальна – передбачає вироблення високої бойової активності і психологічної стійкості у військовослужбовців стосовно до тих чи інших видів бойових дій, теоретичну і практичну їх підготовку в конкретних небезпечних ситуаціях, що викликають емоційний стрес.

Цільова – спрямована на вироблення чіткої внутрішньої установки на виконання конкретного завдання в певному виді бою, на бойовому чергуванні, при несенні вартової служби.

Саме у процесі психологічної підготовки у особового складу формуються вміння орієнтуватися у ситуації за допомогою інтуїції та аналізу, цілеспрямованість, винахідливість та найважливіші соціально-психологічні якості.

Наступна складова психологічного забезпечення співробітників правоохоронних органів є психологічний супровід. Він полягає у всебічному забезпеченні необхідних умов для підтримання емоційно-психологічного благополуччя, організованої взаємодії між учасниками колективу та підтриманні бойового духу підрозділу. Ефективність підтримання належного морально-психологічного стану та здорової атмосфери у колективі залежить саме від соціально-психологічного середовища, що склалося навколо кожного співробітника.

Не менш важливою у забезпеченні ефективної службово-бойової діяльності є психологічна допомога. Як показує статистика, чимала частка серед втрат під час виконання бойових завдань чи ведення бойових дій припадає саме на психологічні. Така тенденція нікого не дивує, адже після впливу бойових стрес-чинників як би добре не були загартовані співробітники, багато хто не витримує психологічного навантаження. Відповідно до цього, постраждалому особовому складу надається допомога, спрямована на подолання психотравматичних обставин після виконання бойових завдань, збереження боєздатності та попередження розвитку подальших посттравматичних захворювань.

При цьому психологічна допомога містить роботу потрійного змісту: підтримку, корекцію та реабілітацію. Цей комплекс заходів дозволяє зберігати на належному рівні морально-психологічний особового складу після тимчасових розладів, пов'язаних із надмірним тиском та забезпечувати профілактику виникнення надмірно стресових ситуацій у військовослужбовців та інших учасників службово-бойової діяльності.

Таким чином, у контексті діяльності у сфері виконання правоохоронних функцій на сучасному етапі простежується необхідність у всебічному забезпеченні належного морально-психологічного стану особового складу, що знаходить вираження в організації належної психологічної допомоги до, під час та після виконання службово-бойових завдань. Отже під час підготовки фахівців важливо приділяти особливу увагу морально-психологічному забезпеченню як окремих співробітників, так і колективу загалом. Саме це є запорукою високого морально-психологічного стану, морального духу та згуртованості, що значно збільшить ефективність виконання завдань за призначенням та бойового потенціалу держави загалом.

УДК 355.233.2

Цуцков Є.І., слухач 769 навчальної групи оперативного факультету
Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ ОСОБОВОГО СКЛАДУ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ У НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ

Людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість та особиста безпека людини і громадянина визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Держава зобов'язується охороняти та захищати інтереси свого населення, кожного її громадянина. Ці питання набувають особливого значення в період введення правового режиму надзвичайного стану в країні, зокрема, в умовах загострення суспільно-політичної обстановки, виникнення масових заворушень, що потребує проведення спеціальної операції з їх припинення.

Масові заворушення – це дії великої групи чи натовпу людей із вчиненням насильства, погромів, підпалів, знищення майна, іншими діями руйнівного характеру, опором представникам влади із застосуванням зброї або інших предметів, які використовуються як зброя.

Спеціальна операція – це комплекс погоджених та пов'язаних за метою і часом оперативно-розшукових, слідчих та інших дій, попереджувальних та силових заходів, що провадяться ГУНП та іншими залученими силами, у тому числі підрозділами та частинами Національної гвардії України (НГУ) під керівництвом оперативного штабу за єдиним планом з метою припинення насильства над людьми, погромів, підпалів, знищення майна, опором представникам влади із застосуванням зброї та інших предметів, які використовуються як зброя, з метою затримання організаторів або осіб, які вчинили ці злочини, і притягнення їх до відповідальності згідно із законодавством України.

Врахування особливостей застосування сил НГУ, результатів аналізу наукової літератури з організації морально-психологічного забезпечення (МПЗ), вивчення досвіду сил дозволило визначити особливості МПЗ, які обумовлюються: завданнями, які поставлені військовим частинам НГУ, умовами їх виконання, морально-психологічним станом (МПС) своїх сил, противника та інформаційно-психологічним впливом який здійснюється при виконанні спеціальної операції.

Метою МПЗ спеціальної операції з припинення масових заворушень у населеному пункті, є: не допущення загибелі особового складу; підтримка МПС у особового складу сил НГУ на рівні, який забезпечує виконання завдань спеціальної операції.

Основними завданнями МПЗ вважати:

постійний моніторинг суспільно-політичної, оперативної обстановки та своєчасне доведення її змін;

організація психологічної підтримки особового складу;

не допущення порушень чинного законодавства України, військової дисципліни;

*Підсекція № 1.3 Актуальні проблеми морально-психологічного забезпечення дій
військових частин і з'єднань Національної гвардії України*

підтримання МПС особового складу на рівні який забезпечує успішне виконання поставлених завдань;

здійснювати протидію негативному інформаційно-психологічному впливу на особовий склад.

Основні зусилля МПЗ, під час ведення спеціальної операції, зосередити на особовому складі підрозділів НГУ який виконує основні завдання, від яких залежить успіх операцій.

Вище наведене дозволяє визначити особливості морально-психологічного забезпечення дій особового складу бригади оперативного призначення у спеціальній операції з припинення масових заворушень у населеному пункті, які обумовлюються: завданнями, які поставлені підрозділам НГУ, умовами їх виконання, морально-психологічним станом своїх сил, противника та інформаційно-психологічним впливом який здійснюється при виконанні спеціальної операції.

Підсекція № 1.1 Проблеми та перспективи службово-бойової діяльності Національної гвардії України на оперативному рівні.....	3
Абдрахімов О.Ф., Лавніченко О.В. ПРОБЛЕМИ БОРотьБИ ІЗ ДИВЕРСІЙНО-РОЗВІДУВАЛЬНИМИ СИЛАМИ ПРОТИВНИКА.....	3
Асукова Т.І. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРЕДСТАВНИКАМИ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.....	5
Безкоровайний І.С., Ткаченко М.Д., Подв'язніков С.М. МЕТОДИКА РОБОТИ КОМАНДИРА ТА ШТАБУ МЕХАНІЗОВАНОЇ БРИГАДИ ПРИ РОЗРОБЦІ ЗАМИСЛУ ОБОРОННОГО БОЮ.....	7
Брюхно Є.В., Чухлатий А.В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНОРІДНИХ СИЛ КОМАНДИРОМ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ЛІКВІДАЦІЇ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ У НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ.....	8
Гиренко С.В. ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	10
Дребіт А.М., Бондаренко О.Г. ОБҐРУНТУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СИЛ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ ПІД ЧАС СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ.....	11
Дузяк Є.В., Чернавіна О.Є. ПІДХІД ДО ВИБОРУ СПОСОБУ ПОШУКУ ДИВЕРСІЙНО-РОЗВІДУВАЛЬНИХ ГРУП У ГОРНО – ЛІСОВІЙ МІСЦЕВОСТІ СИЛАМИ ТА ЗАСОБАМИ АРМІЙСЬКОЇ АВІАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ.....	12
Єпіков В.І., Коба М.М. УКРАЇНСЬКІ МИРОТВОРЦІ ПЕРСПЕКТИВИ ТА ГЕНЕЗИС.....	14
Жар Є.К., Чернавіна О.Є. ПІДХІД ДО ПРОЦЕСУ ПЛАНУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ АВІАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ З ПОШУКУ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НЕЗАКОННИХ ВОСНІЗОВАНИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ.....	16
Жариков П.О., Подв'язніков С.М., Ткаченко М.Д. АНАЛІЗ НАСТУПАЛЬНОГО БОЮ ЧАСТИНИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГУ ТА РОЛЬ І МІСЦЕ ЇЇ В НАСТУПАЛЬНОМУ БОЮ.....	17

Ільницький О.С., Обрядін В.В. ШЛЯХИ ТА СПОСОБИ МЕТОДИКИ РОБОТИ КОМАНДИРА ТА ШТАБУ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГ УКРАЇНИ ПРИ ПЛАНУВАННІ ОБОРОННОГО БОЮ В СТАБІЛІЗАЦІЙНІЙ ОПЕРАЦІЇ НА ДЕРЖАВНОМУ КОРДОНІ З ЗАСТОСУВАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	19
Лехмінка Р.І., Мірошніченко Р.В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.....	21
Ліщук Р.П., Жабінський В.М. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СУДОВОЇ ВАРТИ ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО ОСОБЛИВО ТЯЖКИХ ЗЛОЧИНІВ АБО ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ МОЖУТЬ ВИКЛИКАТИ ЗНАЧНИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ІНТЕРЕС.....	22
Матвєєв І.І., Жабінський В.М. ОСОБЛИВОСТІ КОНВОЮВАННЯ ПЛАНОВИМИ АВТОШЛЯХОВИМИ ВАРТАМИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ (COVID – 19).....	24
Матвєєв І.І., Солонько О.В., Обрядін В.В. ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОБОТІ КОМАНДИРА ТА ШТАБУ ЧАСТИНИ СТОСОВНО ВИЗНАЧЕННЯ ВАРІАНТІВ ЗАМИСЛУ ТА СТУПЕНЯ ДОСЯГНЕННЯ СПЛАНОВАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОБОРОННОГО БОЮ.....	26
Нечитайло В.О. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ ТА ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ СИЛ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ.....	29
Сабба О.В., Ткаченко М.Д., Подвизніков С.М. РОЗРОБЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ШТАБУ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГ УКРАЇНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ І УПРАВЛІННЯ ДІЯМИ В СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАКОНОМ ВОЄНІЗОВАНИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ.....	32
Сабба О.В., Чухлатий А.В., Жабінський В.М. РОБОТА КОМАНДИРА ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ ТА ШТАБУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ОХОРОНИ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ, КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ, ПРЕДСТАВНИЦТВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	33

Селідбовський І.І. ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ДЛЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЗАСТОСУВАННЯ ПІД ЧАС ЗАЛУЧЕННЯ ДО ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ (БОЙОВИХ) ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯ.....	35
Стахович І.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ З ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ДПС ТА НГУ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ З ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ.....	36
Тробюк Д.В., Бабков Ю.П. ПІДХІД ДО РОЗПОДІЛУ ВІЙСЬКОВИХ НАРЯДІВ ДЛЯ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ПІДРОЗДІЛАМИ НГУ.....	37
Холодов М.С., Бондаренко О.Г. ОБҐРУНТУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ СИЛ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ ПІД ЧАС СТАБІЛІЗАЦІЙНИХ ДІЙ.....	38
Цісар О.С. ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ З ПІДТРИМАННЯ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ.....	39
Шандро І.Т., Котов В.Є. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПІДРОЗДІЛАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У СПЕЦІАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ.....	40
Шелар М.С., Бабков Ю.П. РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ОБСЯГУ СЛУЖБИ, ПОКЛАДЕНОГО НА ОПЕРАТИВНЕ УГРУПОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПРИ ПІДТРИМАННІ РЕЖИМУ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ НА ОКРЕМІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	43
Підсекція № 1.2 Актуальні проблеми оперативного та логістичного забезпечення дій формувань Національної гвардії України.....	45
Бігун А.С. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ ВИКОРИСТАННЯ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ В ЧАСТИНАХ ТА З'ЄДНАННЯХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	45
Василечко В.І. РОЗВИТОК ЗАСТОСУВАННЯ ІНЖЕНЕРНИХ ЗАСОБІВ В ПІДРОЗДІЛАХ НГУ.....	47
Газізов М.М. ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ДИНАМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ ОБЧИСЛЕННЯ ТА ВИМІРЮВАННЯ.....	48

ЗМІСТ

Галавська Л.Є., Прохоровський А.С., Швиданенко О.А., Котюх М.В., Подоляка С.А. УДОСКОНАЛЕННЯ РЕЧОВОГО МАЙНА ВІСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	49
Горбань О.О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТИЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ПОЛЬОВИХ УМОВАХ.....	51
Давидов А.А. СИСТЕМА ЗБОРУ ТА ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ТИЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В ХОДІ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ.....	53
Зозуля В.В., Зозуля А.В. НЕОБХІДНІСТЬ ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕОСНАЩЕННЯ (МОДЕРНІЗАЦІЇ) ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ РЕЧОВОЇ СЛУЖБИ ТИЛУ.....	55
Курилов М.М. ЗАСТОСУВАННЯ ТРИАНГУЛЯЦІЙНОГО МЕТОДУ ДЛЯ ЕКСПЛУАТАЦІЙНОГО ДІАГНОСТУВАННЯ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ КАНАЛІВ СТВОЛІВ АРТИЛЕРІЙСЬКИХ СИСТЕМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	55
Мамон О.В. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН (ПІДРОЗДІЛІВ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	56
Мельнік Д.І., Гончарова Т.А., Савін А.А. КОМУНІКАЦІЙНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.....	58
Мойсеєнко С.М. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА РЕМОНТУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЗА ПРИЗНАЧЕННЯМ.....	60
Непочатих С.С., Осипенко С.М. НЕЦЕНОВІ КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ПРОПОЗИЦІЙ НА ПОСТАЧАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ВІЙСЬКОВИМ ЧАСТИНАМ НГУ.....	61
Рудь М.О., Зозуля А.В. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ РОБОТИ ПОСАДОВИХ ОСІБ СЛУЖБ ТИЛУ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ (З'ЄДНАННЯ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З НАДАННЯ ОБҐРУНТОВАНИХ КРИТЕРІЇВ ЗНАЧИМОСТІ ПОКАЗНИКІВ ТЕНДЕРНИХ ПРОПОЗИЦІЙ ДЛЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	62
Семенченко С.В. АНАЛІЗ МЕТОДІВ МОДЕЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР СИЛ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	63
Смагін О.І., Шевченко Є.А. ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ СПРОМОЖНОСТЕЙ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ТИЛУ ВІЙСЬКОВОЇ ЧАСТИНИ (З'ЄДНАННЯ) НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	64

---

*Підсумкова науково-практична конференція курсантів, слухачів і студентів.
31 березня 2021 р., м. Харків*

Фисун В.В., Бігун А.С. НЕОБХІДНІСТЬ ВСТАНОВЛЕННЯ СНІГОПРИБИРАЛЬНИХ ВІДВАЛІВ НА ВАНТАЖНІ АВТОМОБІЛІ У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	66
Фисун В.В., Шевченко Є.А. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ ПЛАНУВАННЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ У НАЦІОНАЛЬНІЙ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	67
Фисун В.В. НЕОБХІДНІСТЬ СТВОРЕННЯ ШТАТНИХ НАЧАЛЬНИКІВ СКЛАДІВ АВТОБРОНЕТАНКОВОГО МАЙНА У ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИНАХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	67
Чекунов В.В., Корнєв О.В. ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАХОДІВ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІДРОЗДІЛІВ ТИЛУ МЕХАНІЗОВАНОЇ БРИГАДИ В ОБОРОННОМУ БОЮ.....	68
Чумаченко О.В. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ ПРОХІДНОСТІ ВІЙСЬКОВОЇ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВИХ ЗАВДАНЬ.....	70
Шелест А.В. МЕТОДИКА ВИЗНАЧЕННЯ НОРМ ВИТРАТИ ПАЛЬНОГО ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ КОЛІСНОЇ ТЕХНІКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	71
Шумаков О.С. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В ЗОНІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ.....	72
Підсекція № 1.3 Актуальні проблеми морально-психологічного забезпечення дій військових частин і з'єднань Національної гвардії України.....	73
Авілов І.В. РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПОСАДОВИХ ОСІБ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ У ФОРМУВАННІ ТА ПІДТРИМАННІ НАЛЕЖНОГО РІВНЯ ЗГУРТОВАНOSTІ ВІЙСЬКОВИХ КОЛЕКТИВІВ.....	73
Бондар А.В. ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ КАНДИДАТІВ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ У ОКРЕМІ ЗАГОНИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ НГУ.....	75
Дяченко І.І. ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ГРУПИ ДІАЛОГУ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	76
Зайко М.М. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАДІЙНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПІДРОЗДІЛІВ З ОХОРОНИ ОСОБЛИВО ВАЖЛИВИХ ДЕРЖАВНИХ ОБ'ЄКТІВ.....	78
Ковінько В.В. РОБОТА З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ, ЯКІ ЗАРАХОВАНІ ДО ГРУПИ ПОСИЛЕНОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ УВАГИ У СУЧАСНИХ УМОВАХ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	79

З М І С Т

Нечитайло В.О. ПРИРОДА ІСНУВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ВІЙСЬКОВИХ КОЛЕКТИВАХ.....	80
Осташевський С.С. ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ СЛУЖБИ ВІЙСЬКОВОГО ДУХОВЕНСТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	83
Панков В.В. ЗАХИСТ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ВІД НЕГАТИВНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ.....	84
Панков В.В. ОСНОВИ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ВІЙСЬКОВИХ КОЛЕКТИВАХ.....	87
Перепелиця Д.С. ОСОБЛИВОСТІ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ЗА КОНТРАКТОМ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ПІДГОТОВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ (ООС).....	90
Пристінський Р.В. ОСОБЛИВОСТІ ЗАВДАНЬ ПІДРОЗДІЛІВ ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ У РАЙОНІ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ.....	91
Проказа Р.О. ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ ОСОБОВОГО СКЛАДУ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ПОШУКУ ТА ЗНЕШКОДЖЕННЯ НЕЗАКОННИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ.....	93
Фаріга Є.В. ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СУТЬ ТА СКЛАДОВІ.....	94
Цуцков Є.І. ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЙ ОСОБОВОГО СКЛАДУ БРИГАДИ ОПЕРАТИВНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ У СПЕЦІАЛЬНІЙ ОПЕРАЦІЇ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ У НАСЕЛЕНОМУ ПУНКТІ.....	96

**ПІДСУМКОВА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
КУРСАНТІВ, СЛУХАЧІВ І СТУДЕНТІВ**

Секція 1

**Проблеми та перспективи службово-бойової діяльності
та всебічного забезпечення застосування Національної гвардії України
на оперативному рівні**

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *І.Є. Морозов*

Комп'ютерне складання і верстання: *О.В. Ніконенко;*
О.О. Єсіпова

Формат 60x84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 9,25.
Тираж 50 прим. Зам. № 315.

Видавець і виготовлювач Національної академії Національної гвардії України
майдан Захисників України, 3, м. Харків-1, 61001.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.